

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики

**ЛЮДИНА ЯК СУБ'ЄКТ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ:
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ФІЛОЛОГІЇ, ПЕРЕКЛАДІ ТА НАВЧАНІ
ІНОЗЕМНИХ МОВ**

**A PERSON AS A SUBJECT OF INTERCULTURAL
COMMUNICATION: MODERN TENDENCIES IN PHILOLOGY,
TRANSLATION AND TEACHING OF FOREIGN LANGUAGES**

**Матеріали
XV Міжнародної студентської науково-практичної конференції
14 квітня 2023 року**

Київ 2023

УДК 81:316.77](062)

Ткачик О.В. голова оргкомітету, редактор, к. філол. н., доц., доц. кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Скобнікова О.В. член оргкомітету, відповідальний секретар, к. філол. н., доц. кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов. Матеріали XV міжнародної. науково-практичної конференції 14 квітня 2023 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 157 с. (6,3 арк.) [Електронний ресурс]

Збірник містить матеріали щорічної міжнародної студентської науково-практичної конференції з актуальних питань філології, перекладу та методики викладання іноземних мов. Конференція зібрала студентів і молодих учених з різних міст України та інших країн. Матеріали конференції можуть бути цікавими та корисними для науковців, аспірантів, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій.

УДК 81:316.77](062)

© Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ № 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ: СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ, КОГНІТИВНІ, ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ, КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	9
ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ТА ВЖИВАННЯ ТЕРМІНІВ АВІАКОНСТРУЮВАННЯ Байрамова Алсу	10
КОНЦЕПТУАЛЬНА МЕТАФОРА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ МОВИ ТА МИСЛЕННЯ Бонка Анастасія	11
ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ МОВИ МЕДИЧНОЇ ТЕХНІКИ Вороніна Катерина	13
МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОГО ТВОРУ КЕРОЛАЙН КРІАДО-ПЕРЕС «INVISIBLE WOMEN» Горлова Олександра	15
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ У СФЕРІ ЛІНГВІСТИКИ Дьордій Юлія	17
СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ГАЛУЗІ МЕТАЛУРГІЇ Жарінова Олександра	20
ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВИ В. ЗЕЛЕНСЬКОГО ТА ДЖ. БАЙДЕНА) Завалій Віра	23
ПОНЯТТЯ ТА ЯВИЩЕ БЛІНГВІЗМУ Капітонова Наталія	25
СУЧАСНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ Коплик Юлія	28

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ Корчук Тетяна	29
МЕТОД КОНЦЕПТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ Костиріна Єлизавета	32
СИНТАКСИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕКСПРЕСІВНОСТІ НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ THE NEW YORK TIMES Краснова Інна	35
SPECIFICS OF TRANSLATION OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS Лавренюк Вікторія	37
РОЛЬ БРИТАНСЬКИХ АРГОТИЗМІВ У ФОРМУВАННІ АВСТРАЛІЙСЬКОГО ВАРІАНТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ Марков Микита	41
ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ КОНЦЕПТОСФЕРИ Маслова Тетяна	43
ПРОБЛЕМА ПРОЯВУ ЕКСПРЕСІВНОСТІ В ЗМІ ТА РЕКЛАМІ Мищишен Євгеній	45
АНГЛІЙСЬКІ МЕТАФОРИЧНІ ТЕРМІНИ У ТЕКСТАХ МАШИНОБУДУВАННЯ Олішевська Вікторія	48
МЕТАФОРИЗАЦІЯ ЯК СЕМАНТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УТВОРЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ Олішевська Вікторія	50
ПОНЯТТЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ФЕНОМЕН СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ Поладич Тетяна	52
STRUCTURAL ASPECTS OF THE ENGLISH AND UKRAINIAN SOCIO-POLITICAL TERMS Semenenko Anastasiya	56
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО	

	6
КОМП'ЮТЕРНОГО СЛЕНГУ Сідорова Аліна	59
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ НАУКОВОГО СТИЛЮ Стефанішина Ксенія	61
МОВА МАЙБУТНЬОГО У НАУКОВІЙ ФАНТАСТИЦІ: ТИПОЛОГІЗАЦІЯ НЕОЛОГІЗМІВ Таранюк Лідія	63
СУРЖИК ЯК ЯВИЩЕ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ В МОВНУ СВІДОМІСТЬ Терьохіна Анастасія	66
ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛОМОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ Худина Ольга	68
ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ ГЕОГРАФІЧНИХ ТЕРМІНІВ Чернов Олексій	70
ТЕРМІНОЛОГІЯ ІТ ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ Шахова Яна	72
СИНТАКСИЧНО-СТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ Шеремет Наталія	74
МЕДИЧНИЙ СЛЕНГ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ Шумка Христина	77
СЕКЦІЯ № 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	80
ФУНКЦІЇ ФІЛЬМОНІМІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ Абрамович Марія	80
ОСОБЛИВОСТІ АВТОРСЬКОГО СТИЛЮ СЕРГІЯ ЖАДАНА В ОРИГІНАЛІ Й ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «ІНТЕРНАТ» ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ) Антонюк Ірина	81

ЗАСОБИ ДЛЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ Брай Анастасія	84
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ Васюра Єлизавета	87
ФУНКЦІЙНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АБРЕВІАТУР У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТАХ Влах Регіна	90
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФАХОВИХ ТЕРМІНІВ З ФІЗИКИ Ган Олена	93
СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ДВОКОМПОНЕНТНИХ БІЗНЕС-ТЕРМІНІВ НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ З ЖУРНАЛУ «THE ECONOMIST» Данилюк Анастасія	96
ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ОФІЦІЙНО- ДІЛОВИХ ТЕКСТІВ Довгопол Володимир	100
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ РІЗНОЖАНРОВИХ ТЕКСТІВ Коплик Юлія	102
ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ В ПЕРЕКЛАДАХ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ Мазанович Мирослава	105
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ Міськевич Кірілл	107
РОМАН ДАНА ЛУНГУ «Я ЩЕ ТА КОМУНІСТИЧНА БАБА!» У МІЖКУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ Олару Віолетта	110
ЕКОЛОГІЧНІ ТЕРМІНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ Омельченко Єлизавета	112

ВПЛИВ УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ РОМАНІВ ДЖ. РОУЛІНГ НА УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ЛАНДШАФТ Примаченко Єва	115
СПЕЦИФІЧНІ ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ Пустовойт Анастасія	119
ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ АВІАЦІЙНОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ) Румянцев Владислав	121
ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НА ОСНОВІ РОМАНІВ АГАТИ КРІСТІ. Старикова Світлана	124
СПЕЦИФІКА АДАПТАЦІЇ КОМІКСІВ ЯК ТЕКСТОВО-ВІЗУАЛЬНОЇ ФОРМИ МИСТЕЦТВА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ Флоренца Олена	126
СКЛАДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ УСНОГО ТИПУ ТЕКСТУ У ПРОЦЕСІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР Чкаловець Яна	129
КІНОПЕРЕКЛАД У ПРИЗМІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ Шеремета Тетяна	132
DECOMPRESSION AS A LEADING METHOD OF TRANSLATING ENGLISH- LANGUAGE SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS Shpak Yelyzaveta	135
СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ Шумка Христина	137
РЕЦЕПЦІЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У РУМУНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ Щербанюк Кетелин	139

СЕКЦІЯ № 3. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	142
РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: МЕЖІ АВТОНОМІЇ СТУДЕНТА Богданець Анна	142
РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ ТЕКСТІВ ПАТЕНТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ Коломієць Валерія	144
ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ ЗАСОБІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ Куриленко Вікторія	147
ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ Трипутіна Юлія	150
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ Шпак Єлизавета	153

**СЕКЦІЯ № 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ:
СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ, КОГНІТИВНІ,
ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ, КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ
ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

**ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ТА ВЖИВАННЯ ТЕРМІНІВ
АВІАКОНСТРУЮВАННЯ**

Байрамова Алсу

студентка 3 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Ткачик О. В.

Аналізуючи використання термінів авіаконструювання слід зазначити, що сучасна українська авіаційна термінологія за своїм лексико-семантичним змістом дуже різноманітна, незважаючи на той факт, що вона виникла водночас з появою та розвитком авіації, відповідно є доволі новою галуззю у науково-технічній сфері.

На сьогодні відсутні глибокі аналізи ретроспективи та становлення цієї групи термінів. Вона не відокремлена від професіоналізмів, а авіаційні терміни не відокремлені від науково-технічних.

У полі авіаційної термінології функціонують терміни різних галузей знань. Проте ядро саме цього поля утворюють терміни, у семантичній структурі яких є сема “авіація”: пілот, льотчик, аеропорт, аеронавігація.

За походженням авіаційна термінологія сучасної української літературної поділяється як на питомі, так і запозичені терміни.

Існує досвід уникнення небажаних запозичень в українському суспільстві, яке досягло свого піку у період “золотого десятиліття”. Наприклад, терміни *арматура*, *арматурник*, що розміщувалися в

російському реєстрі і *armature*, який використовували англійці і перейняли інші країни, пропонувалось перекладати як *риштунок*, *риштунник*. Такий росіянізм як слово *лебедка* надбав українську питому форму *крут*.

На початку ХХ століття українські мовознавці ставили за мету викоринити росіянізми з української мови, так як, за правилами мовознавства, якщо запозичення у мові складають більше 70%, під сумнів ставиться існування цієї національної мови.

Отже, після проведення аналізу галузі авіаконструкції у мовознавстві, можна чітко зробити висновок, що авіаційна термінологія досить нова і все ще продовжує розвиватись і вдосконалюватись відповідно до розвитку технологій у сучасному світі.

Література

1. Інж. Шелудько, інж. Садовський. Словник технічної термінології (загальний) (проект). К.: Держ. вид-во України, 1928. 588 с.
2. Кириченко Н. М., Лобода В. В. Російсько-український словник авіаційних термінів, 2004. 447 с.
3. Російсько-український словник. Київ: Вид-во АН УРСР, 1937. 890с.
4. Склад і структура термінологічної лексики української мови. Київ: Наукова думка, 1984. 194 с.
5. Словник іншомовних слів. За ред. О. С. Мельничук. Київ: АН УРСР, 1974. 776 с.

КОНЦЕПТУАЛЬНА МЕТАФОРА

ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ МОВИ ТА МИСЛЕННЯ

Бонка Анастасія

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Глінка Н. В.

За останні десятиліття, концептуальна метафора активно досліджується серед вчених у царині лінгвістики, когнітивної психології та інших суміжних наук. Концептуальну метафору використовують для опису одного концепту через використання простішого, який може бути доступним для вираження мовою. Так, суспільство використовує знайомі концепти для сприйняття складних ідей та явищ.

Лінгвісти Джордж Лакофф та Марк Джонсон стверджують, що концептуальна метафора не просто описує наші думки та почуття, але також має вагомий вплив на їх формування. Науковці зазначають, що концептуальні метафори є фундаментальними, оскільки вони утворюють основу нашого сприйняття та розуміння світу навколо нас [1]. Також варто зазначити, що концептуальні метафори не є випадковими, адже ґрунтуються на досвіді, взаємодії з навколишнім середовищем та культурних конвенціях.

Концептуальні метафори можуть бути використані для розширення нашого сприйняття та розуміння складних понять, таких як «час», «любов», «свобода», «інновації» тощо. Наприклад, концептуальна метафора про «час — це гроші». відображає розуміння часу як ресурсу, який можна витратити та заощаджувати. Так, у мовленні виникли наступні метафори «втрачений час», «заощаджувати час», «витратити час на щось». Іншою концептуальною метафорою про час є «час — це річка». Ця метафора описує час як щось, що не можна зупинити або повернути назад, тому ми говоримо про «плин часу», «час не чекає», «загальний потік часу».

Отже, концептуальна метафора є необхідною складовою нашого мовлення та мислення. Вона допомагає нам передавати складні концепти та ідеї, а також відображає культурні, історичні та соціальні контексти, в яких вона використовується. Розуміння концептуальних метафор є важливим

елементом вивчення мови та культури, що допомагає нам краще зрозуміти світ.

Література

1. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press, 2003. 590 p.

ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ МОВИ МЕДИЧНОЇ ТЕХНІКИ

Вороніна Катерина

студентка 5 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Коломієць С. С.

У сучасному світі фахова мова є невід'ємною частиною комунікації в різних сферах людської діяльності - від науки та техніки до права та мистецтва. Знання спеціалізованої термінології та граматичних правил стають ключовими для ефективного спілкування фахівців певної галузі та розуміння інших людей, що працюють у тій же галузі. Недостатнє володіння фаховою мовою і неправильне використання якої може мати серйозні наслідки.

Формулювання поняття фахової мови залежить від специфіки дисципліни та сфери застосування. Наприклад, фахова мова в медицині містить багато термінів та фраз, що стосуються певних процедур та лікарських засобів, тоді як фахова мова в праві містить багато лексичних одиниць, що стосуються законів та судових рішень. Фахова мова характеризується спеціалізованістю та науковістю, що дозволяє використовувати її для передачі та викладення специфічної інформації, та досліджень у конкретних галузях знань. Вона включає в себе спеціальну

термінологію, лексику та граматику, що нечасто зустрічаються у нашому повсякденному мовленні.

У фаховій мові біомедичної інженерії, яка є однією з галузей знань, медична техніка має центральне значення. Вона є необхідною складовою більшості медичних процедур та досліджень, таких як діагностика, лікування, реабілітація та моніторинг стану хворих. Крім того, медична техніка поєднує в собі різноманітні інженерні дисципліни, такі як електроніка, механіка, комп'ютерна техніка та інші, і потребує широкого спектру знань та компетенцій в області інженерії. Медична техніка є важлива в контексті біомедичної інженерії, оскільки біомедичні інженери зосереджені на застосуванні інженерних принципів та технологій для вирішення медичних проблем та поліпшення здоров'я людей.

В розробці медичної техніки важливо мати наукові статті та інструкції як важливий аспект. Інструкції - це жанр, який має на меті передати коротку, чітку та точну інформацію щодо виконання певної дії або процесу. Цей жанр використовує короткі, прості речення та спеціальну термінологію, що пов'язана з конкретною сферою діяльності. Інструкції часто супроводжуються зображеннями, схемами та іншими графічними засобами, що поліпшують розуміння процесу.

Навпаки, наукова стаття є жанром, який має на меті детально описати дослідження та їх результати. Цей жанр має більш складну структуру, що включає вступ, методи дослідження, результати, обговорення та висновки. У наукових статтях використовуються складні речення, спеціалізована термінологія, скорочення та символи для зручності використання. Крім того, наукові статті можуть містити посилання на наукові дослідження та джерела, що відображають наукову специфіку теми.

У біомедичній інженерії, як і в багатьох інших наукових галузях, використовуються спеціальні терміни, які поєднують медичні та технічні аспекти. Наприклад, термін "електрокардіограма" поєднує медичний термін

"кардіограма", що означає запис електричної активності серця, з технічним терміном "електро", що вказує на використання електрики для отримання запису. Аналогічно, термін "магнітно-резонансна томографія" поєднує медичний термін "томографія", що означає отримання зображення внутрішньої структури тіла, з технічним терміном "магнітно-резонансна", що вказує на використання магнітного поля та радіохвиль для отримання зображення. Такі поєднання медичних та технічних термінів допомагають точніше описувати технічні характеристики медичних приладів та процедур, а також полегшують спілкування між медичними та технічними фахівцями.

У підсумку зазначимо, що дослідження лінгвостилістичних та жанрових особливостей фахових мов є перспективним напрямом наукових досліджень.

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОГО ТВОРУ КЕРОЛАЙН КРІАДО-ПЕРЕС «INVISIBLE WOMEN»

Горлова Олександра

студентка 3 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

науковий керівник: Вест В.Д.

Книга Керолайн Кріадо Перес "невидимі жінки: викриття упередженості даних у світі, створеному для чоловіків" - це книга, в якій розповідається про те, як наш світ створений для чоловіків за замовчуванням, в той же час негативно впливаючи на жінок. Наш світ, в якому телефони та цеглини занадто великі для жіночих рук, куленепробивні жилети не призначені для жіночого тіла, ліки не тестуються на жінках, транспорт не спланований з урахуванням особливостей пересування жінок і багатьох

інших речей, які змусять вас зневіритися через системи, яка забула взяти до уваги половина населення.

“The gender data gap isn’t just about silence. These silences, these gaps have consequences” – саме це К. Кріадо Перес намагається донести читачеві у своїй книзі «Невидимі жінки».

Дослідження і статистика Керолайн Кріадо Перес охоплюють цілий ряд різних тем і аспектів життя, в яких "чоловік за замовчуванням" є проблемою для жінок, включаючи; громадські туалети, баланс між роботою та особистим життям, виховання дітей, медичні дослідження, дизайн телефонів, автокатастрофічні випробування, транспорт, права жінок і навіть відновлення після стихійних лих. Є дуже мало того, чого Перес не торкається, хоча вона сама визнає, що не змогла б детально висвітлити кожен тему, оскільки більшість з них могли б створити цілу книгу самостійно.

"Невидимі жінки" - це блискуче цікаве читання, яке проливає світло на деякі з менш відомих причин, через які жінки знаходяться в невідгданому становищі в нашому сучасному світі, а також додає більш детальну інформацію до речей, які багато хто з нас вже знають, таким як гендерний розрив в оплаті праці. Величезний обсяг досліджень, проведених авторкою, очевидні не тільки в інформації, яку вона представляє протягом всієї своєї аргументації, але і в масі кінцевих виносів і довгого покажчика в кінці книги. Проте, вона також підкреслює проблеми, пов'язані з даними, особливо в тих випадках, коли в них не брали участь жінки-учасниці і результати не були ефективно дезагреговані за ознакою статі.

Невидимі жінки не залишають каменя на камені в своїй кампанії по виявленню прогалин в гендерних даних, пронизаних усіма аспектами сучасного життя. Ця книга обов'язкова для прочитання феміністками, але її також повинен прочитати кожен політик, менеджер, містобудівник, дизайнер, лікар і будь-який інший, хто готовий слухати, щоб роз'яснити їм небезпеку залишення прогалин в даних і рухатися до їх заповнення.

Використання мовних засобів дає ширше розуміння дійсності і важливості теми. Саме стилістичні засоби завжди яскраво відображають різні концепти творів, зокрема феміністичних. Науково-популярний твір «Невидимі жінки» К. Кріадо-Перес характеризується великою стилістичною навантаженістю. Найчастіше у творі використовуються метафори, гіпербола, порівняння, літота.

Однією з основних причин того, що розрив у гендерних даних повинен бути вирішений у пріоритетному порядку, полягає в тому, що "введення великих даних у світ, повний прогалин у гендерних даних, може посилити та прискорити вже існуючу дискримінацію".

Отже, К. Кріадо-Перес у своїй книзі «Невидимі жінки» висвітлює питання гендерної нерівності жінок та чоловіків. Цей роман сьогодні вважається одним із найкращих зразків науково-популярної книги, а письменниця включена до списку найвідоміших борців за права та свободи людей.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ У СФЕРІ ЛІНГВІСТИКИ

Дьордій Юлія

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Скобнікова О. В.

В сучасному світі політика є однією з найбільш популярних тем для обговорення. Це важлива складова нашого суспільства, яка відображає країну на міжнародному рівні. Оскільки між політикою та мовою існує тісний зв'язок, політичні промови давно стали об'єктом дослідження лінгвістів. Завдяки дослідженням вчених з різних галузей, таких як лінгвістика,

психологія та політологія, ми можемо зрозуміти усі особливості та специфіку політичних промов.

Політична промова є ефективним способом отримання визнання та демонстрації лідерства на міжнародному рівні. Задля отримання бажаного результату, у промові має бути враховано безліч важливих аспектів: чітке вираження ідеї політика, структурованість, використання не лише лінгвістичних засобів, а також психологічних та соціологічних задля того, щоб заволодіти увагою та прихильністю суспільства. І загалом промова має бути грамотною не лише з лінгвістичного аспекту, а й політичного. Проте, важливий не лише текст промови, а й просодичне оформлення. Виступ має супроводжуватися адекватною та доцільною інтонацією, наголошуючи на важливих моментах з метою невимушеної концентрації уваги слухачів. Інтонація дає змогу виразити всі домінантні елементи тексту, а також забезпечує вплив на публіку.

Вчені дотримуватися думки, що політичний текст це комплексний тип тексту, який поділяють на регулятивні, інструментальні, інтегративні, інформативно-персуазивні групи текстів відповідно до їх функцій. З точки зору такої науки як риторика, політична промова – це усний політичний текст, який проголошують перед масовою аудиторією, містить назрілі завдання певної сфери громадського життя та дає рекомендації щодо їх здійснення [3].

На відміну від інших видів промов, політична несе в собі не лише функцію передачі повідомлення, але й соціально-ідеологічну функцію. Функції політичних промов можна визначити за наступною класифікацією: функція інформування, функція переконання і впливу, ідеологічна функція, маніпулятивна, аргументативна, заручення підтримкою, заклик до дій [2]. Під час виступів політикам важливо, щоб їх слова запам'яталися та були схвалені слухачами, тому задля реалізації поставлених цілей, політики використовують різноманітні лінгвістичні та стилістичні прийоми.

Важливою особливістю політичних промов є те, як автор звертається до публіки. Найпопулярніші займенники, які зустрічаються у промовах це “we”, “our”. Цей лінгвістичний прийом має психологічний вплив, який змушує реципієнта сприймати чужу ідею, як щось знайоме та рідне.

Також використання спонукальних речень допомагає створити образ рішучого та впевненого у своїх ідеях політика. Такі конструкції найчастіше зустрічаються на початку та кінці промови.

Посилання на священне письмо, підсвідомо налаштовує публіку на те, що політику можна довіряти. Також використання обумовлене бажанням продемонструвати свої релігійні погляди з метою залучення до себе виборців зі схожими релігійними поглядами. Також, цитування Біблії додає промові глибини та авторитетності.

Ще один не менш важливий прийом – використання метафор. Метафори допомагають донести певну інформацію, не говорячи її прямим текстом [1].

Отже, вживання лінгвістичних та стилістичних засобів є важливою частиною всіх політичних промов. Вони допомагають чітко підкреслити ідею або бачення політика та є ефективним пультом управління публікою. Вивчаючи лінгвістичні засоби, можна дізнатися про те, як зміст політичних промов впливає та змінює сприйняття та думку публіки.

Література

1. Beard A. *The Language of Politics*. London : Routledge, 2000. 132 p.
2. Lasswell H. *The Communication of Ideas*. New York : Institute for Religious and Social Studies, 1948. 296 p.
3. Падалка О. В. Політична промова та її просодичні характеристики. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія “Філологічні науки. Мовознавство.”* Луцьк, 2012. № 6. С. 67–69.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ГАЛУЗІ МЕТАЛУРГІЇ

Жарінова Олександра

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Скобнікова О. В.

В сучасному світі, де взаємодія між країнами стає все більш інтенсивною, англійська мова є однією з найбільш поширених мов у науковій, технічній та професійній сферах. Особливо це стосується галузей, які пов'язані зі складними технічними процесами, наприклад, металургії. Правильне розуміння та переклад англійських текстів в галузі металургії є важливою задачею для фахівців у цій галузі, адже вони забезпечують успішну роботу підприємств та забезпечують ефективний обмін інформацією між країнами.

Структура англійських текстів галузі металургії має свої особливості, які пов'язані зі специфікою технічної термінології та основних процесів виробництва металів та сплавів. Основні характеристики структури англійських текстів галузі металургії включають наступні елементи:

1. Заголовок статті. Як правило, він відображає предмет дослідження, наприклад: «Mechanical properties and microstructures of cast Ti-Cu alloys» [4, с. 174] або спосіб отримання сплаву «Preparation of Ti-Cr and Ti-Cu flame-retardant coatings on Ti-6Al-4V using a high-energy mechanical alloying method» [3, с. 25].
2. Вступ. Вступну частину англійських текстів галузі металургії зазвичай складає короткий огляд теми, формулюється основне припущення, ідея, суть запропонованого поліпшення, рішення та/або описується мета роботи, а також загальні відомості про виробництво металів та сплавів.

3. Далі слідує докладна методика проведення дослідження. В цій частині тексту проводяться фізичні експерименти та їх опис. Аналізовані тексти охоплюють методику, яка описується докладно із зазначенням випробуваних зразків, режимів процесу. Якщо доказ гіпотези будується на основі розрахунків, то наводиться методика розрахунку та результати. Стаття у такому варіанті містить значну кількість невербальної інформації - формул для розрахунку графіків.

4. Висновки коротко описують докази, аргументи, що підтверджують заявлену гіпотезу, або спростовують її та формулювання нових припущень.

Семантичні особливості термінології галузі металургії полягають у тому, що багато термінів мають декілька значень та можуть використовуватись в різних контекстах. Наприклад, термін «annealing» може означати процес нагрівання та охолодження металу для зменшення його жорсткості та підвищення пластичності, а також процес зниження твердості металу шляхом його нагрівання та повільного охолодження. Також, широко вживаються такі терміни як «alloy», «recovery processes» - які характерні саме для даної галузі дослідження. Це можна спостерігати у наступних реченнях:

«Tensile strengths depend strongly on *alloy* condition, and the ultimate tensile strength, yield strength, and ductility of cold worked titanium-nickel depend on final *annealing temperatures*» [4, с. 299].

«Each manufacturer has its own series of *alloy* designations and specifications within the «Ti-Ni» range» [4, с. 299].

«While the population size and strain distributions are different between the AMA and RMR groups, the RMR *process* appears to show a fatigue durability advantage» [5, с. 338].

У тексті присутні й інші загальноприйняті скорочення та позначення, наприклад, at., МПа, ksi. В основному це застосовується для одиниць виміру.

«In Fig.3 is presented an example of stress-strain cycle as provided by E_{qs} (47) and (49), using texture B with parameters « $W_{ax} = 0:11$, « $W_{in} = 0:03$, $(T) = 12 \text{ MPa}$, $E = 28 \text{ GPa}$, $G1 = 3 \text{ MPa}$ » [4, с. 299].

Також автором можуть запроваджуватися прийняті ним скорочення:

«We will use «RMR» to describe this variation of nitinol superelasticity: stress inducing M directly from R and reverting directly back to R».

Також, наукові тексти з металургії мають такі лексичні особливості як, застосування термінів, наукових кліше, вживання спеціальної загальнотехнічної лексики, застосування загальної лексики для опису конкретного явища. Серед граматичних особливостей відзначається застосування інфінітива, пасивної лексики та паралельних конструкцій.

Отже, дослідження структурно-семантичних особливостей англomовних текстів галузі металургії є важливим кроком у покращенні розуміння технічної лексики та термінології, а також у забезпеченні точності та якості комунікації у цій галузі.

Література

1. Абабілова Н. М., Білокамінська В. Л. Особливості перекладу термінів українською мовою. *Молодий вчений*. 2015. Т. 2, 6. С. 126–128.
2. Баловнєва О. О. Особливості перекладу англійської науково-технічної термінології. *Вісн. Житомир, держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2014. № 17. С. 79–81.
3. Patent of Canada on composite briquette for steelmaking or ironmaking furnace charge : patent CA2852813A1 Canada : CA2852813A1. Applied on 29.05.2014 ; published on 11.08.2014. URL: <https://patents.google.com/patent/CA2852813A1> (date of access: 30.03.2023).
4. Patent of USA on ladle metallurgical furnace having improved roof : patent US20140035209A1 United States : US14/048,568. Applied on 10.08.2013 ; published on 06.02.2014. URL: <https://www.google.com/patents/US20140035209> (date of access: 30.03.2023).

5. Patent of USA on method and apparatus for forming a gold metal matrix composite : patent US20140361670A1 United States : US14/296,025. Applied on 04.06.2014 ; published on 11.12.2014. URL: <https://patents.google.com/patent/US9427806B2/en> (date of access: 30.03.2023).

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВИ В. ЗЕЛЕНСЬКОГО ТА ДЖ. БАЙДЕНА)

Завалій Віра

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: викл. Бойченко М. К.

У сучасному світі важливу роль відіграє політична комунікація, ведення якої вимагає знань не лише правил політичного протоколу й норм етикету, а й високого рівня комунікативних навичок і лінгвістичних знань для правильного використання лінгвостилістичних засобів, оскільки політична промова репрезентує мовну особистість політика, уміння представити свою країну, донести власну позицію до аудиторії, вплинути на неї чи переконати в чомусь.

У контексті політичної комунікації поняття політичної промови розглядається низкою дослідників, зокрема Ю. Крапива та Д. Крікун визначають політичну промову як “невід’ємну частину політичної комунікації, що є видом комунікації, під час якої відбувається поширення думок та ідей політичними суб’єктами з метою здійснення впливу на погляди реципієнта та його ідеологічні переконання” [1, с. 45].

Мета проведеного нами дослідження полягала у визначенні мовних засобів і лінгвостилістичних прийомів здійснення прагматичного впливу на адресата шляхом аналізу спільної промови лідерів України Володимира

Зеленського та США Джо Байдена “*Remarks by President Biden and President Zelensky of Ukraine in Joint Statement*” [2], побудованої на діалозі двох президентів під час візиту останнього до Києва 20 лютого 2023 року.

За результатами аналізу промови ми спостерігаємо подібність у використанні певних лінгвостилістичних прийомів президентами. Зокрема, на морфологічному рівні, спільною особливістю політичних промов Володимира Зеленського і Джо Байдена є переважне використання займенника другої особи множини “*ми/we*”, що в обох випадках свідчить про позицію політиків, в якій президент є одним цілим зі своїм народом. Ще одним засобом, що широко застосовується у промові обома президентами є *анафоричні* повтори і *полісиндетон*, функція яких полягає переважно в приверненні й акцентуванні уваги аудиторії до висловлення, підкресленні головної ідеї промови. Окрім того, простежуємо використання *вищого й найвищого ступенів порівняння прикметників і прислівників*, що підсилює емоційний ефект і сугестивний вплив на аудиторію .

Також варто відзначити відмінність у застосуванні мовних засобів між двома мовцями. Згідно з результатами проведеного аналізу, нами було визначено, що одним із провідних лінгвостилістичних засобів у промовах Дж. Байдена є *епанафора*, а також поєднання *епіфори* й *повтору*. Натомість, виявлено, що в політичних промовах В. Зеленського активним є використання *анафори*, *метафори*, *метонімії* та *повтору*. З’ясовано, що на відміну від Дж. Байдена В. Зеленський частіше викривує *порівняння*.

Отже, політична промова є невід’ємним атрибутом комунікації між політиком та його аудиторією, а також його прямим інструментом впливу на адресатів. Результати проведеного аналізу промови президента Зеленського та Байдена дає змогу прослідкувати використання спільних та відмінних лінгвостилістичних засобів апелювання до реципієнта на всіх мовних рівнях, що у подальшому можуть стати підґрунтям для соціолінгвістичного дослідження взаємозв’язку між вербальними та невербальними засобами та

комунікативною ситуацією у президентському дискурсі з урахуванням особистісних характеристик мовців та політично-культурного контексту.

Література

1. Крапива, Ю. В., Крікун Д. А. Політична промова як різновид політичної комунікації. *Закарпатські філологічні студії: науковий журнал*. Ужгород, 2019. Т. 2, №. 11. С. 42-45.
2. Remarks by President Biden and President Zelenskyy of Ukraine in Joint Statement. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/02/20/remarks-by-president-biden-and-president-zelenskyy-of-ukraine-in-joint-statement> (дата звернення: 20.02.2023).

ПОНЯТТЯ ТА ЯВИЩЕ БІЛІНГВІЗМУ

Капітонова Наталія

Студентки 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: доцент, к.філол.н. Глінка Н.В.

У соціолінгвістичному контексті двомовність - це специфічна ситуація в суспільному житті, в якій є наявним функціонування та співіснування двох різних мов у країні. Наприклад, у Люксембурзі основна місцева мова – летцебургиш, а офіційними мовами є французька та німецька; в Канаді – англійська та французька. Причиною білінгвізму зазвичай є етнічна неоднорідність самого суспільства, наприклад, існування в країні двох етнічних груп, які розмовляють різними мовами. Білінгвізм як явище широко поширений у сучасному світі, оскільки жодна країна не є етнічно "однорідною". Рівень володіння кожною мовою серед білінгвів, розподіл сфер спілкування та ставлення до обох мов залежить від багатьох факторів,

таких як соціальне, економічне, політичне та культурне життя окремих осіб або соціальних груп [2].

Найпростіше і найпоширеніше визначення білінгвізму - це здатність людини комунікувати двома або більше мовами. Таким чином, білінгв - це особистість, яка розмовляє, читає і розуміє обидві мови на однаковому рівні; на думку О.С. Гердт, білінгвізм - це здатність людини користуватися двома різними мовами в різних ситуаціях або умовах. Також виділяють три типи білінгвізму: координований, змішаний і субординативний [1].

Відомо, що майже 70% населення планети розмовляє двома мовами, тобто є білінгвами, і ця тенденція зростає з кожним роком. Через цей факт зростає й інтерес до вивчення цього явища у лінгвістичному, психолінгвістичному та соціолінгвістичному аспектах. У лінгвістиці білінгвізм завдячує своєю появою та розвитком переважно історичній лінгвістиці та соціолінгвістиці, які ввели такі поняття, як мовна варіативність, мовний контакт та мовна зміна. Також існує велика кількість класифікацій відповідно до категорій цих лінгвістичних дисциплін. Однією з найпоширеніших підстав для класифікації є те, що білінгвізм може бути характеристикою окремих осіб, груп або країн. Таким чином, білінгвізм може бути індивідуальним або колективним [2].

Індивідуальний білінгвізм визначається як "володіння та використання двох мов окремою особою в одномовній спільноті". Індивідуальний білінгвізм характеризується використанням окремих мовних кодів (чітко виражені мовні сигнали та автоматичне розмежування мов), перемиканням (легкий і швидкий перехід з одного мовного коду на інший) та перекладом (представлення мовного змісту в кожному коді). Таким чином, очевидно, що фактори, які беруть участь у вивченні другої мови, повністю залежать від індивідуальних якостей того, хто навчається, а також від середовища та умов, в яких вивчається мова.

Коллективний або цілісний білінгвізм може охоплювати населення певного регіону країни або всієї країни. Якщо білінгвізм притаманний усім без винятку соціокультурним групам країни, він вважається повним; якщо білінгвізм характерний для певної соціальної групи (торговці, науковці тощо) - це частковий або колективний білінгвізм.

Дослідники Сігуен та Маккі виділяють відповідні історичні, політичні, культурні та соціальні фактори, які могли вплинути на виникнення та призвести до формування білінгвізму: експансія (завоювання регіону, де розмовляють новою іноземною мовою), як приклад Індія після захоплення Англією, навпаки після завоювання норманами Англії, співіснувала французька мова переможців та англійська переможених; уніфікація (злиття невеликого регіону з більшим), класичний приклад це поширення латинської мови в Піренеях, Франції, Альпах та частині Балканських островів; постколоніальна міграція, після звільнення народів Азії та Африки від колоній, виникла масова двомовність; космополітизм (коли відбувається контакт між різними народами та культурами) як от з виникненням багатьох рабовласницьких держав (Єгипту, Вавилону, Греції, Римської імперії) тощо [3].

Таким чином, на даному етапі білінгвізм є перспективним аспектом лінгвістичних досліджень, у якому застосовуються міждисциплінарний підхід та різноманітні концептуальні структури.

Література

1. Дуда Н. М. Білінгвізм як фактор формування мовної особистості. URL: <http://conf.vstu.vinnica.ua>
2. Панасюк Л. В. Білінгвізм в соціально-політичному житті України : монографія. Київ : ВАДЕКС, 2013. 270 с.
3. Grosjean F. Life with Two Languages. An Introduction to Bilingualism. URL: <http://www.hup.harvard.edu/catalog.php?isbn=9780674530928>

СУЧАСНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Коплик Юлія

студентка 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Бобренчук І. М.

Безперервний розвиток технологій спонукає до утворення термінології в різних галузях, що та визначає перспективні напрямки її дослідження. Лінгвісти по-різному вирішують проблему виявлення термінів у підмовах, використовуючи визначення терміна, пропонуючи свої методики й критерії відбору у випадку, коли система понять ще не склалася і немає чіткої границі між терміном і нетерміном. [4, с. 256-260]

Виявлення термінології окремих галузей ускладнюється взаємозв'язком між словами повсякденної мови і термінами, відсутністю уніфікації значення терміна в різних областях техніки або навіть у межах однієї галузі [3, с. 222]. Слід зазначити, що вивчення термінів в сучасну епоху не може обмежитися виявленням їх власних ознак — терміни повинні бути з одного боку зіставлені з одиницями неспеціальної лексики, а з іншого боку протиставлені їм [1, с.112–117].

Термінознавство сьогодні переглядає традиційні положення про сутність терміна, специфіку наукових текстів і розробляє нові напрямки, серед яких чи не найголовнішими є питання про фахову мову, когнітивні наукові карти, професійну комунікацію тощо. Важливим питанням лишається укладання методично обґрунтованих термінологічних мінімумів, «які змістовно відображають певний фрагмент словникового складу, пов'язаного з тією або іншою підмовою» [2, с. 47].

Активізація міжнародної співпраці спонукає до вирішення питань перекладу технічної термінології, адже точність, адекватність і відповідність

такого перекладу має вирішальне значення для успішного впровадження нових технологій та процесів на міжнародному рівні.

Отже, технічна термінологія займає провідне місце у фокусі досліджень науковців, що зумовлено важливістю адекватної передачі значення термінів в різних галузях, їх точного перекладу та вживання.

Література

1. Асмукович І. Формування та розвиток англійської авіаційної термінології. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2011. № 6. С. 112-117.
2. Дубічинський В.В. *Мистецтво створення словників. Конспекти з лексикографії / Дубічинський В. Ст-Х.: [б.в.], 1994. С. 102*
3. Стегалюк А. В. Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві, 2014, вип. 5(10) С. 216-225.
4. Шуневич Б.І. Методика виявлення та дослідження термінології з дистанційного навчання *Українська термінологія і сучасність*. К., 1998. С. 256-260.

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Корчук Тетяна

студентка 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Ткачик О. В.

За словами М. П. Кочергана, «фразеологія (від гр. phrasis «вираз» і logos «наука») — 1) сукупність фразеологізмів даної мови; 2) розділ мовознавства, який вивчає фразеологічний склад мови», а «фразеологізми — це стійкі словосполучення» [5, с. 241].

Поняття «фразеологізм» включає в себе широкий спектр стійких словосполучень, готових конструкцій, які закріплюються у свідомості кожного носія конкретної мови. Фразеологічні одиниці є одними з найбільш виразних засобів мови. Вони характеризуються відтворюваністю, образністю, стійкістю та цілісністю значення. Як влучно зазначила Н. М. Амосова: «лексичний зміст кожної фразеологічної одиниці носить індивідуальний, одиничний, а не типовий характер» [1, с. 224].

За словами С. Єрмоленко, «фразеологічна одиниця — це лексично цілісне, неподільне значення кількох слів, що створюються у мові як одне ціле» [4, с.224]. Фразеологічні одиниці переважно вживаються у формі словосполучення (*to rain cats and dogs, a tall story, to make sure, etc*), за винятком прислів'їв, приказок чи афоризмів (*Birds of a feather flock together, No pains no gains, etc*).

Так, М. П. Кочерган [5, с. 241-243] зазначає, що «фразеологізми — структурно стійкі одиниці; передумовою їх виникнення часто стає несподіване поєднання слів». Хоча компоненти фразеологізму позбавлені головних ознак слова, вони впливають на основне значення фразеологічної одиниці.

Скориставшись методом контекстологічного аналізу, Н. М. Амосова [1, с. 224] поділила фразеологічні одиниці на два різновиди. Ідіоми як одиниці постійного контексту мають семантично реалізований вказівний компонент. Їх складові представлені загальним лексичним складом словосполучення. Ідіоми характеризуються цілісним значенням, яке не пов'язане зі значенням окремих компонентів (*a mare's nest* — «ілюзія, обман, плутанина»). Прикладами фразем є одиниці постійного контексту з фразеологічно зв'язаним значенням одного із компонентів (*common sense* — «здоровий глузд»).

І. В. Арнольд [2, с. 198-218] пропонує класифікувати фразеологізми за їх граматичною структурою. Таким чином, виділяються субстантивні,

дієслівні, ад'єктивні, адвербіальні та одиниці з ознаками сполучника і вигука. Всі наведені типи фразеологічних одиниць пов'язані з відповідними частинами мови.

В основу своєї класифікації В. Л. Архангельський [3, с. 280] заклав принцип поділу за граматичними, семантичними та структурними ознаками. Дослідник виокремив фраземи, структурно співвідносні зі словосполученнями, та стійкі фрази, співвідносні за структурою з реченнями, які включають до складу і предикативні сполучення.

Отже, дослідження фразеології як галузі лінгвістики завжди привертало увагу широких кіл науковців, адже фразеологічні одиниці виступають невичерпним джерелом людської мудрості, віддзеркаленням культури, звичаїв та вірувань певного народу. Фразеологізми є особливою складовою словникового складу будь-якої мови і вирізняються структурною різноманітністю, чим викликають інтерес науковців і водночас створюють складнощі їх дослідження, незважаючи на велику кількість існуючих класифікацій.

Література

1. Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии. / Н. Н. Амосова. Л.: Издательство Ленинградского университета, 1963. 208с.
2. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка : учебное пособие / И.В. Арнольд. 2-е изд., перераб. М. : ФЛИНТА : Наука, 2012. 376 с.
3. Архангельский В. Л. Устойчивые фразы в современном русском языке / В. Л. Архангельский. Ростов-на-Дону, 1964. 280 с.
4. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ : Либідь, 2001. 224 с.
5. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр "Академія", 2001. 368 с.

МЕТОД КОНЦЕПТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Костиріна Єлизавета

студентка I курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Ткачик О. В.

Проблема визначення методу концептуального аналізу в сучасних лінгвістичних дослідженнях пов'язана з тим, що термін "концептуальний аналіз" може мати різне значення в залежності від контексту дослідження. Дослідники використовують цей термін для опису методів аналізу семантики, методів вивчення концептуальних структур та методів аналізу контексту використання слів і фраз. Це може призводити до складностей при проведенні досліджень.

На думку Кононенка, для вирішення цієї проблеми необхідно чітко визначати методи та підходи, які використовуються кожному конкретному дослідженню, а також порівнювати їх з іншими дослідженнями, в яких використовувалися такі або схожі методи. Важливо відзначити, що концептуальний аналіз є багатообразним і міждисциплінарним підходом, який може використовуватися в дослідженнях в області лінгвістики, когнітивної науки, психології та соціології [2].

Ярич зазначає, що в сучасних лінгвістичних дослідженнях є безліч методик концептуального аналізу. Одні з найпопулярніших методів це концептуально-семантичний аналіз, концептуальний граф, концептуальний аналіз корпусу текстів, комп'ютерна лексикографія. Деякі інші методи, які часто використовують у сучасних лінгвістичних дослідженнях у концептуальному аналізі, включають концептуальний дизайн, концептуально-орієнтований аналіз дискурсу, когнітивно-лінгвістичний аналіз. Важливо відзначити, що багато методів можна поєднувати та

використовувати в залежності від досліджуваної проблеми та цілей дослідження. Кожен метод має свої переваги та обмеження, і вибір методу залежить від конкретного завдання дослідження [5].

Аналіз сполучуваності ключового слова-резонанса - це метод, який використовується для вивчення сполучності ключового слова з іншими словами в тексті. Цей метод може бути використаний для вивчення семантики та контексту використання слова, а також для аналізу семантичних зв'язків між словами [3].

Для аналізу поєднання ключового слова-резонанса можна використовувати різні методи, такі як статистичний аналіз, концептуальний аналіз та комп'ютерне автоматичне вилучення даних. Цей метод може також включати використання словників, корпусних даних та машинного навчання. Він може бути застосований у різних дисциплінах, таких як лінгвістика, когнітивна наука та штучний інтелект. Цей метод використовується для виявлення семантичних патернів у тексті, для автоматизації анотації текстів і для визначення семантичної сполучуваності слів у контексті [1].

Експериментальні методики в сучасних лінгвістичних дослідженнях дають змогу вивчати як мовні структури та процеси, так і когнітивні механізми, що лежать в основі мови. Наприклад, можна використовувати методи експериментальної психології та нейронауки, такі як ЕЕГ або МРТ, щоб вивчити як мозок обробляє мову та які мозкові області активуються при різних лінгвістичних завданнях. Також можна використовувати методи психофізіології, такі як вимірювання часу реакції або відстеження руху очей, щоб вивчити, як люди сприймають та обробляють мову. Ці методи дозволяють отримати більш глибоке розуміння мови та когнітивних процесів, ніж можна досягти за допомогою класичного лінгвістичного дослідження або концептуального аналізу. Експериментальні методики можуть також використовуватися для перевірки та підтвердження гіпотез, запропонованих теоретичними моделями мови та когнітивних процесів.

Загалом експериментальні методики відіграють важливу роль у сучасних лінгвістичних дослідженнях, оскільки вони дозволяють отримати більш детальне та точне розуміння мови та когнітивних процесів [4].

Асоціативний експеримент – це метод, який використовується в сучасних концептуальних дослідженнях для вивчення зв'язків між концептами або словами. Цей метод полягає у тому, що пропонується назвати якнайбільше слів, які асоціюються із заданим словом чи концептом. Результати експерименту можуть бути використані для вивчення семантики та контексту використання слів та для аналізу семантичних зв'язків між словами [3].

Отже, концептуальний аналіз є важливим в сучасних лінгвістичних дослідженнях, оскільки він дозволяє вивчати концепти, що лежать в основі мови та комунікації, та їх роль у розумінні та передачі інформації. Цей метод може бути використаний для вивчення різних аспектів мови, таких як лексика, семантика, граматики та дискурс. Крім того, концептуальний аналіз може бути використаний для вивчення культурних та соціальних факторів, що впливають на мову та комунікацію.

Література

1. Агапій А. Вивчення лексичної сполучуваності за допомогою статистичних методів. Науковий вісник. 1996. № 2. С. 44–48.
2. Кононенко В. І. Концептологія в лінгвістичному аспекті. 3-тє вид. 2006. 117 с.
3. Мартинюк А. П. Проблеми романо-германської філології: Збірка наукових праць. Ужгород, 2006. 107 с.
4. Мартінек С. Емпіричні й експериментальні методи у сучасній когнітивній лінгвістиці. Вісник Львівського університету. 2011. № 52. С. 25–32.

5. Ярич М. В. Концептуальний аналіз як метод лінгвістичних досліджень. *Науковий вісник Чернівецького університету: збірка наукових праць*. 2014. № 692–693. С. 330–333.

СИНТАКСИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОСТІ НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ THE NEW YORK TIMES

Краснова Інна

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: доцент кафедри ТППАМ, к.пед. н Тікан Я.Г.

Останніми роками дослідники мають підвищений інтерес в галузі мовознавства до особливостей експресивності. Цей факт пояснюється тим, що експресивність виконує важливе завдання в мові, а саме відтворює суб'єктивне ставлення до сказаного. Вона наділяє висловлювання емоційною силою та створює естетичний ефект. [2]

Виразні засоби на синтаксичному рівні – це синтаксичні моделі речення, які мають додаткову логічну й експресивну інформацію, сприяють підвищенню прагматичної ефективності висловлення в мові. [1]

З-поміж найактивніших синтаксичних репрезентантів експресивності в текстах The New York Times – вставні та вставлені компоненти, питальні риторичні речення, звертання.

Традиційно в лінгвістиці вставні конструкції представляють суб'єктивну модальність, вставлені – об'єктивну. [3] Вони виражають ставлення мовця до повідомлення, а це передбачає посилення експресивної оцінки:

***Luckily**, Oscar Chances Closed For NTR and Ram Charan*

*When a Supreme Court Justice **Probably** Endorsed Perjury*

На відміну від вставних, вставлені конструкції надають додаткову інформацію чи побіжні асоціативні зауваження, що доповнюють, уточнюють, розвивають зміст висловлювання:

In addition to the standard fees, even the most amicable divorces tend to accumulate some add-ons.

Furthermore, if Biden emphasizes the positive he will have reality on his side.

Специфіка вживання питально-відповідних комплексів, риторичних питань у текстах або заголовках полягає в тому, що вони є прийомом активізації уваги читача на тих положеннях, які автор вважає головними, як-от:

A Vital Question for Brazil's Democracy: Where Were the Police?

What Big Project Do You Hope to Accomplish Someday?

Одним зі способів створення експресивності є повторення та звертання:

It's okay not to be okay.

Welcome to show business, Your Majesty.

Таким чином, проаналізувавши матеріали The New York Times, встановлено, що експресивність надає газетному дискурсу таких особливостей, як емотивність, образність, оцінку, стилістичну маркованість, а також структурно-композиційні ресурси та засоби. Також вона посилює виразність та впливає на читачів, реалізуючи функції спрощення сприйняття інформації, передавання авторського ставлення до неї, привернення уваги адресата до найважливіших моментів тексту. [2]

До синтаксичних засобів вираження експресії в публіцистичних текстах відносяться конструкції за допомогою яких журналіст привертає увагу читача, спонукає до сприйняття і роздумів, висловлює емоційну оцінку актуальних подій. Це вставні та вставлені конструкції, риторичні питання, звернення.

Література

1. Вовк А. В. Синтаксичні засоби експресивності в «Щоденниках» Олеся Гончара (редукція вихідної моделі речення). 8 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/24946/1/Синтаксичні%20засоби%20експресивності.pdf> (дата звернення 09.03.2023)
2. Гертнер В. В. Відтворення засобів мовної експресивності в українському перекладі роману А.Крісті «Тріснуло дзеркало» : автореф. дип. роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»: спец. 035 «Філологія» / В. В. Гертнер, ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2019. 22 с. URL: <http://localhost:8080/jspui/handle/123456789/651> (дата звернення 02.12.2022).
3. Пилипчук М.-В. Ф., Сітко А.В. Використання засобів експресивного синтаксису в англійському художньому тексті. Fundamental and applied research in the modern world : abstracts of V International Scientific and Practical Conference, December 16-18, 2020. – BoScience Publisher, Boston, USA. 2020. С. 584-589. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/48195> (дата звернення 02.11.2022).

SPECIFICS OF TRANSLATION OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS

Лавренюк Вікторія

Студентка 1-го курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук Сотников А. В.

Today's science and technology are developing quickly, leading to the invention of new tools and the discovery of new phenomena, which results in the emergence of new terminologies. English, the lingua franca or international communication language, has been getting a broad variety of scientific words as

the majority of western countries (and a select few eastern ones) are leaders in the development of technology.

Science is globally spread through translation, and the importance of translation in knowledge transfer cannot be overestimated. The effect of translation on science is limitless; earlier fields that involved translating included astronomy, medicine, religious context, philosophy, and then chemistry. The physical environment of a speech community is said to play a role in the formation of lexical gaps in the sense that speakers use words to refer to objects in their surroundings. On the other hand, differences in technological development across countries can result in significant lexical gaps between the source language (SL) and target language (TL).

Lexical gaps occur when one language lacks a direct lexeme when comparing two languages during translation. The lexical gap occurs when one language expresses a concept with a lexical unit while another expresses the same concept with a free combination of words. A lexical gap occurs "when one word in one language does not have any counterpart in another language," causing the translator to paraphrase the source term, according to the dictionary of translation. Lexical gaps in translation can occur when the same concept is expressed differently in the target and source languages, or when the culture and taxonomy of two languages are not similar. However, we should recognize that lexical gaps in science are not always absolute; sometimes a word used in one technical field can also be used in another. And because some terms are often made up of different parts that demonstrate different capabilities of a piece of equipment or a scientific process, translators may be able to interpret the concept of whole terms if they know the stems and descriptions of those terms.

The main distinguishing feature of a scientific and technical text is its cognitive nature and information richness. Scientific and technical literature has its own set of quirks: lexical, morphological, syntactic, and graphic.

The language of scientific and technical texts is marked by the active use of Latin, Greek, German, English, and French lexical units and terminological formations. Most of the time, the translator simply incorporates these inclusions into the translation's text without changing them. If necessary, he or she includes a corresponding note with a translation or a detailed explanation with a specific expression that is incomprehensible to the recipients.

It is crucial to translate proper names and titles correctly. As you are aware, there are three methods for reproducing foreign names during the translation process: translation transcription, transliteration, and direct inclusion of the foreign name in the text while retaining its graphic. The translation (translator's transcription) of proper names is one of the most commonly used, and it is immediately followed by the original spelling of these names. This method does not preclude a specialist in a specific field from working with a translated text. Subjectivity in scientific and technical texts is well-known to be kept to a minimum. However, scientific and technical texts contain a variety of modalities, both grammatical and lexical, that represent the subjectivity of the expressed opinion. Language clichés: probably, quite possibly, as it appears, as it may appear, in my opinion, to be sure, etc.; frequently an appeal to prior scientific experience: as is known, as is well known, etc.

Novice translators should be aware of the following common blunders when translating scientific and technical texts: attempting to translate all elements of a sentence in the order in which they appear in the source language; ignoring context as a means of establishing the meaning of a word and looking up the meaning of each unclear word in the dictionary; incorrect choice of lexical unit meaning from the dictionary, looking it up in the dictionary before reading the entire text; underestimating the role of linguistic guesswork, attempting to translate a sentence before understanding the general meaning of the text [6, p. 36-39].

Thus, scientific and technical texts are written for specialised audiences. The main requirements for scientific and technical translation are accurate reproduction

of the original text and concise and laconic expression of the idea. A translator must not only understand but also be able to apply appropriate methods of translating the most stylistically complex elements of a scientific and technical text, while keeping the pragmatic adaptation of the original text in mind; to use language means of adequate translation and to understand their functional and stylistic specifics. A thorough examination of the translation of scientific and technical texts into various genres appears promising.

Література

1. Hossein Heidari Tabrizi. Strategies Used in Translation of Scientific Texts to Cope with Lexical Gaps (Case of Biomass Gasification and Pyrolysis Book) / Hossein Heidari Tabrizi, Mahshid Pezeshki // Theory and Practice in Language Studies, Vol. 5, No. 6, pp. 1173-1178.

2. Болотнікова А.П. Функційно-стилістична специфіка перекладу науково-технічного тексту / А.П. Болотнікова, В.В. Чернишов, Г.М. Таловиря // Закарпатські філологічні студії. 2021.Вип. 17. Т. 2. С. 76-80. URL: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.17-2.15>

3. Lyons, J. (1997). Semantics (Vol. 1). Cambridge: Cambridge university press.

4. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця : Нова Книга, 2001. Ч. II. 304 с.

5. House, J. (2009). Translation. Oxford: Oxford University Press.

6. Munday, J. (2001). Introducing translation studies. New York: Routledge

7. Al-Ghazali, F. M. (2012). Lexical Gaps in Arabic to English Translation. Sayyab Translation Journal (STJ), 4, 69-88.

8. Basu, P. (2010). Biomass, gasification, and pyrolysis(1st ed). Oxford: Academic Press.

9. Bateni, M. (2006). Borrowing strategies in the Persian language. Language and Thought. Tehran: Ketab Zaman, p. 78-85.

РОЛЬ БРИТАНСЬКИХ АРГОТИЗМІВ У ФОРМУВАННІ АВСТРАЛІЙСЬКОГО ВАРІАНТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Марков Микита

Студент 3 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Ткачик О. В.

Розвиток мови – неспинний процес, який залежить від багатьох факторів. Досліджуючи чинники, що впливають на мову, можна прослідкувати причини та наслідки її зародження, і відстежити можливі тенденції у подальшому розвитку. На прикладі формування австралійського варіанта англійської можна проаналізувати які комунікативно-прагматичні, соціокультурні та психолінгвістичні чинники переважали у тогочасному суспільстві на Австралійському континенті, а також виокремити особливості у формуванні мови, що склалися на материка з плином часу.

У кінці XVIII століття переважну більшість населення Австралії становили в'язні, яких Велика Британія перевозила на континент під час колонізації. Негативне ставлення уряду-колонізатора до людей – представників маргінальної верстви населення, а також віддаленість та відокремленість материка від інших земель посприяли розвитку особливих рис Австралійського варіанту англійської мови. Строкатість злодіїв та широке використання арго у своєму повсякденному житті відокремлювало в'язнів настільки, що нові колоністи відчували неабиякі складнощі у розумінні усталених значень слів. Та попри панівну роль арготизмів, завдяки яким вирішувались майже усі комунікативні задачі між злочинцями, із плином часу люди були змушені відмовлятися від власної говірки, аби мати змогу жити на своїх територіях – незрозумілі слова у інших все більше асоціювалися зі злочинцями, нащадки яких прагнули позбутися такого ярма

якнайшвидше. Як результат, сленг британських в'язнів почав поступово розчинятися в суспільстві, залишаючи за собою лише поодинокі слова.

Лексеми на Австралійській землі розвивалися по-різному, тому можна виділити певні особливості утворення нових слів, що походять від арготизмів, для того часу:

1. Ефективним методом утворення нових слів та їх значень відбувався за принципом наслідування Британської моделі словотворення – у даному випадку австралійські арготизми розвивалися за схемою країни, звідки прибули злочинці.

2. Лексеми для позначки слів, що мають значення «Австралія» та інші пов'язані з материком слова, розвивалися особливо швидко. Із творенням все більшої кількості слів у цій групі, вона стає надзвичайно важливою для мешканців континенту. Часто використовуючи слова, що означали «своя земля», у свідомості людей Австралія все більше ототожнювалася з навколишнім середовищем та набувала фізичної форми – тепер це був не просто острів, а країна, на якій жили її жителі.

3. Слова, що означали різні аспекти кримінальної діяльності, історично почали становити чи не найбільшу групу, через вид діяльності злочинців та їх бажання бути зрозумілими один серед одного.

4. Частіше за все арготизми використовуються на місці препозитивного елемента, що дозволяє створювати нові слова від кореня, і набагато рідше – постпозитивного.

5. Поширені в інших англомовних країнах суфікси «-ism, -ite, -ed, -less» мають слабку тенденцію до використання в Австралії, натомість люди створюють нові слова за допомогою продуктивних афіксів «er, -ing, -ed», завдяки яким виникають похідні слова від опорного ядра композита.

6. Нові значення арготизмів часто виникали за рахунок конкретизації або генералізації уже відомих слів із подальшою архаїзацією сем, які використовувалися в минулому.

Отже можна дійти до висновків, що комплексна історія колонізації Австралії Великою Британією мала неабиякий вплив на творення мови та формування нових, нечуваних до цього слів через особливості устрою світу у XVIII-XIX століттях, своєрідність культури та звичаїв людей, що першими колонізували Австралійські землі, та відокремленість континенту від інших материків. Це призвело до збагачення сучасного австралійського варіанту мови та розповсюдження нових англійських слів навіть за межі Австралії.

Література

1. Жукова Н. М. Роль британських арготизмів у формуванні австралійського варіанта англійської мови //ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2009. №. 47. С. 228-232.

ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ КОНЦЕПТОСФЕРИ

Маслова Тетяна

аспірантка 2 курсу навчання, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сикорського

Науковий керівник: д. пед. наук, проф. Федоренко С.В.

У сучасній лінгвістиці існують різні підходи до формування теорії концепту, але є два основні способи трактування концепту, який розуміється як ментальне утворення у свідомості індивіда, а саме: лінгвокультурний підхід та лінгвокогнітивний. Насправді, вони не взаємозаперечують, а доповнюють один одного і різняться векторами щодо індивіда. Лінгвокультурний концепт досліджується в напрямку від культури до індивідуальної свідомості, тобто концепт визначається як вербалізований культурний сенс, як багатовимірне смислове утворення, що має ціннісне й етнокультурне забарвлення, і в його структурі досліджуються передусім чинники культури, такі як історична роль концепту, його вихідна форма

(етимологія), сучасні асоціації та місце в системі цінностей людини. Концепт постає як посередник, що здійснює взаємодію між людиною і культурою, і саме в якості базової одиниці культури вивчаються такі концепти як, наприклад, «ДОБРО», «ЗЛО», «ІСТИНА», «НЕПРАВДА» та ін. [3]

З іншого боку, згідно з лінгвокогнітивним підходом концепт визначається як одиниця ментальних ресурсів нашої свідомості, яка відображає знання та рефлексивний досвід людини, тобто є оперативною й змістовною одиницею «картини світу» (системи образів об'єктивної реальності), яка відтворюється у людській психіці. Інакше кажучи, вивчення концепту йде від індивідуальної свідомості до культури, і концепт розглядається як індивідуальне розуміння понять, що залежить від набутого мовного досвіду окремої людини і може бути відмінним від колективного розуміння, яке закріплене в словниках.

Відповідно, термін «концептосфера», який був вперше використаний у 90-х рр. на позначення сукупності концептів, що належить спільному ментальному просторові носіїв певної мови, зараз має два значення. Згідно з першим, сукупність концептів утворює концептосферу певного народу. У такому випадку концептосфера є синонімом ідеосфери, концептуальної картини світу, або концептуальної моделі світу. Якщо взяти до уваги класифікацію картин світу за суб'єктом, то концептосфери можна розділити на національні, етнічні, групові та індивідуальні [2, с. 92]. Таке розуміння концептосфери знаходимо у дослідженнях вербалізації певного концепту, виконані на матеріалі кількох мов, або в межах аналізу творчості одного письменника.

Інше значення з'являється у 2000-х рр. в межах когнітивної семантики, де виокремлюють концептуальні сфери, які відтворюють структуровані й упорядковані знання про навколишній світ і репрезентують різні предметні галузі, наприклад, рослинництво, політику, музику, спорт тощо. По суті, це є фрагменти концептуальної системи світу, згруповані за тематичною ознакою,

які можуть називаються концептосферами, але зустрічаються й інші назви на кшталт «мегаконцепт», «макроконцепт», «гіперконцепт». Як влучно зазначає І. Кожушко, встановлення гіперо-гіпонімічного зв'язку між концептуальною картиною світу і концептосферою є доцільним для уникнення неоднозначності цих понять. Структура концептосфери нагадує «мережу в мережі», яку можна представити як поняттєвий простір, який складають різнорівневі домени, що містять парцели, сформовані концептами [1]. Таке розуміння концептосфери знаходимо у дослідженнях із соціокогнітивного термінознавства, де вибудовуються моделі взаємовідношень між ключовими концептами різних галузей знань, що відбиваються в мові у вигляді термінологічних одиниць.

Література

1. Кожушко І. Про специфіку вживання терміна концептосфера в сучасній когнітивній лінгвістиці. *Лінгвістичні студії*. Вип. 22. Харків, 2011. С. 285-289.
2. Плотнікова Н. В. Поняття «концептосфера» та «концепт» у сучасній лінгвістиці. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*, 2020, 31(14). С. 91-96.
3. Полюжин М. Поняття, концепт та його структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 2015, (4). С. 212-222.

ПРОБЛЕМА ПРОЯВУ ЕКСПРЕСИВНОСТІ В ЗМІ ТА РЕКЛАМІ

Мищишен Євгеній

Студент 1 курсу магістратури, факультету лінгвістики,

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Ткачик О. В.

Відомо, що мова не стоїть на місці, вона розвивається, змінюється та поповнюється і цьому сприяють різні сфери життєдіяльності: повсякденне життя, соціальні мережі, суспільно-політична сфера і ЗМІ.

Останні теоретичні розробки виявили, що експресивність – це своєрідний спосіб того, як людина вказує на свої емоції. Жести, міміка, тон голосу або навіть голосові паузи можуть показати зацікавленість та експресивність в мовленні. Однак у письмовій формі застосовують інші методи самовираження. Експресивність на письмі виявляється в грі з полісемією слів і словотворенням, у використанні стилістичних тропів, омофонів, лексичних запозичень, різних комунікативних типів речень, фонетичного оформлення висловлювань, а також таких засобів як каліграфія, шрифт та графічні зображення.

Питання, як зробити текст експресивнішим, в наш час є актуальним, і хоча багато відомих лінгвістів мають роботи на цю тему, ці праці не можуть охопити всього кола проблем, пов'язаних з експресивністю тексту. Дослідниками, які аналізували мову реклами, є В. Н. Комісаров, Н. Н. Кохтев та ін. Проблема мовних особливостей жанру реклами в радянських і пост-радянських країнах розглядається у роботах В. М. Аврасіна, А. Д. Солошенка та інших. Однак проблема перекладу реклами з англійської мови на українську продовжує залишатися актуальною.

Реклама – явище повсякденне в нашому житті. Ми бачимо її кожен день, перед нашими очима з'являються сотні або навіть тисячі рекламних повідомлень. Ми повинні зрозуміти, що саме робить деяку рекламу успішною, а деяку – провальною.

Вважається, що тлумачення основ рекламного процесу та визначення терміну «реклама» залежать від концепції, якої дотримується певний дослідник.

Оскільки метод подання інформації залежить від характеру інформації та характерних особливостей цільової аудиторії, Американська асоціація

маркетингу визначає поняття «реклама» так: «Реклама – це будь-яка форма неособового подання і просування ідей, товарів або послуг, що оплачується точно встановленим замовником» [6, с. 3]. Ми можемо виділити 3 типи реклами: інформативна реклама, порівняльна реклама та підсилювальна реклама. Однак аналізувати рекламні тексти дуже важко, адже межі між перерахованими вище типами часто розмиті, оскільки одне рекламне повідомлення може поєднувати декілька типів.

На сучасному етапі розвитку та чіткого визначення поняття експресивності вчені звертаються до когнітивно-психологічної та комунікативно-прагматичної інтерпретації тих особливостей мовлення, які безпосередньо впливають на ефект, який породжує виразність у мовленні та текстах.

Рекламний текст має дві основні функції – проінформувати людину та змусити її щось зробити, і ось де вираження посилює враження від сказаного чи написаного. Саме тому більшість рекламних текстів набувають емоційної функції, яка реалізується за допомогою емоційно-експресивних одиниць мови на всіх рівнях – від фонетичного до синтаксичного.

Експресивність як смислова категорія досліджується в рамках конотативного значення, яке є однією з основних рушійних сил розвитку мови, оскільки сприяє створенню нових значень слів, які, своєю чергою, використовуються для більш глибокої передачі думок. Основна ідея смислової категорії експресивності полягає у вираженні додаткових відтінків слів, які розширюють лексичне та граматичне значення [5, с. 12].

Отже, найкращим варіантом для досягнення вираження експресивності у рекламних текстах – короткого, вловимого, приголомшливого та конкретного гасла – є гра з багатозначними словами та словосполученнями, використання омофонів, лексичних запозичень, різних комунікативних типів речень, фонетичного оформлення висловлювань, стилістичних тропів та усіх можливих засобів вираження експресивності.

Література

1. Аврасін В. М. Соціальні та психолінгвістичні характеристики мови реклами. М. : Международные отношения, 1996. 196с.
2. Солошенко А. Д. Комунікативно-прагматичні аспекти рекламного слогану в межах моделі рекламного впливу, 1999. 43с.
3. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. М. : ЭТС, 2000. 424 с.
4. Кохтев Н. Н. Стилистика рекламы М. : МГУ, 1991. 91 с.
5. Мощева С. В. Способы достижения экспрессивности в рекламном тексте : языковые и неязыковые выразительные средства. Иваново: ИГХТУ «Политех», 2008. 108с.
6. Edwards Ch. Mundy. Retail Advertising and Sales Promotion. N. Y., 1981. 764 p.

АНГЛІЙСЬКІ МЕТАФОРИЧНІ ТЕРМІНИ У ТЕКСТАХ МАШИНОБУДУВАННЯ

Олішевська Вікторія

студентка 3 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: старший викладач кафедри ТППАМ Усик Г. М.

Сучасна машинобудівна термінологія об'єднує не лише власне машинобудівні терміни, але й номінації, що становлять основу техніки (фізичні, хімічні, математичні), а отже, містить розряди природничо-математичних, загальнотехнічних і спеціальнотехнічних термінів.

Використання метафоричних термінів у машинобудуванні можна розглядати як спосіб подолання розриву між технічною та повсякденною лексикою. Такі терміни часто використовуються для пояснення складних машинобудівних понять, опису процесів та механізмів. Порівнюючи складні

механічні системи з більш звичними об'єктами чи поняттями, інженери та техніки можуть пояснити складні концепції у спосіб, який є більш зрозумілим для людей, які не мають технічних знань.

У традиційному підході виділяють три типи метафоричних переносів і відповідно три види метафори, які носять універсальний, традиційний характер [1, с. 21]:

- антропоморфні (частини тіла, загальні якості людини: *cutting teeth – різці, foot-control -недальнє управління, knee-joint - колінно-важільне з'єднання*)
- неантропоморфні (все, що оточує людину, зокрема назви тварин, рослин: *caterpillar tractor -гусеничний хід, rose engine - гільйоширна машина, whale deck - карapasна палуба*)
- побутові метафори (предмети, які зустрічаються в повсякденному житті: *expanding ring clutch - муфта з розжимним кільцем, key bed - шпоночна канавка, filter candle – фільтер свічка*)

Частота використання метафоричних термінів в технічних текстах може варіюватися залежно від контексту, призначення та цільової аудиторії самого тексту. Зазвичай, використання метафоричних термінів може бути більш поширеним у довідкових або науково-популярних текстах, які мають на меті пояснити складні інженерні концепції широкій аудиторії.

У нашому дослідженні ми розглянули частоту використання метафоричних термінів на матеріалі інструкції з експлуатації автомобіля Ніссан Алтіма. Оскільки, на нашу думку даний текст має технічний характер, використовує машинобудівну термінологію, проте призначений для людей без технічної освіти, що збільшує частоту випадків метафоризації.

Під час аналізу інструкції ми виявили 33 метафоричні терміни, які були класифіковані відповідно до метафоричних переносів на побутові, антропоморфні, зооморфні та флороморфні метафори. Згідно з результатами, найбільшу групу складають побутові метафори - 18 лексичних одиниць, на

другому місці розміщуються антропоморфні метафоричні терміни - 11 лексичних одиниць, також було знайдено 1 флороморфний та 3 зооморфні терміни. Ми вважаємо, що таке поширення використання метафоризації обумовлено загальним досвідом людини, у випадках коли вона переносить функції предметів побуту, частин тіла людини чи тварин на новий об'єкт або використовує асоціації, що базуються на їх візуальній подібності.

Отже, метафоризація є незамінною частиною технічного термінотворення сьогодення, адже, розуміння невідомих понять за допомогою відомих впливає на наше мислення і створює основу для нових наукових спостережень і відкриттів.

Література

1. Lexicology and Phraseology of Modern English : a practical guide / Comp. by I.Zorenko. Krivuy Rih: KDPU, 2005. 52 p.

МЕТАФОРИЗАЦІЯ ЯК СЕМАНТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УТВОРЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Олішевська Вікторія

студентка 3 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сикорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Ткачик О. В.

Метафоризація завжди була невіддільною частиною будь-якої терміносистеми. Поняття «метафора» було відоме ще з часів Арістотеля. За його визначенням, метафора є «перенесенням імені або з роду на вид, або з виду на рід, або за аналогією [1, с. 156].

Одним із способів створення нових мовних структур за допомогою вже існуючих є метафоризація. За допомогою метафори структури з однієї області переносяться в іншу, що дає можливість розуміти одне слово за

допомогою іншого. Цей процес особливо актуальний при утворенні термінологічних метафор.

На сьогодні вчені доходять думки, що метафоризація виникає не тому, що вона потрібна, а тому що без неї не можна обійтися. При цьому необхідно підкреслити, що метафоричне терміноутворення являє собою процес номінації, сутність якої полягає в тому, щоб наявними засобами передавати нові поняття [2, с. 131].

Враховуючи той факт, що мова впливає на різні сфери людської діяльності (в тому числі і на діяльність в технічних галузях), ми класифікуємо метафори на антропологічні та неантропологічні. Антропологічні метафори відображають фізичні, моральні та інтелектуальні якості, а також соціальну діяльність людини. Так, наприклад, деякі слова, що позначають назви частин тіла, у своєму метафоричному значенні стають технічними термінами [3].

Так, наприклад, слово "backbone" у прямому значенні означає ряд кісток, посередині спини, а як технічний термін використовується для позначення відрізків кабелю, що з'єднують комп'ютери в одну пряму лінію. Слово "face" у загальноживаній лексиці описує передню частину голови, де знаходяться очі, ніс і рот, а як технічний термін означає передню, лицьову поверхню деталі, наприклад «valve face» – лицьова поверхня клапана або фаска. Слово "arm" у прямому значенні означає частину тіла, а в переносному значенні - довгу тонку частину механізму, яка виглядає і рухається як рука, "rocker arm" – це коромисло, одна з деталей двигуна.

Неантропологічні метафори відображають реальність, що оточує людину. Це можуть бути назви тварин, предметів побуту, одягу, рослин чи дерев, абстрактних понять. Метафоричне перенесення здійснюється з назв тварин на предмети [3].

Так, наприклад, слово "mouse" у своєму прямому значенні означає маленьку пухнасту тваринку, а як технічний термін – звичайний вказівний

пристрій. Інше слово “apple” у прямому значенні означає фрукт, який має червону, світло-зелену шкірку, а в переносному значенні асоціюється з комп'ютерами високого класу Apple Mac, планшетами Apple, тощо.

Отже, метафоризація є незамінною частиною технічного термінотворення сьогодення, адже, розуміння невідомих понять за допомогою відомих впливає на наше мислення і створює основу для нових наукових спостережень і відкриттів.

Література

1. Аристотель. Риторика. *Античные риторики*. М., 1978.
2. Павлова І.В. Фреймовий підхід до аналізу образу зооморфної істоти у фантастичному тексті. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія "Філологія"*. - Сімферополь, 2006.
3. Ghajoyan H. The Role of Metaphor in Technical Term-Formation. *Linguistics*. URL: https://journals.ysu.am/index.php/arm-fol-angl/article/download/Vol.12_No.1_2016_pp.027-038/Vol.12_No.1_2016_pp.027-038.pdf/7626 (date of access: 14.12.2022).

ПОНЯТТЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ФЕНОМЕН СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Поладич Тетяна

студентка 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: д. філол. н., проф. Тараненко Л. І.

Abstract: The paper is a study of different approaches to the definition of the notion of "socio-cultural values" as well as to singling out the factors influencing their formation in various areas of humanitarian sciences.

Kew words: socio-cultural values, linguistics, personality structure, cultural factors, intellectual skills, self-realization, social rules, standard.

Соціокультурні цінності становлять невід'ємну частину культури та суспільства, оскільки слугують важливим елементом становлення ідентичності людини. Формування соціокультурних цінностей відбувається у процесі соціалізації людини, який починається ще з дитинства. У цьому процесі важливу роль відіграють культури мікро- й макросоціумів, в яких зростає дитина, зокрема родина, заклади освіти, релігійні переконання, засоби масової інформації та інші інститути суспільства, які впливають на формування світогляду та ціннісних орієнтацій людини.

Тому **метою** цієї праці узагальнення поняття соціокультурних цінностей як міждисциплінарного феномену сучасного буття шляхом розгляду різних підходів до їх трактування у площині лінгвістичних та суміжних гуманітарних дослідженнях.

Зазначимо, перш за все, що зміна соціокультурних цінностей може бути результатом культурного розвитку, модифікацій соціальних умов і технологічних досягнень, а також впливу глобалізації та культурного інтернаціоналізму [5]. Тому вивчення соціокультурних цінностей є важливою складовою різних сфер науки, таких як лінгвістика, політика, психологія, філософія тощо.

Так, філософія вивчає соціокультурні цінності в рамках аксіології, яка є філософською наукою про природу цінностей, їхнє місце у структурі ціннісного світу та реального буття [2, с. 12]. В. Тугаринов розглядав цей феномен як набір певних явищ, предметів чи їх властивостей, що відіграють важливу роль у житті людей як представників певного класу [6]. Автор

наголошує, що оскільки ціннісний світ людини неосяжний, у ньому реалізуються і універсальні ідеї, і виокремлюються конкретні потреби.

У психології під поняттям соціокультурних цінностей розуміють сукупність принципів, норм і переконань, які спрямовують поведінку людини відповідно до соціальних правил та чинників, що притаманні певному суспільству [7]. Саме тому людина навчається протягом всього її життя, оскільки вона знаходиться в постійній взаємодії з соціумом.

У свою чергу, М. Вербер стверджує, що соціокультурні цінності — це конструкт, який допомагає пізнавати світ політики, відбивати й розрізняти політичні інтереси, ідеали та бажання, а також формувати стандарти політичних дій. У цій царині цінності набувають різноманітного характеру, а їх реалізація може відбуватися не послідовно [3, с. 284]. Розуміння соціальних і культурних факторів може допомогти політичним лідерам зрозуміти, чому деякі рішення можуть бути прийнятими або відхиленими в різних соціальних групах населення.

Слід також наголосити на тому, що саме мова є тим засобом, який здатний найбільш повно відображати соціокультурні цінності особистості як її духовну основу. Крім цього, завдяки спілкуванню, чи то вербальному, чи то невербальному, кожен індивід самореалізується та виражає власне “Я”, розвиває інтелектуальні навички й вольові можливості. Саме тому цінності та ціннісні установки є важливими елементами свідомості, які визначають структуру сприйняття, поведінки та практичної активності людини в різних умовах її буття [4, с. 163-164].

Оскільки мова розвивається в культурі та не може існувати за її межами, то результатом вивчення соціокультурних цінностей в лінгвістиці є формування нового напрямку – аксіологічної лінгвістики. Ці цінності стають невід’ємною частиною мовної картини світу та слугують основою осмислення відображення культури в мові та їх характеристик [1, с. 58].

Отже, можна зробити висновок, що поняття соціокультурних цінностей є важливим міждисциплінарним феноменом сучасного буття, а його вивчення здатне допомагати отримати якомога повну картину світу співрозмовника. Подальше дослідження різноманітних явищ міжкультурної взаємодії на основі аналізу соціокультурних цінностей мовців слугуватиме кращому розумінню мовної поведінку та мовленнєву взаємодію представників різних культур, а також коректному визначенню соціолінгвістичних аспектів комунікації.

Література

1. Веремєєва М. В. Аксіологічний концепт ідіоматичних одиниць британської англійської мови. 2016. С. 57–59.
2. Заредінова Е. Р. Формування соціокультурних цінностей студентів в освітньому середовищі закладу вищої освіти: теорія і методика. Монографія. Київ: Видавничий Дім „Слово”. 2020. 372 с.
3. Розенфельд Ю. М., Герасіна Л. М., Осипова Н. П. Політологія: підручник. Харків: Право, 2001. 398 с.
4. Савченко М. Науково-теоретичні підходи до розвитку культурно-мовних цінностей учнів у контексті дослідно-експериментальної роботи в гімназії. Дидактика: теорія і практика : зб. наук. праць / [за наук. ред. д-ра пед. наук Г. О. Васьківської]. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. С. 160-171.
5. Соціальні процеси та соціальні і культурні зміни [Електронний ресурс]. 2010. Режим доступу до ресурсу: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12260/>
6. Тугаринов В. П. Теорія цінностей у марксизмі. 1968. 124 с.
7. McKinney L. Sociocultural values: characteristics and 19 examples [Електронний ресурс]. 2023. Режим доступу до ресурсу: <https://warbletoncouncil.org/valores-socioculturales-1682>

STRUCTURAL ASPECTS OF THE ENGLISH AND UKRAINIAN SOCIO-POLITICAL TERMS

Semenenko Anastasiya

Faculty of Linguistics, 2nd year bachelor degree student

Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

Academic supervisor: associate professor O. V. Tkachyk

The socio-political terminosphere of the English and Ukrainian languages is a complex mechanism in which words from other terminological systems (philosophy, politics, law) function. It contains polysemic terms, internationalisms, loanwords. The term always requires a particular decision on translation, that is, it acts as a unit of translation [1]. Requirements to the term are the following:

- the term should be as short and precise as possible. It should clearly and completely present the characteristics of the concept;
- the terminological name must be unambiguous within the limits of a separate industry terminology and not have synonyms;
- the term should not have an emotional and expressive color, but should be aimed at an object in a system or series and correspond to the word-forming regularities of the language.

Socio-political terminology is an open system of nominative units of various origins, intended to express terms that reflect the sphere of social, industrial and political life. There are basic aspects of the translation technique and peculiarities of translation from Ukrainian to English and vice versa. The most frequently used method of explication is a descriptive method of translation, for example: *засвідчення* – ‘*illumination*’. But for a native English speaker, it can hardly carry the correct meaning. If this technique is not relevant due to the volume of translation, the method of compensation or generalization is used.

In some cases, the tracing method is used. In this case, the translation will have the following form, for example: ‘*doubledome*’ – *дводумець*, but in this case,

perhaps not everyone will understand the eternal meaning of this word, so you can replace this word with an approximate meaning, but which is used in wider circles, and not only in political language - a scientific researcher. In this case, it will be a technique of generalization. Socio-political terms appear in the language in approximately the same ways as units of other lexical-semantic subsystems of the literary language [2].

Word formation patterns of socio-political terms are the following:

1. Affixation. The composition of affixal units fully corresponds to English word-formation traditions. The international prefixes *pre-* and *de-* were most actively involved in derivational connections. Words formed by the prefix *de-*: *de-conflict* (prevent the emergence of a conflict), *de-elect* (remove a person from an elected position), *de-globalisation* (a movement against globalization), *deauthorisation* (refusal of prior official consent to a certain document).

Frequently used prefixes also include *non-* (*non department, non-civil, non-Europe, non-interference, non-aligned, non-attached, nonprofessional, nongovernmental*), *un-* (*unclear, unemployment*), *inter-* (*interstate, intergovernmental, international, intercontinental*). Suffixes also showed high word-forming activity in socio-political lexicon: *-ism* (*ableism, fattyism, exceptionalism, sexism*); *-tion/-ition/ation/ion* (*regulation, justification, privatization, integration, opposition, protection*); *-dom* (*transgenderdom*); *-hood* (*celebrityhood*).

2. Composition. Compound stems can appear in the following types:

- a. derivatives or derived stems: *piconet* (combining the prefix *-pico* (very small) with the noun *network*);
- b. compound stems: *grass-tops* (a leading position in society or a social organization), *blue-hot* (one related to the indignation of activists of the American Democratic Party);
- c. derivational compounds: *bullyproofing* (application of measures aimed at eradication hooliganism in schools), *opposition research* (a euphemism for

potentially scandalous information that was revealed during the study of a political opponent) [3].

3. Telescopy.

One of the ways of forming English words is telescoping. Under telescoping means the process in which a new word arises from the fusion of the full base of one word with the shortened base of another or from the fusion of the shortened bases of two words. F.e., *illegrant* (*illegal+immigrant*) is an illegal immigrant; *gayborhood* (*gay +neighborhood*). This is a district inhabited mainly by gays.

4. Abbreviation.

Gen (generation), *YIMBY* (Yes In My Back Yard) is "a person who does not mind something dangerous or ugly being built next to their residence", *NIMBY* (Not In My Back Yard) [3].

As a summary, it can be pointed out that the dynamic processes that take place in the composition of the socio-political vocabulary of the Ukrainian and English languages are related both to the renewal of the lexical composition and to the way of changes in the meaning of words.

References

1. Д'яков А., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : КМ Academia, 2000. 218 с.
2. Зацний Ю. Сучасний англomовний світ і збагачення словникового складу. Львів: ПАІС, 2007. 228 с.
3. Keo S. Dictionary of politics & government. 5th ed. [Phnom Penh : s.n., 2006. 816 p.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО КОМП'ЮТЕРНОГО СЛЕНГУ

Сідорова Аліна

студентка 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Тікан Я. Г.

Важливість інтернету для соціуму трансформується і зростає як ніколи раніше. Значення появи інтернет-середовища можна порівняти до винаходу електрики, телебачення чи колеса. Інтернет є джерелом отримання найновішої інформації, шляху зв'язку з близькими та доступу до безлічі ресурсів.

Через широке поширення світової павутини комп'ютерний сленг використовується практично кожним, незважаючи на соціальний статус та вік. Враховуючи поширеність англійської мови, то можна зробити висновок, що велика кількість людей по всьому світу використовують англомовний комп'ютерний сленг як основний засіб комунікації, починаючи від користувача-любителя та закінчуючи професіоналом в ІТ-сфері.

Відмінним є те, що комп'ютерний сленг існує лише у межах комп'ютерного світу. Людям, які не пов'язані з віртуальним світом і не користуються технологіями, буде незрозуміло, що саме ви намагаєтеся їм донести, використовуючи комп'ютерний сленг.

Матвійчук М.І. визначає комп'ютерний сленг як набір стилістично маркованих слів, не властивих літературній мові, які спочатку використовувалися членами ізольованих груп комп'ютерних спеціалістів, але з часом почали вживатися людьми, які користуються комп'ютерами як в професійній, так і в побутовій сфері і в яких виникає необхідність у «полегшеному» варіанті спілкування. [1, с. 98].

Сучасний англомовний комп'ютерний сленг має свої особливості, які відрізняють його від мови, яку ми звикли використовувати в реальному світі. Наприклад, замість використання слів «дякую» чи «привіт» в повсякденній розмові, в комп'ютерному слензі є такі короткі вирази, як «thx» і «sup». Також в англомовному комп'ютерному слензі часто використовуються скорочення, такі як «lol», «jk» і «btw», які дозволяють більш швидко й зручно виражати свої думки [2, с. 121]. Це надає можливість заощадити час при користуванні системою веб-чатів та онлайн-сервісів. Також для підсилення емоційного забарвлення у слензі використовуються такі символи, як «:D» чи «:P».

Англомовний комп'ютерний сленг має деякі специфічні особливості. Наприклад, він містить багато скорочень, акронімів, ініціалів та слів, створених для короткої подачі інформації. Також він містить багато неофіційних слів, що використовуються для наголошення чи підкреслення певних думок або поглядів. Ще однією характерною рисою є недотримання правил правопису та граматики.

Вищевказані особливості сформувалися з метою полегшення та прискорення передачі інформації шляхом спрощення складних структур. Комп'ютерний сленг є унікальним засобом розуміння серед користувачів інтернет-простору.

Отже, сучасний англомовний комп'ютерний сленг відрізняється від звичайної лексики рядом особливостей, які роблять його потужним інструментом для швидкої, ефективною та зручної комунікації в інтернеті. Зараз відбувається активне творення та використання комп'ютерної сленгової лексики, що обумовлюється розвитком комп'ютерних технологій та зростаючим інтернет-простором.

Література

1. Матвійчук М. І. Особливості комп'ютерного сленгу: вживання, формування, переклад: Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету, 2012. Вип. 24. С. 97-101.
2. Zamira (Metaj) Alimemaj Web-language and word-formation processes on slang words. Vlore : Lingua Mobilis, 2012. P. 119-125.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ НАУКОВОГО СТИЛЮ

Стефанішина Ксенія

студентка 3 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сикорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Ткачик О. В.

Науковий стиль — різновид літературної мови та мовлення, який характерно використовується з метою інформування суспільства. Провідні галузі його використання це освіта, наука, техніка, виробництво тощо. Оскільки він обслуговує професійно-наукову сферу, головною метою науковця є об'єктивний, зрозумілий, доказовий, точний і неупереджений виклад інформації, яка має впливати не на почуття, а на розум і свідомість читача [3, с.39].

Розглядаючи галузь лексики наукового стилю можна виділити певні тенденції. Зокрема чітка, коротка подача, об'єктивність поглядів і висновків, зроблених автором, точне посилання на відомості і джерела.

Лексика наукового стилю може бути утворена за допомогою афіксації, тобто шляхом додавання до кореневих слів префіксів і суфіксів. Найпродуктивнішим суфіксом однослівних термінів є суфікс *-er (-or)*, за допомогою якого утворені іменники, що позначають особу, механізм або агрегат, що виконує певну дію [1,с.65], наприклад: *to consume* (*споживати*,

поглинати, витрачати), додаємо суфікс *-er* і отримуємо лексему *consumer* (споживач, клієнт, замовник, покупець). Також у процесі словотвору використовується метод складання основ (*smartphone*) і аббревіація (*PC - personal computer*).

Особливості також має фразеологія наукової мови. У неї є дві функції. Перша з них заключається в тому що фразеологічні слова, або ж вислови, зв'язують частини тексту. До цієї групи входять такі словосполучення: *on the other hand, in addition to this, the results described above are asserted, it is assumed that, firstly (secondly, thirdly), thus, in turn* тощо. Друга ж функція фразеології в науковій мові – позначати назви термінів. Ірина Гумовська визначає термін як слово чи словосполучення, що має спеціальне значення, виражає і формує професійне поняття, застосовується в процесі засвоєння наукових та професійних об'єктів і кореляції між ними [2, с. 14].

Для синтаксису наукового мовлення характерні складні конструкції, а особливо речення з сполучниковим зв'язком, двоскладні речення з простим дієслівним присудком, простий дієслівний присудок, безособові речення, конструкції пасивного стану (*the method was applied, the dissertation was read*), складні речення з чітко вираженим складносурядним або складнопідрядним зв'язком (із сполучниками *that, since, in consequence of that, in connection with that, because, while* тощо).

Література

1. Антрушина Г.Б. Лексикологія англійського язика: Учеб. пособие для студентов. 3- е изд. / Г.Б. Антрушина, О.В. Афанасьєва, Н.Н. Морозова. М.: Дрофа, 2001. 288 с.
2. Гумовська І.М. Англійська юридична термінологія в економічних текстах: генезис, дериваційні та семантико-функціональні аспекти: дис. канд. філол. наук: 10.02.04 / І. М. Гумовська. Л., 2000. 186 с.
3. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. / В.І.Мозговий. Київ, 2006. 592 с.

МОВА МАЙБУТНЬОГО У НАУКОВІЙ ФАНТАСТИЦІ: ТИПОЛОГІЗАЦІЯ НЕОЛОГІЗМІВ

Таранюк Лідія

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сикорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Ткачик О.В.

У контексті наукової фантастики мова стає інструментом для передачі непередбачуваних ситуацій, технологій та ідей, що можуть виникнути у майбутньому. Неологізми, своєю чергою, відображають творчість та розвиток мови, надаючи їй можливість адаптуватися до мінливого світу та відповідати на виклики часу, саме тому існує потреба у проведенні типологізації таких новотворів у науково-фантастичному жанрі літератури та кінематографу.

Наукова фантастика (скорочено SF або sci-fi від science fiction) — форма художньої вигадки, яка головним чином присвячена впливу реальної або вигаданої науки на суспільство або окремих осіб [4].

Класифікація структури неологізмів передбачає телескопію, яка, за визначенням О. С. Ахманової, є взаємодією мовних одиниць, що призводить до семантичних чи формальних змін та виникнення нової мовної одиниці [1, с. 278]. На відміну від аббревіатури, телескопія використовує довільні фрагменти лексеми. Згідно з класифікацією А. П. Соколенко, складові частини телескопічних слів можна поділити на [3, с. 15]:

- повні телескопічні одиниці — слова, які утворюються шляхом об'єднання двох скорочених частин різних слів. Наприклад: *cybernetic + organism = cyborg*, *serious + constructive = sercon*;
- неповні телескопічні одиниці — це комбінація усіченої основи одного слова та повної форми другого, утворені згідно зі структурними моделями.

Наприклад: *astro* + *navigate* = *astrogate*, *communication* + *link* = *comlink*, *video* + *call* = *vidcall*, *vision* + *phone* = *visiphone*;

- гаплоглици — це телескопічні слова, у яких на стику двох слів є спільний звук або склад. Наприклад: *back* + *cover* = *bacover*, *transmitter* + *matter* = *transmatter*.

Запозичення характеризуються фонетичною дистрибуцією та нетиповою морфологічною артикуляцією, яка не притаманна англійській мові. Класифікуємо запозичення за ступенями асиміляції:

- повністю асимільовані — слова, які пройшли всі види асиміляції і стали частинами загального лексикону, не викликаючи відчуття “іншомовності” чи “чужорідності”. Наприклад: *robot*, *cyberspace*, *teleport*, *matrix*;
- частково асимільовані — слова, які не пройшли всіх ступенів асиміляції, але все ще вживаються в мові. Наприклад: *biorobot*, *cryosleep*, *tachyon*;
- семантично неасимільовані — позначають об'єкти або національні особливості, характерні для країни, з якої вони походять. Наприклад: *Palpatine*, *parasite bomb*, *sabriquet*, *paralope*, *ulub*;
- неасимільовані — слова з інших мов, що ніяк не асимілювалися, але вживаються носіями англійської мови, зазвичай у англійській до таких слів існують еквіваленти. Наприклад: *nadsat* (*slang*), *grok* (*to understand intuitively*), *qapla* (*victory*);

Фразеологічне зрощення характеризується неподільністю та відсутністю внутрішньої форми. Класифікуємо фразеологічні зрощення за В.В. Виноградовим [2, с. 124]:

- зрощення з експресивною індивідуалізацією, лексично та семантично неподільні (наприклад, “*may the Force be with you*”, “*live long and prosper*”, “*knowing where one's towel is*”);

- зрощення з архаїчним складником, представлені у вигляді синтаксичного одного цілого (наприклад, “*brave new world*”, “*big brother is watching you*”);
- зрощення, які є семантичним цілим, у таких одиницях не важливо знати сенс кожного компоненту (наприклад, “*beam me up, Scotty*”, “*all your base are belong to us*”);
- зрощення з вимерлим, невживаним або нечітким компонентом (наприклад, “*the spice must flow*”, “*so say we all*”).

Мовці надають наявним знакам нові значення, сприяючи збереженню знань, надійній комунікації та зближенню мовних рівнів. Ця здатність проявляється у лексичному або семантичному словотворі, коли нове значення накладається на вже відоме слово або виражає абстрактну ідею.

Трансформація слова може відбутись через:

- деактуалізацію старих значень та семантичні зміни (*handmaid, bugger, fireman*);
- набуття додаткових відтінків, яке виникає в результаті взаємодії слів або розвитку мови, що називається семантичною контамінацією або семантичною атракцією (*spice, metaverse, jaunt*).

Отже, важливість типологізації неологізмів у англійській мові жанру наукової фантастики полягає в розумінні того, як мова розвивається відображаючи зміни у світогляді та прогрес суспільства. Через аналіз структурних, етимологічних, фразеологічних та семантичних аспектів неологізмів, можна виявити нові закономірності та тенденції розвитку мови. Типологізація неологізмів допомагає визначити спільні риси, відмінності та механізми створення нових слів, що збагачують мову, а також дозволяє простежити відображення соціальних, культурних та наукових змін у мові.

Література

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов : [около 7000 терминов]. Москва : Сов. энциклопедия, 1966. 607 с.

2. Виноградов В. В. Современный русский язык : учеб.пособие для факультетов языка и литературы гос. ун-тов и пед. ин-тов. Москва : Государственное учебно-педагогическое издательство наркомпроса РСФСР, 1938. Т. 2 : Грамматическое учение о слове. 590 с.

3. Винокуров А. Новообразования и неологизмы морфологического типа в современном английском языке. Тверь, 1993. 17 с.

4. Sterling B. Science fiction. *Definition, Characteristics, Books, Movies, Authors, Examples, & Facts. Encyclopedia Britannica.* URL: <https://www.britannica.com/art/science-fiction> (дата звернення: 29.03.2023).

СУРЖИК ЯК ЯВИЩЕ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ В МОВНУ СВІДОМІСТЬ

Терьохіна Анастасія

Студентка 3 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Ткачик О. В.

Мова — інструмент усної та письмової комунікації між людьми. Оскільки тенденції спілкування постійно змінюються та вдосконалюються, у мові також відбуваються змінні процеси: у словниковому запасі (наприклад, поява неологізмів та архаїзмів), граматичних та лексичних конструкціях (зазвичай це спрощення речень, скорочення слів та утворення аббревіатур, особливо це притаманне інтернет-мові) тощо. Соціокультурні та геополітичні чинники також впливають на формування та наповнення мови, зокрема — на запозичення слів та конструкцій з інших мов, наприклад з російської, що є найпоширенішим прикладом суржику. Причин появи русизмів у мові є декілька, серед них близьке географічне розташування держав, переселення народів у радянські часи, заборона українськомовного видавництва, білінгвізм у родинному колі тощо [1, с. 69].

Ставлення мовознавців до цього питання є неоднозначним, оскільки мова розглядається як засіб не лише спілкування, а й самоідентифікації, як частина культури країни загалом. Так наприклад Б. В. Матіяш стверджує, що ""напівмовець" характеризується певною роздвоєністю мовної свідомості, адже, не будучи компетентним у жодній з мов, із яких складається суржик, він не ототожнює себе з жодною з культур" [2, с. 16]. Схожу думку висловлює і О. А. Сербенська: "Скалічена мова отупляє людину, зводить її мислення до примітива. Адже мова виражає не тільки думку. Слово стимулює свідомість, підпорядковує її собі, формує" [3]. Оскільки суржик виникає здебільшого при неформальному спілкуванні, він справді відчувається дещо більш розслаблено, ніж граматично та лексично відшліфована мова.

Основна проблема суржиків полягає також у тому, що він витісняє суто українські слова з ужитку, унаслідок чого збільшується кількість пасивної лексики; це впливає на пригнічення самосвідомості, оскільки поступово культури двох країн змішуються і сприйняття стає викривленим. А також змінюється сприйняття українського іншими народами. Як приклад можна навести російську транслітерацію назв українських міст: *Kiev*, а не *Kyiv*, *Kharkov* замість *Kharkiv*, *Lvov* замість *Lviv*, *Odessa*, а не *Odesa*. Це призводить до того, що звичайний громадянин далекої від нас країни вважає, що це не українські, а російські міста, хоча це не так.

Отже, можна побачити, що суржик — явище, яке в негативному сенсі спрощує українську мову, розмиває українську національну ідентичність. Мова — важлива частина культури нації, і від нашого до неї ставлення залежить сприйняття нас світом.

Література

1. Томіленко Л. М. Суржик як об'єкт наукових досліджень і дискусій. *Мовознавство*, 2014. С. 69-80
2. Матіяш Б. В. Напівмовність і внутрішній конфлікт особистості. 16 с.

3. Сербенська О. А. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. *Л., 1994. 370 с.*

ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛОМОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Худина Ольга

студентка 3 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Ткачик О. В.

Науково-технічний розвиток сприяє утворенню в мові нових фахових визначень, слів та словосполучень, які мають спеціальне значення. Такі одиниці називаються «термінами». Фундаторами української термінології були І. Гавришкевич, І. Верхратський, О. Рогович [1, с.11].

Н. В. Артикуца зазначає, що юридичний термін є “словом або словосполученням, що виражає поняття з правової сфери суспільного життя і має власну дефініцію у юридичній літературі” [2, с.84]. Р. Хей, Е. Райлі, М.І. Садовська, Г. П. Апалат, Коваль Н. Є та інші мовознавці досліджують англomовні юридичні одиниці, класифікують та порівнюють їх з українськими, виділяючи окремі особливості кожного з них.

Проте терміносистема юриспруденції сформована не тільки на базі англійської мови. Різні соціальні фактори, а саме: розвиток багатьох галузей права, однотипні суспільно-політичні умови в різних країнах, економічні зміни та активна міждержавна співпраця сприяли тому, що англomовна юридична термінологія почала поповнюватися запозиченнями з інших країн, деякі з яких залишились такі ж, інші ж деформувались впродовж часового проміжку.

За джерелом походження юридичні терміни можемо поділити на групи:

1. Власномовні термінологічні одиниці (*deal, law, sale, strike*);

2. Латинські запозичення (*subpoena, affidavit, pro bono, prerequisite, injunction, trivia*);
3. Французькі запозичення (*plaintiff, defendant, malfeasance, in lieu*);
4. Німецькі запозичення (*land, trade, elope*);
5. Норвезькі запозичення (*blackmail, call, loan*);
6. Грецькі запозичення (*genocide, amnesty*).

Як бачимо, одна з найбільших груп таких запозичень - латинські вислови. Цей процес можна пояснити великим впливом латини, яку підтримувала католицька церква. Також вплинуло те, що латина була мовою науки і літератури. А от поява в англійській юридичній термінології великої кількості слів французького походження пояснюється закріпленням французької мови як судової та виникненням двомовності.

Хотілось би зазначити, що в англійських юридичних текстах також наявні терміни-дублети англійського та французького походження: *bribery and corruption, null and void, aid and abet* [3, с.117].

Власне можливі випадки вживання обох джерел походжень в одному слові- наприклад грецької та латинської мов. У сучасному мовленні такі терміни мають змішаний тип утворення: один корінь має грецьке походження, інший — латинське (наприклад, «*terminology*» складається з латинського слова *terminus* — межа, та грецького *logos* — наука) [4, с.480].

Незважаючи на велику кількість джерел походження, існує чимало власномовних термінологічних одиниць, тому в сучасній англійській правовій системі намагаються скоротити частоту використання запозичень, замінюючи їх на слова англійського походження: *interrogatory — request for information; subpoena—witness* [5, с.97].

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що англійська правова мова стрімко розвивається і невпинно поповнюється іншомовними словами, що з одного боку збагачує англійську мову та терміносистему, а з іншого

ускладнює юридичні процеси, що призводить до заміни запозичень власномовними англійським словами.

Література

1. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад: навч. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2010. С. 11-16.
2. Артикуца Н. В. Основи вчення про юридичний термін і юридичну термінологію. *Українська термінологія і сучасність*: зб. наук. пр. / відп. ред. Л.О. Симоненко. К.: КНЕУ, 2005. Вип. 6. С. 84-89.
3. Шемет У. Р., Козубай І. В. Сучасні процеси в англійській юридичній термінології. *Перспективні галузі наукових досліджень: динаміка та тренди: матеріали міжнар. студ. наук. конф.*, 16 жовт. 2020 р. Суми. Т. 2. С. 117–118.
4. Коваль О. Е. Юридична термінологія в сучасній англійській мові: походження та вживання. *Молодий вчений*. 2018. № 5(2). С. 479-483.
5. Гумовська І. М. Аспекти взаємодії юридичної та економічної термінологіки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2017. Вип. 67. С. 96-99.

ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ ГЕОГРАФІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Чернов Олексій

студент 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Бобренчук І. М.

Географічні терміни є невід'ємною складовою сучасного життя, оскільки застосовуються в різних галузях (географія, економіка, історія, засоби масової інформації, будівництво, туризм тощо). Відповідно, їх правильне

розуміння й застосування вимагає різностороннього лінгвістичного вивчення.

Одним із ключових моментів є класифікація географічних термінів. Відповідно, за будовою можна виділити прості (складаються з одного слова) і складні (складаються з двох чи більше слів), або двокомпонентні і багатоконпонентні. Більш доцільною є класифікація за способом словотвору, за яким виділяють типи суфіксації, префіксації, словоскладання. Частина продуктивних префіксів (*anti-*, *inter-*, *sub-*, *super-*) належить до інтернаціональних і застосовується в творенні термінів інтернаціоналізмів: *anticline* (антикліналь), *antidune* (антидюна). Суфіксальну модель використовують у творенні різних частин мови, проте найчастіше у творенні термінологічних одиниць, представлених іменниками та прикметниками: *flowage* (потік, що вийшов з берегів), *growler* (уламок айсберга), *islet* (острівець), *siliceous* (кременистий). Словоскладання є одним із основних джерел поповнення географічних термінів, найпоширеніший варіант N+N: *riverbed* (русло ріки), *landmark* (земельна позначка).

Значну частину географічних термінів становлять назви, які можна класифікувати за морфолого-словотвірним принципом як такі, 1) в основі яких наявна власна назва (ім'я, прізвище, прізвисько людини); 2) в основі яких закладено загальноживану лексику. Не менш важливим є семантичне значення географічних термінів [3], саме тому їх можна класифікувати за етимологічним принципом. Так, *Ashwood* (*Staffordshire*) однозначно відображає значення “ясеновий ліс”, *Rockbeare* (*Devon*) не пов'язаний ані зі скелею (*rock*), ані з ведмедем (*bear*), і насправді означає “гай, який часто відвідують граки” [4, с. 274]. Терміни можуть мати кілька значень. Так, *Oulton* має значення “old farmstead”, “Outhulf's farmstead”, “Wulfa's farmstead” чи “Ali's farmsted” [1, с. 18]. Цікаво, що окремі кельтські географічні назви (назви річок, пагорбів, лісів і долин) збереглися й адаптувалася до англійських. Два кельтських слова “bre” і “pen”, що

позначають “hill” (пагорб) є у низці географічних назв: *Brill* (*Buckinghamshire*), *Bredon* (*Herefordshire and Worcestershire*), *Breedon on the Hill* (*Leicestershire*), *Brewood* (*Staffordshire*), *Pendle Hill*, *Penhill*, *Pencoyd*, *Penge*, *Penketh*, *Penrith* [3, с. 52]. Кельтський компонент “ced”, що означає “wood” (ліс), був зафіксований у таких географічних назвах: *Chute Forest* (*Wiltshire*), *Chetwode* (*Buckinghamshire*), *Lytchett* (*Dorset*). Компонент “kumb” означає “valley” (долина): *Combe*, *Coombe*, *Butcombe*, *Thorncombe* [3].

Отже, галузь географії оперує безліччю термінів, понять, специфічних виразів і словосполучень, знання яких дозволяє правильно визначити, оцінити та проаналізувати зміст географічного матеріалу. В свою чергу географічні терміни потребують комплексного вивчення та визначення їх функціонування у фахових текстах.

Література

1. Cameron K. *English Place-Names* / K. Cameron. – London : Batsford, 1961.
2. Ekwall E. *The Concise Oxford Dictionary of English Place-Names* / E. Ekwall. – 4th edition. Oxford : Oxford University Press, 1960]
3. Elliott K. *A Survey of the History of English Place-Names* / K. Elliott. – Available at : heraldry.sca.org/names/engplnam.html.

Mills A.D. *A Dictionary of English Placenames* / A.D. Mills. – New York : Oxford University Press, 1991

ТЕРМІНОЛОГІЯ ІТ ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ

Шахова Яна

студентка 3 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

*Науковий керівник: викладач кафедри теорії, практики та перекладу
англійської мови Гавриленко В. М.*

Виникнення науково-технічного перекладу як окремого виду перекладу зі своїми особливостями, пов'язане з початком індустріальної революції. Поступово різні технології ставали складнішими за своєю функціональністю й все більше впроваджувались у повсякденне життя. Тому зараз існує відносно нова професійна мова ІТ, яка стала міжнаціональною і потребує єдиний стандарт для комунікації й обміну знань в науковій галузі.

Мова – є механізмом спілкування, так само як і структурою, елементи якої розташовані на різних рівнях. Кожен структурний елемент по-різному поєднуються з іншим та відіграє свою роль у контексті. Людство постійно розвивається і разом з цим у всіх сферах наукового знання на лексичному рівні змінюється й система мови. Зрозуміло, що такі стрімкі зміни завжди потребують створення фахових підмов. Н. Н. Кошкарова стверджує, що термін «субмова» з'явився приблизно у 60-ті роки [1].

На сьогодні англіцизми у сфері ІТ – звичайна справа. Вони перестали сприйматись як щось чужорідне і входять до лексичної системи української мови. При використанні більшої частини термінів програмісти через мовну «профдеформацію» і задля економії часу використовують кальки з англійської, а не їх аналоги. Таким чином це сприяє утворенню сленгу. Наприклад, для слова «баг» є чудовий аналог на українській мові - «помилка в програмі/кодi», або слово «фіча», що буде перекладатись як «особливість».

Існує три основні моменти, які можуть викликати труднощі під час перекладу текстів наукового характеру [2]:

1. Наявність лише лінгвістичних, але не технічних знань у перекладача.
2. Переклад термінів, характерних тільки для певної сфери науки та техніки.
3. Колосальна відповідальність, що покладається на плечі перекладачів науково-технічної літератури та документації.

Отже, дослідження особливостей підмови ІТ зумовлено багатьма факторами. Більш глибоке вивчення цих аспектів дозволяє розуміти механізм перекладу науково-технічні текстів.

Література:

1. Хасанова З. С. Подъязык и его функционально-системные характеристики. *Научный журнал Lingua mobilis*. 2013. №1. С. 68-69.

URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/podyazyk-i-ego-funktsionalno-sistemnye-harakteristiki/viewer>

2. Елин П. А. Особенности перевода научно-технических текстов. *Научная периодика проблемы и решения* 2(4):11. 2015. №4. С. 11-13.

URL:https://www.researchgate.net/publication/286251936_Osobennosti_perevoda_naucno-tehniceskih_tekstov

СИНТАКСИЧНО-СТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Шеремет Наталія

Студентка 3 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сикорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Ткачик О. В.

Сучасні реалії характеризуються постійними науковими пошуками та проривами. Дані цих досліджень та відкриттів фіксуються у наукових та технічних текстах. Науково-технічні тексти вважаються основним джерелом перевіреної інформації.

Науково-технічні тексти вивчаються (за Борковською І. П.):

1) функціональною стилістикою, яка вивчає особливості мови наукового стилю;

- 2) лінгвістичною прагматикою, яка аналізує мету учасників спілкування, а також ставлення людини до свого та чужого мовлення;
- 3) лінгвістикою тексту, в якій досліджуються норми конструктивних, конструктивно-стильових особливостей науково-технічного тексту;
- 4) психолінгвістикою, що з'ясовує процеси мовної творчості, сприйняття і формування мовлення та співвідношення цих процесів з мовною системою [2].

На думку Бідненко Н. науково-технічні тексти можуть бути наступних типів: науково-технічна література (книги/монографії, статті, конференції, симпозиуми, лекції чи подібні документи, презентації); навчальна науково-технічна література (посібники, книги, довідники, тези, дисертації); науково-популярна література; технічна документація; технічна реклама та патенти [1].

Науково-технічний стиль має деякі особливі риси, які виокремлюють його серед інших функціональних стилів. За Щипачовою Д. С., першою особливістю є використання термінів та професійної лексики. По-друге, інформація в науково-технічних текстах викладена об'єктивно, точно, логічно та зрозуміло. Особливістю таких текстів є чіткість, яка досягається простою будовою речень, оскільки це допомагає легшому сприйняттю інформації. Тож, в науково-технічних текстах використовують недовгі речення та уникають підрядних речень. Чим більше слів в реченні, тим більша ймовірність того, що трапиться помилка, або що читач неправильно зрозуміє ту чи іншу інформацію [3].

Варто також зазначити, що наукове письмо є формальним письмом. Формальність науково-технічних текстів передбачає, що існує певна структура їх побудови (розділення на розділи, глави, параграфи тощо) та активно використовуються мовні кліше [4].

Розглянувши теоретичні засади синтаксично-стилістичних аспектів науково-технічних текстів, пропонуємо перейти безпосереднього до аналізу

тексту. Для практичної частини ми обрали інструкцію «Technical white paper» до принтера HP. Наприклад:

«Open the file (using the Windows certificate viewer: Crypto Shell Extensions), and then click on the «Install Certificate...» button.» - «Відкрийте файл (за допомогою додатку перегляду сертифікатів Windows: Crypto Shell Extensions), а потім натисніть на кнопку «Завантажити сертифікат...» [5]

У прикладі ми бачимо використання спеціальної комп'ютерної лексики (*«the Windows certificate viewer: Crypto Shell Extensions»*). Щодо синтаксичної структури, то вжито просте речення наказового типу. Мета: надати певні інструкції читачеві. У наведеному прикладі емоційне забарвлення відсутнє.

«10. Click on the «Next» button.

11. Review the confirmation screen, and then click «Finish.»»

«10. Натисніть кнопку «Далі».

11. Подивіться на екран підтвердження та натисніть «Готово» [5]

У прикладі вище ми бачимо, що особливістю науково-технічних текстів є певна рубрикація: тут розділення на пункти з метод надання порядку дій. Знову ж таки вжито прості речення без підрядних частин. У такому випадку на перший план виходить логічність, чіткість та послідовність викладу інформації.

«If you see the following Security Warning pop-up message, click “Yes” to continue.» - «Якщо ви бачите наступне спливаюче повідомлення з попередженням безпеки, натисніть «Так», щоб продовжити.» [5]

Вище ми бачимо використання складнопідрядного речення, що є рідкістю для науково-технічних текстів. Це речення вжито з метою застереження. До того ж, таке речення є своєрідним кліше, що використовується в науково-технічних текстах.

Роблячи підсумок вищевикладеного матеріалу, при аналізі стилістики науково-технічних текстів варто зазначити використання специфічного словникового запасу, використання термінів і наукових понять, уживання

конструкцій наказового типу, логічний синтаксис і порядок речень, об'єктивність, ясність, відсутність емоційного забарвлення, зосередженість і точність як основні мовні особливості науково-технічної літератури.

Література

1. Bidnenko N. The Language Peculiarities of Modern English Scientific and Technical Literature Style. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. 2014. №2. С. 181-185.
2. Borkovska I. P. English scientific and technical texts in modern linguistic studies. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2021. №6. С. 116-120.
3. Shchurachova D. S. Peculiarities of scientific and technical translation. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2018. №32. С. 185-187.
4. Рожанківський Р. Синтаксично-стилістичні риси науково-технічної мови. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2009. № 648. С. 34–38.
5. HP's Technical white paper. URL: <http://h10032.www1.hp.com/ctg/Manual/c06143896.pdf> (дата звернення: 07.11.2022).

МЕДИЧНИЙ СЛЕНГ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Шумка Христина

Студентка першого курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Ткачик О. В.

Мова медицини, як будь-яка мова для спеціальних цілей, неоднорідна за своїм лексичним складом. Саме тому мова медичного персоналу має

здатність стилістичного розшарування, у ній існують розмовні стилі. Поряд із медичною термінологією та стандартною загальноживаною лексикою, у процесі професійного спілкування медиків використовуються й медичний сленг.

Медичний сленг – це використання абревіатур та неформальної медичної термінології для опису пацієнтів, іншого медичного персоналу та медичних понять.

Метою вживання медичного сленгу є виразність, економія зусиль і часу, дотепність мови, кодування інформації про сторонніх осіб та демонстрація власної обізнаності в професійній галузі. Англійською мовою медичний сленг увійшов у популярну культуру завдяки телевізійним шоу та судово-медичним драмам. [1, с. 35].

Медичні працівники почали використовувати медичний сленг на початку-середині двадцятого століття. Його використання зросло майже в геометричній прогресії з публікацією в 1978 році «The House of God», сатиричного роману, написаного доктором Стівеном Бергманом під псевдонімом Семюель Шем, який в основному покладався на сленг, який використовували інтерни [4].

Лікар-алерголог Ф. Фокс уклав перший список сленгових одиниць, які були поширені в той час в лікарнях Великобританії. Ф.Фокс також дослідив сфери застосування та джерела їх походження у своїй праці «Medical Slang in British Hospitals», та обґрунтував утворення такого феномену [2].

Англійський медичний сленг відноситься до спеціального сленгу і має низку особливостей. Цілком закономірно, що центральними поняттями, які відображаються в англійському медичному сленгу, є лікар, хворий/пацієнт, хвороба, лікарня.

Словотвірні моделі, що використовуються в медичній термінології, застосовуються і в медичному сленгу. Наприклад наявні грецькі терміноелементи для створення сленгізму: lazyitis – вроджена лінь (від англ.

lazy – лінивий і грецьк. суфікс –itis – запалення); parentectomy – видалення батька/батьків (від англ. parent – батько та грецьк. – ectomy – видалення, висічення органу або тканини); fascinoma – цікаве захворювання (скорочення від англ. fascinating – захоплюючий, цікавий та грецьк. суфікс –oma – пухлина) [3, с. 72].

Отже, сьогодні медичний сленг ще не досліджений належним чином, але варто зазначити, що використовується медичний сленг не лише у своїй сфері, він доволі поширеним є і в спеціалізованій художній літературі та широко використовуються пресою.

Література

- 1 Бородулина М.К., Карлин А.Л. Навчання іноземної мови як спеціальності, 1975. 260 с.
- 2 Fox, A. T. Medical Slang in British Hospitals. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/383f/582b3ec755c48077d54b58b87ce85d3d8801.pdf>.
- 3 Mattiello E. An Introduction to English Slang: A Description of its Morphology, Semantics and Sociology. Milan: Polimetrica, 2008. 325 p.
- 4 Shem S. The House Of God: A Novel. New York: Richard Marek; 1978.

СЕКЦІЯ № 2.
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

ФУНКЦІЇ ФІЛЬМОНІМІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ

Абрамович Марія

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сикорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Скобнікова О.В.

У світі кінематографу фільмоніми є важливим елементом мовного та культурного контексту. Ці терміни відображають назви фільмів, персонажів, локацій та інші аспекти кіноіндустрії, які зазвичай не перекладаються дослівно. У зв'язку з цим, у перекладі фільмів на українську мову виникає потреба в адекватному та ефективному перекладі фільмонімів.

Наукові положення щодо фільмонімів та їх перекладу були сформульовані такими дослідниками як: О. Ю. Богданова [1], Т. Г. Лук'янова [9], І. Г. Мальцева [11], З. Бей [15], В. Бердіс [16], І. Чанг [17] та інших.

Фільмоніми є важливою частиною культурного коду кожної країни та можуть відображати специфіку місцевих традицій, історії та культурної ідентичності. Переклад фільмонімів може викликати значні труднощі для перекладача, оскільки вони мають свою специфіку та не завжди мають однозначне відповідники в іншій мові. Саме тому перекладачі вдаються до певних перекладацьких трансформацій.

Література

1. Богданова О. Ю. Заголовок як елемент тексту. Житомир. 2007. 209 с.
2. Бучко Д. Г. Словник української ономастичної термінології. Харків : РанокНТ, 2012. 256 с.

3. Жеребіло Т.В. Словник лінгвістичних термінів. Донецьк : Пілігрим, 2014. 486 с.
4. Карпенко О. Ю. Проблеми сучасної ономастичної термінології. Слов'янський збірник. Чернівці : Букрек, 2014. С. 28–34.
5. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. Київ : Академія, 2006. 336 с.
6. Книш О. В. Лінгвістичний аналіз найменувань кінофільмів : автореф. автореф. дис. канд. філол. наук. Одеса, 1992. 17 с.
7. Кривонос Я. В. Нормативні проблеми українського перекладу американської кінопродукції. *Лінгвістика*. 2010. № 1. С. 176–182
8. Лепухова Н. І. Прагматичний аспект перекладу. *Молодой вчений*. 2015. № 5. С. 160–164.
9. Лукьянова Т. Г. Теоретичні аспекти кіноперекладу з англійської на українську мову. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2011. № 973. Вип. 68. С. 183–188.

**ОСОБЛИВОСТІ АВТОРСЬКОГО СТИЛЮ СЕРГІЯ ЖАДАНА
В ОРИГІНАЛІ Й ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ
«ІНТЕРНАТ» ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ)**

Антонюк Ірина

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики,

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: Тараненко Лариса Іванівна

У сучасній українській літературі авторство Сергія Жадана посідає особливе місце завдяки його яскравому й унікальному стилю. Відомий як поет, прозаїк, музикант та перекладач, С. Жадан заслуговує уваги за свій талант у всіх цих царинах нашого буття. Одним з найбільш відомих творів Сергія Жадана є роман «Інтернат», який відображає складні соціальні

проблеми та реалії сучасної України. Під час нової фази російсько-української війни актуальність творів цього автора зросла, оскільки в них проникливо й гостро зображується атмосфера війни зсередини. Відтак, зростає необхідність у поширенні цього та подібних творів у світі, з чого випливає потреба здійснення правильної адаптації авторського стилю на англійську мову.

Авторський стиль є ключовим поняттям не лише у літературознавстві й мистецтвознавстві, але й у мовознавчих студіях художнього тексту. Це забезпечує розуміння творчості та творів конкретного митця. Це поняття є дуже важливим для аналізу творів різних жанрів і стилів, а також допомагає краще зрозуміти самого автора та його творчу індивідуальність. Тому метою цієї праці є встановлення особливостей перекладу на українську мову англійського роману Сергія Жадана «Інтернат» шляхом розгляду закономірностей передачі авторського стилю в мові перекладу.

У творчості С. Жадана досить яскраво відображено травматичну свідомість підлітка посттоталітарного часу. Для автора цей час позначений очевидним безбатьківством, коли недовіра, озлоблення, породжені минулим, яке виявилось цілком порожнім, продукує в неповнолітніх зневагу та агресію до батьків [4, с. 16]. Крім того, С. Жадан широко використовує біблійну, політичну, військову, тюремну лексику (“— *Сии, — говорить хтось один...*” – “*Listen, pal!...*” *one of them says; “Нормальний чувак, думає Паша, підхоплюючи свої пляшки.”* – “*He’s a good guy,*” *Pasha thinks as he’s picking up his jugs.*; “— *Чьо при дитині лаєшся? — ображається автоматник.*” – “*What are you swearing in front of the kid for?*” *The armed man sounds aggrieved.*) [3]. Ця розмовність авторської мови робить її доступною читачу та неймовірно влучною. Під час дослідження лексико-граматичних особливостей роману Сергія Жадана «Інтернат», який було зіставлено з його перекладом англійською мовою, було встановлено, що твір містить всі види перекладацьких трансформацій, як от перестановки, заміни, додавання,

опущення, членування речень, конкретизація, генералізація, нейтралізація та низка інших.

У ході порівняння оригінального й перекладеного текстів роману С. Жадана «Інтернат» було проаналізовано 200 випадків використання перетворень, серед яких були і граматичні трансформації (морфологічні і синтаксичні), лексичні та комплексні (лексико-граматичні). Виявлено, що серед трансформацій перекладач найчастіше користувався прийомами додавання, опущення, адаптації та нейтралізації. Причиною найбільш частотного використання вказаних трансформацій є те, що вони найкращим чином допомогли адаптувати авторський стиль для доступності іноземному читачу.

Для України сьогодення, міжнародні контакти та правильна репрезентація як окремої суверенної нації зі своїм актуальним та сучасним мистецтвом є надзвичайно важливо. У цьому контексті переклад стає необхідним інструментом для забезпечення ефективного спілкування та взаєморозуміння між різними культурами та мовами. Адекватний переклад дозволяє зменшити можливість непорозумінь та конфліктів, забезпечуючи точність і відповідність переданої інформації.

Література

1. Zhadan, S. (2019). *Orphanage*. Translated from Ukrainian by I. S. Wheeler and R. Costigan-Humes. New Haven: Yale University Press.
2. Волощук, В. (2023). Індивідуальний авторський стиль, ідіолект, ідіостиль: питання термінології: Наукові праці, Серія “Філологія і мовознавство”, Том 92. Вип. 79. С. 5- 8.
3. Жадан, С. (2017). *Інтернат*. Чернівці: Meridian Czernowitz.
4. Цівінська, Ю. (2021). *Образи та мотиви лірики Сергія Жадана*. Чернівці: URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3879> С. 1-87.

ЗАСОБИ ДЛЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ

Брай Анастасія

студентка 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: доктор філол. наук, проф. Гудманян А. Г.

Машинний переклад (далі – МП) надзвичайно важливий у сучасному глобалізованому суспільстві, де комунікація та обмін інформацією мають вирішальне значення. МП дозволяє швидко та ефективно перекладати великі обсяги тексту, що робить його важливим інструментом у багатьох сферах, зокрема в бізнесі, державному управлінні, охороні здоров'я, освіті та ін.

Незважаючи на те, що МП все ще має недоліки та обмеження, за останні роки він вдосконалився, став набагато точнішим і швидшим, що підвищує актуальність його застосування у різних сферах. Окрім того, зростання цифрової комунікації та потреба в багатомовному контенті в багатьох галузях підвищують попит на МП [2, с. 212]. Завдяки великій кількості безкоштовних інструментів для перекладу він також стає все більш доступним для користувачів.

Про МП опубліковано багато наукових статей і дослідницьких робіт. Наразі здійснюється багато досліджень, спрямованих на підвищення точності, ефективності та швидкості роботи систем машинного перекладу. Серед них Ву Ю., Шустер М., Коен Ф. та ін. [4; 7]. У своїх працях Чевдар Д., Кокмі Т., Федерман К. висвітлюють низку труднощів та обмежень машинного перекладу та важливість оцінювання його якості [2; 3].

Мета дослідження полягає у визначенні найефективніших засобів для оцінки якості машинного перекладу. Для досягнення мети необхідно встановити стратегії та способи визначення якості перекладу, а також

виокремити потенційно найефективніші засоби для оцінки якості МП у подальших дослідженнях.

Сьогодні МП використовується ледь не в усіх сферах нашої діяльності [1, с. 333]. Машинний переклад є необхідним інструментом міжнародної комунікації, адже він створює надважливі зв'язки між представниками різних культур і мов.

Тому постає питання чи можна вважати МП якісним та повноцінним. Хоча якість машинного перекладу останнім часом значно зросла, вона все ще не може зрівнятися з точністю перекладу, виконаного людиною. Тип матеріалу, що перекладається, мовні пари – це лише деякі з численних змінних, що впливають на якість перекладу [6, с. 6]. Двозначність, фразеологічні вирази, які люди можуть легко зрозуміти, є складними для систем машинного перекладу. Тому для найбільш ефективного користування системами машинного перекладу необхідно визначити засоби для його оцінки.

Існує кілька методів оцінювання якості машинного перекладу. Проте серед них виділимо два основних, які слугують базою для створення нових методів.

Людське оцінювання полягає в читанні перекладеного матеріалу, загалом цей метод ідентичний до процесу редагування перекладу, але головним недоліком є його висока вартість та час роботи [3, с. 478]. Тому такий спосіб не передбачає вдосконалення в майбутньому.

Автоматичне оцінювання, з іншої сторони, для перевірки якості перекладеного тексту, використовує програмне забезпечення, яке, окрім того, що представлене у великій кількості різноманітних продуктів, також постійно покращується завдяки інноваціям. Такі програми порівнюють переклад, виконаний різними системами МП [5, с. 1].

Для того, щоб отримати ретельну оцінку якості машинного перекладу, часто використовують комбінацію цих методів оцінювання. Найкращий підхід залежить від контексту та вимог користувача.

Отже, зважаючи на те, що машинний переклад не є бездоганим, він може бути корисним інструментом для сприяння міжкультурній комунікації. Тому пошук ідеальних методів оцінювання якості машинного перекладу має вирішальне значення. Жоден засіб наразі не вважається ідеальним для оцінювання якості машинного перекладу. Оскільки людське оцінювання може враховувати такі елементи, як контекст, фразеологічні вирази та інші мовні особливості, що складно вловити автоматизованим технологіям, його іноді вважають стандартом для оцінювання якості машинного перекладу. Однак перевірка вручну теж має певні недоліки, тому якість машинного перекладу потенційно можна оцінити та покращити за допомогою автоматизованих засобів.

Подальші дослідження показників автоматичного оцінювання є важливими, оскільки вони можуть призвести до вдосконалення систем машинного перекладу, що в кінцевому підсумку допоможе багатьом галузям, компаніям і людям, які залежать від правильного перекладу в спілкуванні та обміні інформацією.

Література

1. Хорошун О. О. Машинний переклад: історичний огляд. *Nova filologia*. 2021. № 82. С. 333–337. URL: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-82-53>.
2. Чевдар Д. М. Особливості машинного перекладу політичного дискурсу. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2018. № 27. С. 211–222. URL: <https://www.lingstud.od.ua/archive/2018/27/24.pdf>.
3. Kosmi, T., Federmann, C., Grundkiewicz, R., Junczys-Dowmunt, M., Matsushita, H., Menezes, A. To Ship or Not to Ship: An Extensive Evaluation of Automatic Metrics for Machine Translation. *ArXiv (Cornell University)*. 2021. P. 478-494. URL: <http://export.arxiv.org/pdf/2107.10821>

4. Koehn P. Statistical Machine Translation. Cambridge University Press, 2008.
5. Marie B., Fujita A., Rubino R. Scientific Credibility of Machine Translation Research: A Meta-Evaluation of 769 Papers. *Meeting of the Association for Computational Linguistics*. 2021. P. 1–10. URL: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2106.15195>.
6. Sepesy Maučec M., Donaj G. Machine Translation and the Evaluation of Its Quality. *Recent Trends in Computational Intelligence*. 2020. URL: <https://doi.org/10.5772/intechopen.89063>.
7. Wu Y. et al. Google's Neural Machine Translation System: Bridging the Gap between Human and Machine Translation. *ArXiv (Cornell University)*. 2016. URL: <https://arxiv.org/pdf/1609.08144.pdf>.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

Васюра Єлизавета

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Скобнікова О. В.

Реклама – це невід'ємна частина сучасного світу, яка забезпечує ефективний спосіб комунікації між виробниками та споживачами. Н. А. Скрицька дає визначення реклами як цільової, комерційної або спеціальної інформації, що розповсюджується у будь-якій формі та в будь-який спосіб [2]. Однак, щоб реклама була результативною, вона повинна бути перекладена мовою цільової аудиторії. Сучасні тенденції у перекладі реклами відображають важливі зміни в способах та технологіях перекладу, які впливають на якість та ефективність рекламних повідомлень.

Переклад реклами став все більш важливим завданням, оскільки виробники працюють на міжнародних ринках і звертаються до споживачів різних країн та культур. У зв'язку з цим, перекладачі повинні знати не тільки мову, але й культурні особливості, які впливають на сприйняття реклами по всьому світу. Сучасні методи перекладу реклами охоплюють використання новітніх технологій, таких як машинний переклад, перекладацькі платформи та програми, які дозволяють швидко перевіряти правильність граматики, стилістики та правопису та перекладачі на основі штучного інтелекту, які сприяють покращенню ефективності та швидкості процесу перекладу. Прикладом таких інструментів є сервіс машинного перекладу DeepL [3], CAT-tools (наприклад, MemoQ [7], SmartCAT [6]) [1], онлайн-сервіс з перевірки текстів англійською мовою на основі штучного інтелекту Grammarly [5] та інструмент Wordtune [8], що перефразовує текст, з метою покращення читабельності.

Фахівці також можуть використовувати онлайн-словники, тлумачні словники, тезауруси та інші ресурси для пошуку відповідних термінів та виразів.

Окрім технічних інструментів, перекладачі також можуть залучати фахівців з інших галузей, які мають досвід у рекламі та маркетингу, для допомоги у виборі правильного тону та стилю тексту. Для цього можна здійснювати консультації з колегами за допомогою сервісу ProZ [4] чи у професійних групах різних соціальних мереж.

Крім того, реклама з часом змінюється та пристосовується до нових технологій та медіаплатформ. Наприклад, реклама в соціальних мережах вимагає іншого підходу до перекладу, ніж традиційна реклама на телебаченні чи радіо. Такі зміни вимагають від перекладачів адаптувати свій підхід та знання до нових форм реклами.

Під час роботи з рекламою перекладач повинен вирішувати мовні проблеми, пов'язані з розходженнями в семантичній структурі та

використанням двох мов у комунікації, а також проблеми соціолінгвістичної, психологічної та культурної адаптації тексту. Важливою, проте складною також є передача стилістичних засобів оригінального тексту і збереження його зміст.

Отже, сучасні тенденції у перекладі реклами відображають важливі зміни у способах та технологіях перекладу, які відкладають на якість та ефективність рекламних повідомлень. Ці зміни відображаються у використанні нових технологій, а також у розумінні культурних особливостей та сприйнятті реклами в різних країнах. Оскільки реклама є важливим інструментом маркетингу, переклад реклами повинен бути виконаний якісно та ефективно, щоб привернути увагу цільової аудиторії та забезпечити успішний розвиток бізнесу.

Література

1. Красуля А. В., Турчина М. В.. Використання інструментів штучного інтелекту: порівняльний аналіз систем автоматизованого перекладу. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2020. №8. С. 108–110. URL: <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-8.17> (дата звернення: 08.03.2023).
2. Скрицька Н. А. Реклама: до визначення поняття. *Правове регулювання економіки*. 2009. №9 С. 203-205. URL: <https://core.ac.uk/reader/14714990> (дата звернення: 08.03.2023).
3. DeepL Translate: the world's most accurate translator. URL: <https://www.deepl.com/translator> (date of access: 08.03.2023).
4. Freelance translators & translation companies | ProZ.com. URL: <https://www.proz.com> (date of access: 08.03.2023).
5. Grammarly: free online writing assistant. URL: <https://grammarly.com> (date of access: 08.03.2023).

6. Smartcat: translation & localization platform powered by AI. URL: <https://www.smartcat.com/marketplace/> (date of access: 08.03.2023).
7. Translation software – memoQ. URL: <https://www.memoq.com/> (date of access: 08.03.2023).
8. Wordtune | Personal writing assistant & editor. URL: <http://surl.li/fgzxq> (date of access: 08.03.2023).

ФУНКЦІЙНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АБРЕВІАТУР У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТАХ

Влах Регіна

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Скобнікова О. В.

У деяких сферах мови, таких як технічні, наукові та юридичні тексти, часто використовують аббревіатури. Вони мають вирішальне значення для комунікації, оскільки дозволяють авторам стисло та ефективно передавати складні ідеї. У юридичній літературі аббревіатури широко використовуються для скорочення загальноживаних термінів і фраз, особливо в англомовних країнах. Однак через те, що неправильне тлумачення аббревіатури може мати суттєві наслідки в юридичних процесах, переклад таких аббревіатур становить значну складність для перекладачів юридичних текстів. Таким чином, важливо розуміти особливості та практичну мету перекладу аббревіатур у сучасних англомовних юридичних публікаціях.

Абревіатури - це повсюдна особливість мови, яка використовується в широкому діапазоні контекстів для передачі інформації в більш стислий і ефективний спосіб. Їх можна знайти в технічних посібниках, наукових працях, юридичних документах і повсякденному спілкуванні, а з розвитком

цифрової комунікації їх використання стало ще більш поширеним. Однак, незважаючи на їхню важливість, концепція аббревіатур залишається недостатньо вивченою, немає єдиної думки щодо того, як вони утворюються, використовуються та інтерпретуються.

Підходи до дослідження аббревіатур можна розділити на дві основні категорії: формальні та функціональні. Формальні підходи до вивчення аббревіатур зосереджуються на їхній формі та структурі, досліджуючи, як вони створюються, вимовляються та пишуться. Функціональні підходи, з іншого боку, зосереджуються на використанні та інтерпретації аббревіатур у контексті. Поєднання формального та функціонального підходів дозволяє дослідникам глибше зрозуміти природу аббревіатур та їхню роль у мові та комунікації. [3]

Аббревіатури є загальною властивістю мови, що використовується для ефективнішої передачі змісту в широкому діапазоні контекстів. Вони можуть мати різні форми, зокрема усічення, аббревіатури, ініціалізми та комбінації, і на їхнє використання впливають різні чинники, зокрема мовні конвенції, контекст і жанр. Розуміння різних типів і способів утворення аббревіатур є важливим для ефективної комунікації та усного перекладу в різних сферах мови. Різні жанри письма, такі як наукові статті або юридичні документи, можуть вимагати використання специфічних типів скорочень або умовних позначень. Тому дуже важливо розуміти контекст і цільову аудиторію при використанні аббревіатур у письмовій та усній комунікації.

Досліджуючи особливості відтворення аббревіатур у сучасних юридичних текстах, ми прагнемо пролити світло на лінгвістичні та когнітивні процеси, пов'язані з розумінням аббревіатур, і дати уявлення про те, як автори та читачі юридичних текстів можуть найкраще використовувати та інтерпретувати ці складні лінгвістичні форми. Однією з головних проблем при перекладі юридичних аббревіатур є визначення відповідного перекладу для кожної аббревіатури, виходячи з її конкретного значення в юридичному

контексті. У деяких випадках аббревіатура може мати прямий еквівалент у мові перекладу, тоді як в інших випадках для передачі того ж значення може знадобитися більш описовий переклад. Загалом, переклад юридичних аббревіатур з англійської на українську вимагає поєднання лінгвістичного досвіду, юридичних знань і уваги до деталей.

Отже, функціонування аббревіатур в англомовних юридичних текстах є складним явищем і залежить від кількох факторів, серед яких юридична термінологія, стандартизація, контекст і жанр. Розуміння специфіки використання та тлумачення юридичних аббревіатур має важливе значення для ефективної комунікації та розуміння у правовій сфері. Аббревіатури можуть спростити юридичну термінологію, забезпечуючи скорочений спосіб передачі юридичних понять і фраз. Однак важливо зазначити, що використання аббревіатур може також ускладнити розуміння юридичних текстів, особливо для людей, які не є фахівцями в галузі права.

Література

1. Волошин Є.П. Аббревіатури в лексичній системі англійської мови: Дис. канд. філол. наук. М, 2005р. - С. 12
2. Клименко І. М., Зоренко І. С. Юридичний текст в аспекті перекладу. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2016. Вип. 14. С. 81–90. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2016_14_11
3. Ходаковська О. О. Стратегії перекладу англомовного юридичного дискурсу. *Закарпатські філологічні студії*. 2020. Вип. 13. Том 3. С. 61–65. http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/13/part_3/13.pdf
4. Шаповалова А.П. Аббревіація та акроніми в лінгвістиці. Ростов н / Д., 2003. - С. 80-84.
5. Швелідзе Л. Д., Мельник П. В. Юрислінгвістика: українсько-англійські еквіваленти юридичних термінів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*.

Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 30 (69) № 1. Ч. 1. 2019. С. 168–174.

6. Яшнов П.А. Особливості перекладу абревіатур. М, 2005р. С. 77-79.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФАХОВИХ ТЕРМІНІВ З ФІЗИКИ

Ган Олена

студентка I курсу магістратури, факультету лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. пед. наук., доц. Демиденко О.П.

Динамічне зростання міжнародного співробітництва в науковій сфері призводить до хвилеподібного зростання обсягу перекладів фахових і наукових текстів. Дуже часто перекладачі стаскаються з особливістю перекладу термінологічних одиниць, їх структурних типів або їх скорочень. Неоднорідність перекладу з англійської мови на українську можна дослідити у фізичної галузі. Розгалуженість, чисельність та варіативність термінів з фізики викликають особливого ставлення до процесу перекладання іншомовного тексту.

Щоденна цікавість людства та технічний прогрес вимагає значну кількість фахової літератури, яка містить термінологію. Безсумнівно, термінологія допомагає нам повніше зрозуміти конкретні теми. Чітко визначена термінологія може допомогти людям у фахових галузях спілкуватися ефективніше. Хороша термінологія зменшує двозначність і підвищує ясність, що робить її важливим фактором якості. Послідовна та актуальна термінологія покращує засвоєння знань, а отже, підвищує ефективність і допомагає уникнути культурних та/або мовних непорозумінь.

Вже багато часу триває диспут з приводу існування чітко визначеної наукової мови [1]. Як зазначають Льюїс і Лінн (1996), те, що уважний читач може знайти в підручниках з природничих наук і фізики — це досить різноманітний спектр різних способів, за допомогою яких можна говорити про наукові концепції та процеси. Але навіть серед фізиків немає чітко визначеної термінології і це стосується багатьох фахових термінів та їх застосування при роз'ясненні чи відтворенні того чи іншого процесу.

Переклад ніколи не означає просто перетворення тексту з однієї мови на іншу. Він включає глибший рівень розуміння того, як люди з різних культур по-різному тлумачать слова та поняття, як технологічний прогрес призводить до нової термінології та спеціалізованих термінів, які можуть бути специфічними у певних сферах діяльності. Як зазначається у статті професора Т.Р. Кияка [2] головні труднощі перекладу пов'язані не з перекладом окремих термінів, зафіксованих у термінологічному словнику, а з передачею правильного змісту кожної фрази, якому не завжди відповідає дослівний переклад.

Визначення поняття "термін" безпосередньо пов'язано з виявленням його ознак. У сучасній науково-технічній мові до термінів ставляться такі вимоги: системність, точність, однозначність, відсутність чітких визначень, незалежність від контексту (у більшості випадків), нейтральність (відсутність емоційно-експресивного забарвлення), лаконічність і відсутність синонімів (розвинена синоніміка ускладнює наукову комунікацію). В ідеалі термін повинен зберігати всі ці ознаки, але більшість дослідників відзначають, що ці функції є більш бажаними, оскільки вони є основними для багатьох термінологічних одиниць [4].

Автори у своїх дослідженнях [3], стверджують, що професійна та наукова комунікація вимагає ясності, конкретності та лаконічності, що неможливо без використання термінології. Слід, однак, зазначити, що в більшості випадків одне слово може асоціюватися з кількома спеціальними

поняттями. Наприклад, у термінах *molecule* – молекула, *photon* – фотон, *voltage* – напруга, але це поняття не одне, що робить його багатозначним. Перекладачі, які працюють з науково-технічними текстами повинні добре розбиратися в специфічній тематиці, зокрема у поведінки термінології в технічних текстах. Важливим питанням є визначення належності терміна до певної галузі, щоб можна було знайти відповідні переклади в цій галузі. Так, термін "*frame*" має такі варіанти перекладу: 1) рама; 2) каркас, конструкція, споруда; 3) кадр (фільму); 4) корпус, ферма та інші; а слово *conductor* – 1) провідник (фізика), 2) диригент, 3) керівник, 4) кондуктор [3].

Ще одна особливість - це переклад синонімів, коли один і той процес чи явище має декілька термінів. Тільки знання в області фізики дасть змогу відшукати коректне тлумачення не змінюючи саму природу терміну. Наприклад термін *сила* має переклади *force*, *power (horsepower)*, *strength (current strength)*, *intensity (radiant intensity)*, *amperage*.

Завдання перекладача полягає в тому, щоб вибрати правильний метод, під час перекладу. Під час пошуку термінів з фізики в англійській мові та їх перекладу на українську мову було виявлено наступні прийоми, які широко використовуються в перекладацькій роботі: переклад за допомогою лексичних еквівалентів; прийоми транскодування, калькування, експлікації.

Головна особливість перекладу науково-технічних текстів, зокрема з фізики, використання джерел лінгвістичної та технічної інформації, в яких перекладач має добре орієнтуватися та користуватися ними. Лише володіючи різнобічними спеціальними знаннями, перекладач може досягти повноцінного перекладу, повно передати зміст лексичної форми не порушуючи норм мови.

Література

1. Slisko, J., Dewey, I., Dykstra, Jr. (1997) The Role of Scientific Terminology in Research and Teaching: Is Something Important Missing? *Journal of research in science teaching*, 34 (6), 655–660. Retrieved from

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/%28SICI%291098-36%28199708%2934%3A6%3C655%3A%3AAID-TEA7%3E3.0.CO%3B2-M>

2. Кияк, Т. Р. (2007) Функції та переклад термінів у фахових текстах. *ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 32, 104-108. URI: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/1545>
3. Конопляник, Л., Захарчук, Н. (2013) Особливості перекладу англійських термінів з фізики. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*, № 28, 36-43. Вилучено з https://www.researchgate.net/publication/330545952_Osoblivosti_perekladu_anglijskih_terminiv_z_fiziki
4. Радецька, С.В. (2012) Термін як предмет особливої уваги перекладачів науково-технічної літератури. *Вісник Київського національного університету. Серія: Міжмовна та міжкультурна комунікація : зб. наук. праць*. Т. 2., № 1, 132–135. Вилучено з https://kursoviks.com.ua/bd_gumanitarnyye/article_post/1367-naukova-stattya-termin-yak-predmet-osoblivoi-uvagi-perekladachiv-naukovo-tekhnichnoi-literaturi

СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ДВОКОМПОНЕНТНИХ БІЗНЕС-ТЕРМІНІВ НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ З ЖУРНАЛУ «THE ECONOMIST»

Данилюк Анастасія

студентка 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сикорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Ткачик О. В.

XXI століття стало часом стрімкої глобалізації та диджиталізації. Поява нових понять та явищ вплинула практично на усі галузі: медицину, освіту, науку та зокрема бізнес, який нині є вагомим рушієм прогресу. Внаслідок стрімкого розвитку поступово відбувається процес збагачення англійської

мови бізнес-термінами й постає потреба адекватного їх перекладу українською.

Лексика будь-якої сфери є неоднорідною системою та може поділятися на пласти відповідно до характерних їй ознак. Питанням специфіки перекладу термінології займалася чимала кількість як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників: Г. Агапова, І. Арнольд, В. Виноградов, В. Лейчик, Я. Рецкер тощо [4, ст. 275]. Зокрема, в процесі аналізу структурної форми терміну важлива увага зосереджується на компонентній складовій, з огляду на яку такі науковці такі як О. Зеленська, І. Квитко, О. Пчелінцева поділяють терміни на: 1) однокомпонентні та 2) багатоконпонентні, що можуть складатися з двох, трьох, чотирьох і більше складників [2, ст. 68].

Важливість адекватного перекладу багатоконпонентного терміну є вкрай необхідною, тому про успішність його відтворення у цільовій мові варто говорити, враховуючи денотативні та конотативні особливості вихідного тексту та зберігаючи його когерентність. Нині не існує єдиної загальноприйнятої класифікації стратегій перекладу термінів, оскільки дослідники пропонують різноманітні підходи до їх відтворення українською мовою.

Відповідно до В.Карабана виділимо наступні стратегії перекладу [3, ст. 279-299]: 1) калькування; 2) підбір відповідника; 3) транскодування; 4) контекстуальна заміна; 5) антонімічний переклад (формальна негативація); 6) описовий переклад, та розглянемо їх реалізацію на прикладі двокомпонентних бізнес-термінів із журналу “The Economist” [1, ст. 67-71].

В процесі дослідження було проаналізовано чималий спектр одиниць і виявлено, що найбільш продуктивною стратегією перекладу бізнес-термінології є калькування: *a discounted price* – *знижена ціна*; *a department head* – *голова відділу*; *retail sales* – *роздрібні продажі*; *a board member* – *член управління*; *a sprawling complex* – *розгалужений комплекс*; *golden shares* – *золоті акції*; *state investments* – *державні інвестиції*; *an ultimate power* –

найвища влада; a work schedule – робочий графік; a senior leader – старший керівник; a withholding tax – утримуваний податок; a supply chain – ланцюг постачання; growing market – зростаючий ринок. Загальна їх частка становила 37, 8% (див. Рис. 1). Такий прийом є найбільш поширеним для передачі складного терміну, оскільки абсолютно зберігає його цілісну структуру та зміст висловлювання.

Окрім цього, ефективною тактикою відтворення термінів із статей журналу “The Economist” виявилось транскодування, яка полягає у графічній передачі вихідного сполучення засобами цільової мови: *a business model – бізнес-модель; video business – відеобізнес; a private company – приватна компанія; a private sector – приватний сектор; a financial interest – фінансовий інтерес; a venture firm – венчурна фірма; a hedge fund – хедж-фонд; commercial galleries – комерційні галереї.*

З огляду на те, що сфера бізнесу є достатньо розгалуженою і містить лексичні одиниці, структура яких не завжди збігається з вихідним сполученням, доцільним виявляється застосування відповідника: *sharing economy – економіка спільної участі; slashing cost – зниження вартості; panic-buying – панічне скуповування товарів; a pioneering company – компанія-першопроходець; top officials – вищі посадові особи; an exit tax – податок на виїзд.* Завдяки цій стратегії вдається зберегти предметно-логічний зв’язок оригіналу із перекладеним відповідником, однак є можливими розбіжності в будові.

Найменшу частку становили терміни, передача яких здійснювалася шляхом застосування тактики описового перекладу: *middle managers – менеджери середньої ланки; a retailing industry – промисловість у галузі роздрібною торгівлі; a cable entrepreneur – підприємець, що займається продажем кабелів.* Перш за все це пояснюється тим, що бізнес-сфера передбачає однозначність та чіткість і тому не постає вагома потреба використання експлікативних способів.

Іноді для успішної передачі лексичних одиниць зі сфери бізнесу не достатньо застосування виключно однієї стратегії, тому з'являється необхідність використання декількох тактик, так званого змішаного способу. У проаналізованих статтях із журналу “The Economist” такими моделями переважно є моделі [калькування] + [транскодування] або [транскодування] + [відповідник]: *an investment spree* – *інвестиційний розмах*; *a galloping auction* – *швидкий аукціон*; *an auction house* – *аукціонний дім*; *an art market* – *арт-ринок*; *financial convenience* – *фінансова зручність*.

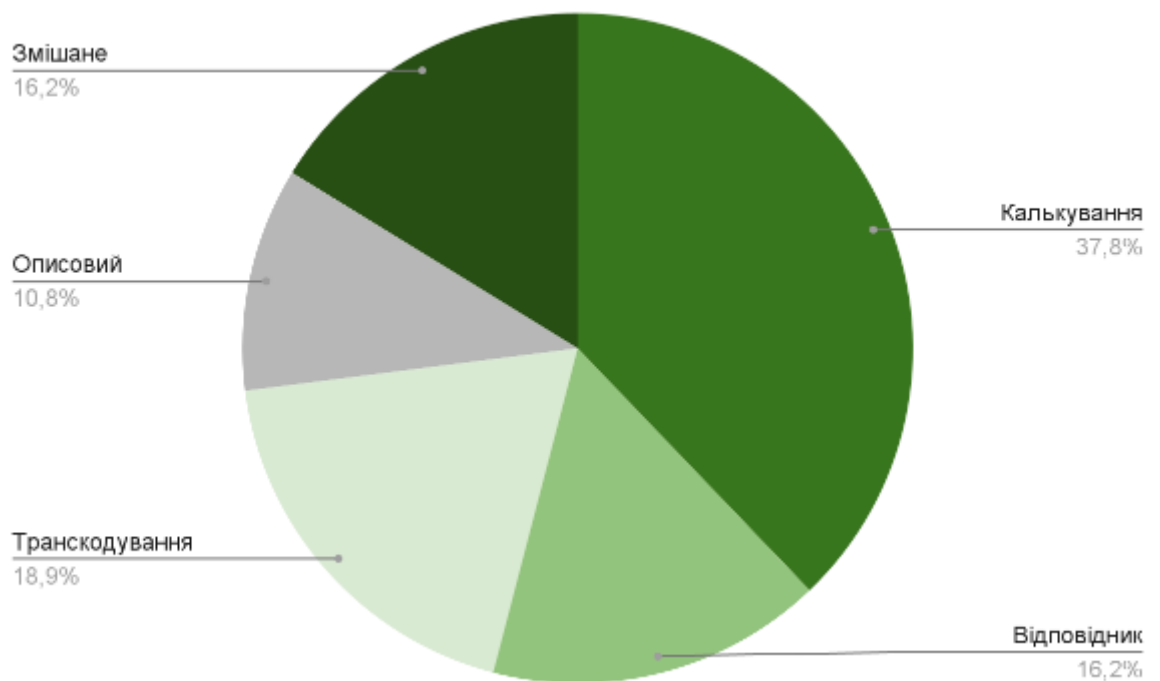

Рисунок 1 – Стратегії перекладу бізнес-термінів із журналу “The Economist”

Отже, постійні геоелекономічні виклики роблять все більш актуальним дослідження термінології бізнесу. Нові часи вимагають сучасних підходів, тому усе більше і більше науковців проявляють інтерес до тактик перекладу, прокладаючи нові шляхи до відтворення термінів.

Література

1. "The Economist". London: The Economist Newspaper Limited. 2021. №9272. 92 p.

2. Борковська І.П. Термінологічна лексика як характерна особливість ділового мовлення. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2018. №69. С. 268.
3. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2004. 575 с.
4. Фурт Д.В. Способи переклади термінів українською мовою з англійської. Філологічні студії. 2018. №17. С. 281

ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИХ ТЕКСТІВ

Довгопол Володимир

студент 1 курсу магістратури факультету лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник д. філол. н., професор Гудманян А. Г.

Сьогодні ми є свідками динаміки економічного та політичного розвитку суспільства. А з розвитком міжнародних економічних зв'язків починають з'являтися та розвиватися нові технології, які, в свою чергу, стають гарантією економічного розвитку вже для інших країн, тим самим розширюючи галузі та сфери використання. В умовах швидких темпів глобалізації збільшується інтенсивність міжнародних контактів та відносин, співпраця та обміну знаннями, досвідом. Саме з цією метою й використовується офіційно-діловий стиль.

Л.В. Рахманін терміном «офіційно-діловий стиль» позначає особливості мови службових, насамперед організаційно-розпорядчих документів. Отже, офіційно-діловий стиль – це сукупність мовних засобів, функція яких – обслуговування сфери офіційно-ділових відносин, тобто відносин, що виникають між органами держави, між організаціями або

всередині них, між організаціями та приватними особами у процесі їхньої виробничої, господарської, юридичної діяльності [3]. Таким чином, сфера застосування ділової мови може бути в принципі представлена як широка мережа актуальних офіційно-ділових ситуацій та як набір відповідних жанрів документів.

Зіставлення ділових, наукових, публіцистичних та художніх текстів дозволяє Алкаді М. виділити і деякі граматичні особливості офіційно-ділового стилю, зокрема: переважне використання простих речень; використання речень з великою кількістю слів. Пасивний стан використовується при необхідності наголосити на факті скоєння дії. Активний стан використовується, коли необхідно вказати конкретну особу чи організацію як суб'єкт юридичної відповідальності [1].

Науменко Л. П., Гордєєва А. Й. зазначають такі види граматичних трансформацій: Порядок слів. Перестанови; заміни. (форми слова, частини мови, елементів речення); доповнення; опущення [2].

Для аналізу використано уривок промови генерального секретаря ООН на світовому саміті в Нью-Йорку, 14 вересня 2005 року [4]. Більшу частину граматичних трансформацій займає доповнення (38%), яке в більшості випадків було необхідним, оскільки в оригіналі досить часто опускаються слова, що могли б доповнити контекст, наприклад: *engagement of all* – залучення *всіх держав*; *...freer, fairer and safer for all* – *більш незалежного, більш справедливого і більш безпечного для всіх світу*. В цьому прикладах використано аналогічний прийом, проте він доповнений граматичною заміною частини мови з додаванням прислівника, де метою була компенсація відсутності граматичних форм в українській мові.

В граматичних трансформаціях при перекладі з однієї мови на іншу можуть виникати дві ситуації: повний або значний збіг граматичних конструкцій речень оригіналу та перекладу; розбіжність граматичних конструкцій. У більшості випадків друге виникає найчастіше. Причина

полягає в тому, що кожна мова має власну, своєрідну структуру, і перекладач повинен це враховувати. Саме відмінності в структурах вихідної та цільової мови змушують перекладача використовувати різноманітні трансформації. Але, крім об'єктивних причин використання граматичних трансформацій, існують також суб'єктивні. До суб'єктивних причин відносимо: брак часу в умовах усного перекладу, власний стиль перекладача, та чи є перекладач носієм вихідної мови або мови перекладу, тощо.

Література

1. Алкаді М. Дипломатичний підстиль у структурі офіційно-ділового стилю мови: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.02 / Дніпропетровський держ. ун-т. — Дніпропетровськ, 1998. 19 с.
2. Науменко Л. П., Гордєєва А. Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську: навч. посібник. Вінниця: Нова книга, 2011. 136 с.
3. Рахманін Л.В. Стилїстика ділового мовлення та редагування службових документів. М: Вища. шк., 1988. 238 с.
4. Secretary-general urges reform process forward in world summit address, saying 'we stand or fall together' in facing crucial challenges [Електронний ресурс]: [URL:https://press.un.org/en/2005/sgsm10090.doc.htm](https://press.un.org/en/2005/sgsm10090.doc.htm)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ РІЗНОЖАНРОВИХ ТЕКСТІВ

Коплик Юлія

студентка 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Ткачик О. В.

На сьогодні, перекладознавство, як і інші галузі науки не стоїть на місці і з кожним днем ми можемо підкреслити стрімкий розвиток, а також

самостійно вносити нові ідеї та оновлювати тенденції перекладознавчої практики. Зі зростанням потреб на ринку послуг, що пов'язані з перекладознавчою діяльністю, а також з тенденцією оновлення інформації у великих обсягах на разі ми стикаємось з оновленням сучасних тенденцій при перекладі.

Перекладацька діяльність є важливим та невід'ємним елементом у багатьох галузях знань. Переклад дозволяє здійснювати обмін культурними знаннями між народами, передавати філософські ідеї та вчення. Незамінним він і при мовних контактах, як на державному, так і на побутовому рівні [2, с. 223].

Основні принципи перекладацької стратегії доповнюються поясненням правомірності застосування ряду технічних прийомів, що порушують формальну подібність перекладу оригіналу, але тих, що забезпечують досягнення більш високого рівня еквівалентності. Найбільш загальними та широко розповсюдженими з таких прийомів є переміщення, додавання та опущення лексичних одиниць в процесі перекладу [2, с. 168].

Вибір сучасної стратегії залежить, крім суб'єктивних уподобань перекладача та ґатунку тексту оригіналу, від багатьох об'єктивних факторів, до яких, на думку Л. В. Коломієць, належать:

- 1) цільова аудиторія перекладу і стан цільової полісистеми;
- 2) кількість наявних перекладів певного твору і цільовій літературі [6, с. 110].

Одним із основних питань сучасної культурної парадигми є «невидимість перекладача» («*translator invisibility*») – той ступінь «присутності» перекладача у перекладі, який допускається певними традиціями перекладу. З огляду на поняття «невидимість перекладача» можна виокремити наступні стратегії перекладу: «адаптування до рідної мови та культури» («*domestication*»), тобто орієнтація на створення прозорого та плавного стилю мови перекладу та «привнесення елементів чужої мови та

культури» («foreignisation») – перекладацька стратегія, яка дозволяє певне порушення лінгвістичних і культурних «звичаїв» тексту перекладу за рахунок привнесення деяких елементів «чужого» з тексту оригіналу [1, с. 5–17].

Наукові пріоритети, сформовані й узагальнені світовою літературою компаративістикою, наголошують на вивченні впливів та аналогій, течій та напрямів, жанрів та форм, мотивів, типів і тем, аналіз яких передбачає не тільки розуміння міжнаціональних стосунків окремих літератур, впливів чи запозичень між двома або кількома національними традиціями, а й осмислення процесів глобальної міжлітературної та міжнаціональної дифузії, що актуалізують альтернативні аспекти дослідження художнього перекладу [4, с. 21].

Отже, проаналізувавши наведені тенденції при різножанровому перекладі, ми можемо підкреслити, що розвиток у даній галузі є стрімким. Зіставлення різних видів перекладів та їх способів допомагає виявити їх специфіку, їх особливості, а також і деякі риси спільності у процесі їх передачі. Але існуючі раніше правила та тенденції не всі є застарілими на сьогодні. Повноцінний переклад можливий лише на основі правильного і глибокого розуміння оригіналу як єдності змісту і форми, з урахуванням передачі як цілого, з дотриманням характерного йому співвідношення між змістом і формою і з урахуванням ролі окремих елементів для цілого, утвореного цим співвідношенням.

Література

1. Притиченко, Г. (2021). Сучасні тенденції у перекладознавстві та їх вплив на роботу перекладача. *Молодий вчений*, 12 (100), 222-225.
2. Ніколаєва Т.М. Перекладацькі стратегії в англо-українському просторі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації* Том 29 (68) № 1 2018 с. 110-115

3. Бурда-Лассен О. В. Переклад як процес декодування ментальності ідентичності нації (на матеріалі українських і німецьких етнолексем міфологічного походження): *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.16* / О. В. Бурда-Лассен – К., 2005. – с. 20
4. Павленко Г. О. Сучасні тенденції в теорії художнього перекладу: симптоми переорієнтації комунікативної парадигми. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія "Філологічні науки". Мовознавство. Том 2, № 8, 2017 с. 20-24*

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ В ПЕРЕКЛАДАХ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Мазанович Мирослава

студентка 1 курсу магістратури факультету лінгвістики

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Науковий керівник: д. пед. наук, проф. Корнева З.М.

Англійські науково-технічні багатоконпонентні терміни, також відомі як складні слова, характеризуються своїми лексичними, семантичними та структурними особливостями, які можуть становити певний виклик перекладу українською. Такі терміни часто складаються з декількох слів, які несуть у собі специфічні значення та конотації, а їх переклад повинен враховувати як мовні, так і позамовні фактори.

Серед основних лексичних особливостей англійських науково-технічних багатоконпонентних термінів є наявність латинських та грецьких коренів та афіксів. Корені та афікси латинського та грецького походження є складовими частинами багатьох технічних термінів, і вони часто мають

специфічні значення в англійській мові, які необхідно точно перекласти для того, щоб передати правильне значення українською мовою. Наприклад, термін *hydrochloric acid* складається з грецьких "*hydro*" (що означає "вода") та "*chlorus*" (що означає "зеленувато-жовтий") і може перекладатися як "соляна кислота". Інший приклад *photosynthesis* складається з грецьких коренів "*photo*" (що означає "світло") і "*synthesis*" (що означає "сукупність"). Українською мовою цей термін можна відтворити шляхом транскрибування - *фотосинтез*.

Ще однією особливістю англійських науково-технічних багатокомпонентних термінів є те, що технічна лексика відноситься до фахової мови та термінології, котра стосується певної галузі чи професії. Наприклад, у повсякденній мові слово *feedback* має значення *відгук, думка, зауваження*, а ось у фізиці та інженерії термін *feedback* означає процес передачі частини вихідного сигналу системи на її вхід і перекладається як *зворотний зв'язок*.

Семантичною особливістю англійських науково-технічних багатокомпонентних термінів є широке використання абстрактних понять. Абстрактні поняття - це ідеї або концепції, які не можуть бути сприйняті органами чуття. Саме тому перекладачі повинні вдаватися до творчих і креативних підходів в процесі перекладу, таких як використання описових словосполучень або створення нових термінів, щоб точно передати їх значення українською мовою.

Однією з основних структурних особливостей англійських науково-технічних багатокомпонентних термінів є використання складних слів. Складне слово (або ж словосполучення) - це слово, що складається з двох або більше слів, які поєднуються для творення нового слова з новим значенням. Наприклад, термін *superconductivity* складається з "*super*" - префікс, що означає над, понад або перевага, "*conduct*" - кореневе слово, що означає здатність проводити або передавати енергію або інформацію, "*ivity*" - суфікс,

який використовується для створення іменникової форми прикметника або дієслова, що вказує на стан або якість буття; перекладається як *надпровідність*.

Підсумовуючи, слід зазначити, що англійські науково-технічні багатокомпонентні терміни являють собою унікальний виклик для перекладачів, які займаються перекладом на українську мову. Ці терміни часто використовують латинські та грецькі корені та афікси, спеціальну лексику, передають абстрактні поняття, використовують складні конструкції та мають своєрідні структурні особливості. Кваліфіковані перекладачі повинні використовувати комбінацію лінгвістичних та екстралінгвістичних знань для точної передачі цих термінів українською мовою.

Література:

1. Bondarenko, L. (2003). *Technical Translation: A Guide for Translators and Interpreters*. Kyiv: Naukova Dumka.
2. Danylenko, A., & Vlasiuk, O. (2015). The challenges of technical translation: a case study of Ukrainian-English and English-Ukrainian translation. *Journal of Language and Literature*, 6(1), 45-52.
3. Klymchuk, O. (2019). Terminological challenges in the translation of English scientific and technical texts into Ukrainian. *Journal of Language and Literature*, 10(2), 91-98.
4. Melnychuk, V. (2013). *English-Ukrainian Translation of Technical Texts: A Comparative Study*. Kyiv: Naukova Dumka.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Міськевич Кірілл

*студент I курсу бакалаврату, факультету української й іноземної філології
та мистецтвознавства ДНУ ім. Олесь Гончара*

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Новікова. О. В.

Сучасники наразі стикнулися з проблемою, яка своїми витокami сягає давнини. Це переклад японської літератури англійською мовою. В сучасному світі, коли глобальна мовна ситуація має відношення до кожної країни не відокремлено, ця проблема гостро постає.

Починаючи з алфавіту, варто зазначити, що японська система є дуже складною, а також сильно відрізняється від англійської. В Японії існує три варіанта алфавіту: канджі, китайського походження, хірагана, або «рівна абетка», і катакана, «рубчаста абетка [1, с. 91-101].

Категорії часу та стану в японській мові передають за допомогою змін форм дієслова, як і в англійській мові. Але японська не має допоміжних дієслів, тому формування тривалих та доконаних часів та питань або заперечень у часах становить певні проблеми [1, с. 272-274].

Розбіжність в обставинах, за яких в англійській та японській мовах використовують пасивний стан та моделі його формування, можуть стати причиною появи таких речень: *He was cut his hair* або *When were you come to Germany?*

Розглядаючи граматику, в англійській мові слова в реченні розміщені за схемою *Підмет – Дієслово – Додаток*. Наприклад: *The boy eats the pear*. The boy – підмет, eats – дієслово, та the pear – додаток [1, с. 264-266].

Японська мова має певну послідовність слів, яка вкладена в схему *Підмет - Додаток - Дієслово*; інші частки (наприклад, питальні) стоять у кінці речення.

Більшість японських дієслів не змінюють форму, як це відбувається в англійській мові. Майже всі іменники, окрім тих, що мають відношення до людей, не мають множини. Тому «*cat*» та «*cats*» передаються однаковим словом 猫 (*neko*).

Перекладаючи з англійської на японську на це можна не звертати уваги, але перекладаючи з японської на англійську, потрібно бути уважним та ставити потрібні артиклі. Через те, що японська мова не має артиклів, бувають випадки, коли можна використати більш ніж один артикль, і це не буде помилкою. Наприклад: (*Neko wa koko ni iru.*) може означати або «*A cat is here*» або «*The cat is here*».

Також займенники не змінюють форму, як в англійській мові. Наприклад, *she, her* та *hers* означають одну й ту ж особу. Однак японською це демонструють словом «*kanojo*» (дівчина), а для того, щоб вирізнити, який саме варіант є коректним, використовують частки.

Щоб проілюструвати результативність застосування аналізу за об'єкт дослідження було обрано текст Мацуо Басьо, який є знайомим українському читачеві.

Хайку пишуть в один суцільний вертикальний рядок, без пустот, а строфа позбавлена будь-якої пунктуації та маркування початку речення, яке зазвичай досягають за допомогою великої літери.

Перекладачі японської поезії стикаються з труднощами такого ж порядку, ставлячи головну мету: «перекласти, пояснити, передати, а відтак і відтворити оригінал у цільовій мові», долаючи часові, мовні, культурні та естетико-філософські межі.

Основні завдання, які ставить перед собою перекладач японської поезії:

- віднайти прихований сенс поезії та адекватно відтворити його;
- намагатися найточніше відтворити вихідний порядок слів;
- зберегти кількість силабем у тексті або принаймні їх співвідношення у кожному рядку.

Сучасний угорський сходознавець А.Сандор, проблему перекладу японської поезії, пов'язує з перетворенням «не-поетичного» тексту в «поетичний» [3].

Звернемося до хайку “*furuikeya...*”:

«Старий став жаба пірнає звук води» [2]

Немає сумніву, що текст, поданий у такому вигляді, не сприйматиметься читачем як взірць класичної поезії, хоча насправді саме він цілковито відповідає формі хайку.

Література:

1. Комарницька Т. К. Сучасна японська літературна мова. Київ. 2012. №1.
2. Місяць на Фудзі. 100 японських хокку. К., 1971.
3. Сандор А. Хайку. М., 2001. С.12-14.

РОМАН ДАНА ЛУНГУ «Я ЩЕ ТА КОМУНІСТИЧНА БАБА!» У МІЖКУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ

Олару Віолетта

студентка 3 курсу бакалаврату, факультет філології

ЧНУ імені Юрія Федьковича

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Паладян К. І.

У сучасному світі, в умовах всесвітньої глобалізації, літературні переклади покликані сприяти розумінню комунікації між різними культурами. Цінність художнього перекладу полягає у тому, що він є своєрідним посередником між літературами світу, який «з одного боку [...] є продуктом міжлітературної комунікації, але водночас він багато в чому обумовлює і визначає її [1]. У цьому контексті румунська література пережила справжню переоцінку з точки зору світового сприйняття.

У сучасному літературному вимірі одним з найбільш шанованих і перекладених румунських письменників є Дан Лунгу. Літературний всесвіт Лунгу охоплює такі образи як повсякденне життя за часи комунізму, становище жінок та доля «дріб'язкових людей» посткомуністичного періоду.

Твори Д. Лунгу перекладено багатьма мовами, що сприяло присудженню йому різних літературних премій серед яких: Премія «Goethe Zentrum» (2001); двічі номінований на Премію «Jean Monnet» (2008); у 2011 році французька держава надала йому звання «Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres».

Одним із найуспішніших творів Дана Лунгу на сьогодні є «Sînt o babă comunistă!» («Я ще та комуністична баба!»). Роман побачив чотири видання, десятки тисяч проданих примірників, кілька адаптацій для театру та переклади 15-ма мовами світу – це рекорд, на який мало хто з письменників сьогодні може сподіватися [2, ст. 1].

Роман перекладено англійською, французькою, німецькою, італійською, іспанською, польською, словенською, угорською, болгарською, грецькою, норвезькою, македонською, турецькою, хорватською та українською мовами. Перший переклад роману було здійснено французькою мовою Хелен Ленц під назвою «Je suis une vieille coco!» у 2008 році. Того ж року роман двічі номіновано на отримання Премії «Jean Monnet». У 2009 році видавництво «Czarne» надрукувало роман у польському перекладі Йоанни Корнаш-Варвас, «Jestem komunistyczną babą!». Польський переклад був номінований на отримання Центральноєвропейської літературної премії «Ангелус» у 2011 році. Німецька версія роману, «Die rote Babuschka», належить Жану Корнеліусу, він вийшов друком у престижному австрійському видавництві «Residenz» у 2009 році. Норвезькою мовою роман під назвою «Jeg er ei kommunistkjerring» перекладено Стейнером Лоне у 2014 році у співпраці з представниками Посольства Румунії в Норвегії. У 2017 році роман Дана Лунгу став відомий у США завдяки зусиллям Маріуса Космяну, який надрукував переклад англійською мовою «I'm an Old Commie!» у видавництві «Dalkey Archive Press».

Українською мовою роман переклав письменник і румунський перекладач Анатолій Вієре. Українська версія роману «Я ще та комуністична

баба!», була надрукована у харківському видавництві «Фоліо» у 2017 році. Переклад відкриває для українського читача румунську постколоніальну культуру та рівень середньої людини, яка пройшла через цю систему.

Отже, переклад літературного твору – це не просто переклад слів з однієї мови на іншу. Він передбачає глибоке розуміння культури й того, як вона відображена в мові та літературі відповідної країни. Переклади іншими мовами роману Дана Лунгу «Я ще та комуністична баба!», дозволили представникам інших культур відкрити для себе цю книгу і краще зрозуміти соціальний і політичний контекст Румунії після падіння комуністичного режиму. Тому, це можна вважати важливим зусиллям, спрямованим на виведення цього твору на міжнародний рівень.

Література

1. Линтвар О.М. До проблеми художнього перекладу: <https://naub.oa.edu.ua/2012/do-problemy-hudozhnoho-perekladu>
2. Dan Lungu: „Sînt o babă comunistă!”: <https://www.zdg.md/reporter-special/oameni/dan-lungu-sunt-o-baba-comunista/>

ЕКОЛОГІЧНІ ТЕРМІНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

Омельченко Єлизавета

студентка 4 курсу бакалаврату ННІ іноземної філології

ЖДУ ім. Івана Франка

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Пушкар Т.М.

Проблема адекватного перекладу екологічної термінології з англійської на українську мову є актуальною і пов'язана зі складними термінологічними концептами та різними варіантами їх перекладу. Ця проблема виникає через те, що багато екологічних термінів є термінами науки, техніки та права, які мають специфічні визначення та використовуються в різних контекстах.

Багато термінів мають складну структуру та семантику, що потребує вибору оптимального перекладу, що не завжди є очевидним. Також слід враховувати, що екологічна термінологія є динамічною системою, яка постійно розвивається та змінюється, тому перекладач повинен бути в курсі останніх тенденцій та нових термінів [3].

Розглянемо найпоширеніші проблеми при перекладі екологічних термінів:

Відсутність відповідника: коли термін не має точного еквівалента в мові перекладу. Наприклад, термін “*carbon offsetting*” (виправлення викидів вуглецю) є досить новим та складним для перекладу, оскільки він відноситься до концепції зменшення викидів парникових газів шляхом фінансового внеску у проекти з енергоефективності, відновлювальної енергетики тощо. У більшості мов відсутня точна еквівалентна термінологія, тому перекладач повинен знайти або створити аналогічний термін або пояснити концепцію за допомогою фрази [4].

Транслітерація: екологічні терміни, що були перекладені за допомогою транслітерації, можуть включати такі слова, як “*biomass*” (біомаса), “*ecosystem*” (екосистема), “*renewable energy*” (відновлювана енергія), “*pollution*” (забруднення), “*sustainability*” (сталість), “*biodiversity*” (біорізноманіття) та інші. В деяких випадках, коли перекладач не може знайти точний еквівалент терміну в мові перекладу, він може використовувати транслітерацію, щоб передати його значення. [4].

Варіативність: коли термін має різні варіації в різних регіонах, і необхідно вибрати найбільш підходящу для конкретного контексту. Наприклад, при перекладі терміна “*carbon footprint*”. У англійській літературі цей термін використовується для позначення відбитку вуглецю, який залишається на довкіллі при виробництві та споживанні товарів і послуг. Проте існують різні підходи до обчислення відбитку вуглецю, і тому можуть використовуватись різні терміни для позначення цього поняття,

наприклад “*carbon footprint*”, “*carbon impact*”, “*carbon emissions*”, “*carbon accounting*” тощо. При перекладі такого терміну необхідно враховувати контекст та вибрати той відповідник, який найбільш точно відображає його значення в даному контексті [4].

Калькування: коли перекладач використовує буквальный переклад складових частин терміну, не враховуючи різницю в структурі мов. Наприклад, термін “біорізноманіття” може бути калькованим як “*biological diversity*”, що відповідає прямому перекладу. Однак, в англійській науковій літературі для позначення цього поняття зазвичай використовується термін “*biodiversity*”, що вже має свій власний етимологічний та фонетичний склад. Таким чином, калькування “біорізноманіття” як “*biological diversity*” може не передати повністю зміст та смисл терміну, що може призвести до неточності та неправильного розуміння терміну в іншій мові [5].

Культурні відмінності: коли термін має культурну конотацію, яка не має еквівалента в іншій мові. Наприклад, термін “*greenwashing*” відноситься до підробки екологічних характеристик продуктів або послуг з метою залучення більшої кількості споживачів, але українській мові цього терміна немає. Тому, щоб передати цей термін українською, потрібно використовувати описові слова. [5].

Зміна значення: коли термін змінює своє значення в новому контексті. Наприклад, термін “*carbon offset*” (вуглецева компенсація) може мати різні значення в залежності від того, де він використовується. У контексті державної політики, “*carbon offset*” може означати фінансові механізми, які допомагають компаніям знижувати свої викиди парникових газів. Але у контексті відповідального споживання, “*carbon offset*” може означати внесення фінансового внеску в екологічні проекти, що компенсують емісії вуглецю [5].

Щоб забезпечити правильний переклад екологічної лексики, необхідно здійснювати доперекладацький аналіз тексту та уважно досліджувати

контекст вживання термінів. Крім того, важливо розрізняти різні типи екологічної лексики.

Література

1. Бевзо Г.А. Проблеми методики дослідження екологічних термінів в англійській та українській мовах. *Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (Львів, 26–27 верес., 2014). Львів: ГО «Наук.філол. організація «ЛОГОС», 2014. С. 18–21.
2. Руденко Н. С. Екологічна лексика як об’єкт перекладу: теоретичний та міжнародний аспекти / Н. С. Руденко. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2021. № 16 (227). Ч. I. С. 55–50.
3. Тиха Л. Граматичні структура екологічних термінів у посібниках і підручниках для студентів–екології. *Вісник Нац. ун–ту “Львівська політехніка”*: Серія “Проблеми української термінології” 2022. № 733. С.158– 160.
4. Oxford Encyclopedic English Dictionary / J. M. Hawkins and R. Allen (eds). Oxford : Oxford University Press, 1991. 1729 p.
5. The New Penguin English Dictionary / R. Allen (consulting editor). – London New York : Penguin Books, 2001. 1642 p.

ВПЛИВ УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ РОМАНІВ

ДЖ. РОУЛІНГ НА УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ЛАНДШАФТ

Примаченко Єва

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет ННІФ

ЖДУ ім. Івана Франка

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Пушкар Т. М.

Світ літератури має силу долати кордони та об'єднувати людей з різних культур і традицій. Яскравим прикладом цього є українські переклади Дж. Роулінг про Гаррі Поттера, які мали значний вплив на українську літературу. Серія про Гаррі Поттера захопила увагу читачів у всьому світі, а українські переклади відіграли вирішальну роль у знайомстві українських читачів із чарівним світом Гогвортсу. Буде досліджено вплив українських перекладів Дж. Роулінг на український літературний ландшафт, зосереджуючись на способах, якими вони популяризували читання, зробили Роулінг літературною іконою, популяризували українську мову та культуру та мали позитивний вплив на українську видавничу індустрію. Завдяки цьому аналізу ми отримаємо глибше розуміння трансформаційної сили літератури та важливості перекладу для сприяння культурному обміну та взаєморозумінню.

Українські переклади Дж. Роулінг справили значний вплив на український літературний ландшафт. Серія про Гаррі Поттера стала культурним феноменом, захоплюючи читачів у всьому світі, а українські переклади відіграли вирішальну роль у знайомстві українських читачів зі світом Гогвортсу. До виходу цих перекладів популярних дитячих книжок українською мовою було мало, а ті, що були, часто були перекладами з російської [1, с. 12].

Книги Роулінг сприяли формуванню нового покоління читачів в Україні та викликали інтерес до читання та письма українською. Переклади також сприяли популяризації української мови, оскільки раніше багато українців читали та розмовляли лише російською.

Крім того, українські переклади серії Гаррі Поттера відіграли важливу роль у розвитку української видавничої галузі. Успіх перекладів показав, що існує ринок книжок українською мовою, і це спонукало видавців інвестувати у більше перекладів та оригінальних творів цією мовою. Самі переклади

також були якісними й сприяли підвищенню статусу української літератури [2, с 3-5].

По-перше, українські переклади серії Гаррі Поттера допомогли популяризувати читання серед українських дітей та молоді. Книги надихнули ціле покоління молодих читачів, розпалюючи їхню уяву та заохочуючи досліджувати світ літератури. Надаючи українським читачам хвилюючу та захоплюючу історію, яка одночасно є розважальною та пізнавальною, українські переклади серії Гаррі Поттера допомогли популяризувати читання як веселу та корисну діяльність.

По-друге, українські переклади сприяли утвердженню Дж. Роулінг як однієї з найпопулярніших і найвідоміших письменниць України. Її книги перекладено багатьма мовами, але українські переклади користуються особливим успіхом. Українські переклади допомогли закріпити репутацію Роулінг як світової літературної ікони та зробили її книги доступними для українських читачів, які інакше не змогли б ними насолодитися.

Крім того, українські переклади серії Гаррі Поттера допомогли популяризувати українську мову та культуру. Книги перекладено багатьма різними мовами, але українські переклади відіграли вирішальну роль у демонстрації світові краси та багатства української мови. Переклади також допомогли познайомити світову аудиторію з українською культурою та традиціями, допомагаючи сприяти кращому розумінню та цінуванню української історії та спадщини [3, с. 6].

Також, українські переклади серії Гаррі Поттера позитивно вплинули на українську видавничу сферу. Успіх перекладів допоміг підвищити авторитет українських видавців і спонукав більше інвестувати в переклади популярних книг. Це допомогло урізноманітнити український літературний ландшафт і забезпечило українським читачам доступ до ширшого спектру книг із різних культур і традицій [4, с. 45].

На завершення, українські переклади творів Роулінг про Гаррі Поттера справили глибокий вплив на українську літературу. Вони популяризували читання серед українських дітей та молоді, зробили Роулінг літературною іконою в Україні, популяризували українську мову та культуру та мали позитивний вплив на українську видавничу індустрію. Українські переклади серії про Гаррі Поттера допомогли донести чарівний світ Гогвортсу до українських читачів, надихнувши та захопивши їх силою літератури.

Література

1. Бурлака, А. (2012). Феномен Гаррі Поттера: літературний аналіз творів Дж. К. Роулінг та їх українських перекладів. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. С. 12.
2. Відтворення лінгвосеміотичної моделі персонажного образу в українськомовному перекладі тексту Дж. К. Роулінг “Harry Potter and the Philosopher’s Stone”. – (НАУКОВА РОБОТА для участі у Всеукраїнському конкурсі студентських та наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук). С. 3-5.
3. Головач Б. В. Особливості ідіолекту Дж. Роулінг та його переклад українською / Б. В. Головач, Н. Д. Борисенко. С. 1-7.
4. Іваницька, С. (2010). Літературні переклади в Україні: традиції та сучасність. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка. С. 45-50.
5. Кравченко, О. (2011). Дж.К. Роулінг та її твори в контексті світової літератури. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. С. 120-140.
6. Мельник, Ю. (2009). Культурні особливості перекладу англomовної літератури в Україні: від Дж. Роулінг до Дж. Голсуорті. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. С. 7.
7. Пилипенко, Л. (2013). Гаррі Поттер: від тексту до контексту. Дніпро: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. С. 2-6.

СПЕЦИФІЧНІ ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

Пустовойт Анастасія

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сикорського

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Баклаженко Ю.В.

Особливості взаємозв'язку мови та права давно цікавить мовознавців та правознавців, оскільки переклад юридичних термінів виник з давніх давен.

Специфіка відтворення юридичних термінів набула актуальності в наші дні через активні євроінтеграційні процеси в Україні, і це спричинило розвиток та поширення міжмовної англо-української комунікації в галузі права.

Під час перекладу юридичних текстів з англійської мови перед перекладачем постають складні завдання, що виникають через специфіку правової системи й термінології, прийнятої в англійськомовних країнах [4, с. 108].

Особливості відтворення англійськомовних документів українською мовою:

1. При перекладі тексту слід використовувати відповідні терміни і термінологію для відповідної галузі або теми [1, с. 57].
2. Слід звертати увагу на правильне використання граматики та стилістики української мови.
3. Слід зберігати відповідний стиль мови.
4. Перекладаючи технічні терміни та назви продуктів, слід використовувати наявні українські терміни, якщо такі існують, або давати їм зрозумілий переклад.
5. Слід враховувати регіональні відмінності у використанні термінів і виразів.

6. Слід бути уважним при відтворенні складних конструкцій англійської мови, таких як розгалужені речення або складні списки.

Переклад за допомогою лексичного еквіваленту – один з важливих прийомів перекладу, а тому потребує детальної уваги до еквівалентів-відповідників та вмінню їх знаходити у рідній мові.

У випадку відсутності еквівалентного відповідника у мові перекладу, допускаються такі прийоми перекладу [3, с. 282]:

1. Транскодування: *beneficiary* – бенефіціарій, *securutization* – сек'юритизація, *New York* – Нью-Йорк, *acquirer* – еквайер;
2. Калькування (дослівний переклад): *lawgiver* – законодавець, *householder* – домовласник, *manpower* - людські ресурси;
3. Контекстуальна заміна: *materials are anything from which product can be made* - матеріали – це *все те*, з чого можна виробити вироби;
4. Смисловий розвиток: *additional evidence comes from comparative studies of living animals and plants* - додаткові докази *можна отримати* через порівняльні дослідження існуючих тварин та рослин;
5. Антонімічний переклад (формальна негативізація): *to continue* – не зупинятися, *unallowed* – заборонений, *not disaggregative* – цільний;
6. Описовий переклад: *living instrument* - "живий" інструмент (міжнародноправовий акт, що змінюється в світлі вимог сьогодення).

Отже, особливості перекладу юридичних термінів з англійської мови полягають у їх багатозначності та, в багатьох випадках, відсутності еквівалентів-відповідників у мові перекладу, тому для ефективного та адекватного перекладу ми пропонуємо наступні прийоми: транскодування, калькування (дослівний переклад), контекстуальна заміна, смисловий розвиток, антонімічний переклад (формальна негативізація) та описовий переклад.

Література

1. Білоконь К. С. Особливості перекладу термінів юридичної сфери з англійської мови. Науковий вісник ХДУ Серія Перекладознавство та міжкультурна комунікація, №5, 2018. 55-60 С. URL: <https://tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/article/view/163> (дата звернення 06.11.2022).
2. Білас А. А. Лексичні трансформації англійської юридичної термінології засобами української мови, 2015. 87-89 С. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/9193> (дата звернення 07.11.2022).
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця, Нова книга, 2004. 576 с. URL: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/Karaban_2004_576.pdf&ved=2ahUKEwjavNfc09X9AhX-g_0HHbn3CeQQFnoECA0QAQ&usg=AOvVaw0TNGUGZ8MdkbXPCUIFujjb (дата звернення: 15.11.2022).
4. Mellinkoff D. The Language of the Law / David Mellinkoff. – Boston : Little, Brown and Co, 1963. 526 p.

**ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ
(НА МАТЕРІАЛІ АВІАЦІЙНОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
ЛІТЕРАТУРИ)**

Румянцев Владислав

студент 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: док. філол. наук, проф. Гудманян А.Г.

Переклад науково-технічної літератури характеризується певними складнощами, що обумовлені лексичним складом текстів цього жанру. Характеризуючи тексти науково-технічної літератури авіаційного напрямку, варто зазначити, що основну складність для перекладу становлять науково-технічні терміни, які відносяться до текстів цієї галузі, а також велика кількість технічних абревіатур, кількісних показників. З огляду на те, що авіаційна галузь межує з математичною, у текстах авіаційної науково-технічної літератури можуть застосовуватись математичні формули, розрахунки, тощо.

З метою досягнення еквівалентності текстів авіаційної науково-технічної літератури, перекладачеві необхідно застосовувати перекладацькі трансформації. Д. В. Фурт визначає поняття «трансформація» як процес перекладу, в ході якого система значень, що містяться у мовних формах вихідного тексту, сприймається і розуміється перекладачем завдяки його компетентності. В рамках цього процесу мовні форми природним чином трансформуються через міжмовну асиметрію у подібну систему значень і форм мови перекладу [2].

Наразі існує велика кількість класифікацій перекладацьких трансформацій, проте у нашій роботі буде наведено типологію перекладацьких трансформацій вітчизняного мовознавця та перекладознавця С. Є. Максимова. Дослідник виділяє такі групи перекладацьких трансформацій, як:

- лексичні перетворення, які включають формальні (практична транскрипція, транслітерація, традиційне фонетичне або графічне відтворення лексеми, калькування) і лексико-семантичні перетворення (генералізація, конкретизація, диференціація, модуляція, субстантивація).
- граматичні перетворення, які включають в себе: нульовий переклад, перестановки, заміну частин мови, додавання та опущення.

- лексичні та граматичні перетворення, які включають: антонімічний переклад, компенсації та повну реорганізацію [1, с. 128–132].

Розглянемо деякі приклади застосування перекладацьких трансформацій [3].

Since Grey SWARA is used for the first time in military helicopter pilot selection with this study, it is thought to contribute to the literature

Оскільки в цьому дослідженні, метод Грея SWARA вперше використовується у відборі пілотів військових вертольотів, вважається, що воно зробить свій внесок у літературу.

В цьому прикладі застосовано термін-аббревіатуру *SWARA* (Stepwise Weight Assessment Ratio Analysis), при перекладі якого термін було збережено у формі оригіналу – *SWAR* та застосовано граматичну трансформацію додавання з огляду на те, що було додано лексему *метод* та транскрибування прізвища науковця *Грей*. Водночас використано трансформацію перестановки, тому що порядок слів у реченні було змінено.

The use of computers in pilot selection process may have enhanced the predictive power of the psychomotor tests because computers use digital electronic circuitry, rather than analog electromechanical devices.

Використання комп'ютерів у процесі відбору пілотів, можливо, підвищило прогностичну здатність психомоторних тестів, оскільки комп'ютери використовують цифрові електронні схеми, а не аналогові електромеханічні пристрої.

В цьому випадку застосовано термін *digital electronic circuitry* з огляду на те, що багатоскладний термін було застосовано у однині, тоді як у тексті перекладу термін застосовано у множині: *цифрові електронні схеми*. Складний термін *electromechanical devices* відтворено засобами словникового відповідника: *електромеханічні пристрої*.

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що з метою досягнення еквівалентності науково-технічних текстів авіаційної галузі, перекладачеві необхідно застосовувати цілий комплекс перекладацьких трансформацій.

Література

1. Максимов С.Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). К.: Ленвіт, 2006. 157 с.
2. Фурт Д. В. Способи перекладу термінів українською мовою з англійської. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2018_17_26
3. Kurnaz, S., Özdağoğlu, A., & Keleş, M. K. Method of evaluation of military helicopter pilot selection criteria: a novel Grey SWARA approach. Aviation, 2023. 27(1), 27–35. DOI: <https://doi.org/10.3846/aviation.2023.18596>

ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НА ОСНОВІ РОМАНІВ АГАТИ КРІСТІ.

Старикова Світлана

Студентка 4 курсу бакалаврату, факультет ННІФ

ЖДУ ім. Івана Франка

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Пушкар Т. М.

Унікальність англійської юридичної термінології полягає в тому, що сфера її функціонування не обмежується сферою професійного спілкування. Це тому, що сьогодні юриспруденція є невід’ємною частиною культури нації, поряд з релігією, наукою, мистецтвом і філософією. У зв’язку з активним використанням термінології, велика кількість термінів зустрічається в сучасній і класичній художній літературі, але галузь юридичної термінології – детективні тексти – недостатньо вивчена.

Ми розуміємо юридичні терміни як слова або усталені фрази, які відображають волю законодавця. Узагальнена назва правового поняття, яка є єдиною і вживається в текстах нормативно-правових актів, має точне і конкретне значення, відрізняється багатозначністю змісту, стабільністю функції, є централізованим.

Учені розрізняють такі вимоги до термінів: ясність, мовна точність, зрозумілість у певній предметній галузі, зв'язок між термінами та поняттями, які вони представляють, стилістична нейтральність, відсутність експресивності, номінативний та системний характер [4, с.68]. Юридичні терміни пояснюються наявністю особливостей. Це частий випадок омонімів із загальноживаними словами та конотаціями. Неоднорідність юридичної термінології та її широке використання описує необхідність поділу термінології на різні рівні для різних дисциплін. Вивчення словникових визначень термінів, які вживаються в детективах Агати Крісті, дозволило виділити наступні види юридичних термінів: загальноживані (poisoning, session, accident, arrest, crime, detain, certificate); загальноживані з більш вузьким спеціальним значенням (injured, victim, penalty, accessory, charged, detection, dismiss); суто юридичні терміни (plaintiff, vindication, vindicate, autopsy, incriminate, solicitor, exhumation) [3]. Загальноживаним терміном є предмет, якість, риси, поведінка та явища, які зустрічаються як у спеціальних сферах, так і в повсякденному житті, художній та науковій літературі [1, с. 323].

Проведений перекладацький аналіз юридичних термінів у романах написаних британською авторкою детективного жанру Агатою Крісті, показав, що в більшості випадків у перекладах використовувалися точні еквіваленти термінів, які є доступними у мові. В іншому випадку, перекладачі вдаються до лексичних трансформацій, таких як диференціація, узагальнення та конкретизація, а також можуть граматично трансформувати терміни, оскільки існуючі граматичні категорії для одного терміна в різних

мовах не збігаються. Адаптуючи незнайомі правові концепції до правової системи мови перекладу, перекладач пояснює зміст тексту потенційним читачам і роз'яснює читачам особливості британської правової системи та її особливості, і тим самим підтримує особливу британську атмосферу перекладу [5, с. 167].

Література

1. Бевз Н. В. Переклад як культурний феномен: герменевтико-комунікативний аспект : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.04 / Н. В. Бевз; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. Х., 2010. С. 323
2. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр «Академія», 2001. С. 172
3. Anthony A., Ian Mc Ewan: The Literary Novelist with Popular Appeal, The Guardian [Електронний ресурс] URL <https://www.theguardian.com/theobserver/2010/feb/28/ian-mcewan-profile>
4. Sarsevic S., New Approach to Legal Translation, Klower Law International, UK, 2000. Іваницька, С. (2010). Літературні переклади в Україні: традиції та сучасність. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, с.68
5. Udina N., Правове навчання: Language and Legal translation perspectives, Procedia-Social and behavioral sciences, V. 214, 2015, с.167

СПЕЦИФІКА АДАПТАЦІЇ КОМІКСІВ ЯК ТЕКСТОВО-ВІЗУАЛЬНОЇ ФОРМИ МИСТЕЦТВА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Флоренца Олена

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сикорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Алексенко В. Ф.

Разом з тим, як в Україні зростає видавнича справа та книжковий ринок, збільшується читацький попит і на комікси, імпортовані з англomовних держав, легально видані та якісно адаптовані українською мовою. Попри певну видиму простоту, їхня особлива природа та структура робить переклад таких творів нетривіальним завданням, яке вимагає від перекладача не лише мовних компетенцій, а й розуміння його особливостей, зануреності в його контекст.

В англomовному науковому світі, дослідження коміксів, зокрема у перекладознавчому контексті, мають довгу історію та потужну стали традицію. Одним з перших, хто привернув увагу до цього мистецького явища був відомий художник та дослідник Вільям «Віл» Айснер у 1970-80-ті рр. Пізніше, на праці Айснера спиралися такі фахівці як Скотт Макклауд, Федеріко Занеттін, Клаус Кайндл та ін. Натомість, в Україні ця тема залишалася маловивченою протягом довгого періоду, адже її ґрунтовному дослідженню заважали упередження, уявлення про неprestижність і неінтелектуальність коміксів серед української академії. Тим не менш, в останнє десятиліття спостерігаємо зростання інтересу до неї, розвиток спільноти вітчизняних дослідників (Олена Колесник, Лариса Мильченко, Лариса Татарінова та ін.), а також посилення зв'язків зі світовими колегами, переймання їхнього досвіду.

Комікси є синтетичним видом мистецтва, сутність якого полягає у передачі оповідної фабули за допомогою доповнених текстом зображень [1, 303]. В. Айснер визначав комікс як форму «послідовного мистецтва» (англ. *sequential art*) [2], тобто такого, що спирається на принцип послідовності «далі буде», у цьому випадку – послідовності візуальних образів та слів.

Більшість дослідників відзначають, що малюнки є домінантною структурною складовою коміксів [2, 3], адже на них перекладено більшість функцій опису (встановлення у творі часу, місця, супутніх умов на локації,

таких як погода, фізичних властивостей предметів, зовнішності персонажів і демонстрації більшості їхніх дій), які в традиційній літературі повністю виконує текст. Натомість, тексту, який зазвичай є основним об'єктом міжмовного перекладу, у них відводиться допоміжна роль: передавати мовлення, думки персонажів, які неможливо показати візуально, авторські коментарі, або ж бути частиною середовища твору – оноματοпічно виражати звуки, які супроводжують дію [4, 16]. Така структура накладає суттєві обмеження як на автора або редактора коміксів, так і на перекладача. Оскільки вербальна частина твору спирається на візуальну, під час роботи над перекладом тексту йому/їй необхідно постійно консультуватися з малюнками, перевіряти проміжні результати на відповідність зображуваному, дотримуватись необхідного мовного регістру [4, 17], а також компактності. Відомо, що українська мова має більшу середню кількість літер у слові та тяжіє до більшої багатослівності, ніж англійська, тому важливо постійно переконуватися, що текст здатний бути вписаним на місце, композиційно відведене йому на сторінці (у мовну бульку або хмарку, рамку).

При перекладі тексту коміксу, особливої уваги вимагають гумористичні прийоми, такі як гра слів, каламбури тощо, специфічна лексика, а саме – імена та власні назви, неологізми, а також слова-звуконаслідування [3]. Крім того, комікси тяжіють до значного ступеня інтертекстуальності, тобто часто посилаються на зовнішні джерела (пісні, кінофільми, літературні твори, інші комікси); для коректного перекладу таких алюзій вимагається значна дослідницька робота. Не менш важливо також те, що процес локалізації коміксів передбачає не лише лінгвістичний переклад, а й певну візуальну та соціокультурну адаптацію; хоча існують різні погляди на це питання серед прибічників стратегій одомашнення та відчуження, певний ступінь втручання завжди необхідний, аби зробити твір доступним до сприйняття аудиторією [3]. А оскільки переклад коміксів

також пов'язаний з певними технічними обмеженнями, критично важливим є налагодження здорової комунікації та плідного співробітництва між перекладачем, графічним дизайнером, редактором та іншими людьми, які беруть участь у процесі, задля забезпечення високої якості кінцевого продукту.

Отже, комікс є вкрай специфічною формою мистецтва. Переклад таких творів пов'язаний з вирішенням багатьох завдань: деякі з них є суто специфічними для перекладу коміксів, тоді як деякі зустрічаються і при художньому або технічному перекладі, але у цьому випадку вимагають особливого підходу. Перекладач коміксів потребує значної обізнаності щодо природи та специфіки цього виду мистецтва для досягнення якнайкращого результату.

Література:

1. Колесник О. С. Поетика графічного роману: синтез мистецтв та транспозиції. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2013. № 31. С. 301–306.
2. Eisner W. *Comics & sequential art*. Tamarac, Florida : Poorhouse Press, 1985. 154 p.
3. Kaindl K. Thump, Whizz, Poom: A Framework for the Study of Comics under Translation. *Target*. 1999. Vol. 2, no. 11. P. 263–288.
4. Zanettin F. Introductory chapter. *Comics in Translation: An Overview*. St Jerome : Routledge, 2008. P. 1–28.

СКЛАДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ УСНОГО ТИПУ ТЕКСТУ У ПРОЦЕСІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР

Чкаловець Яна

студентка 3 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Ткачик О.В.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням російської армії на територію України у суспільства виникла потреба у відокремленні від російськомовного інфопростору, що виявляється не лише у поширенні україномовного контенту, а і зародженні активного процесу локалізацій комп'ютерних ігор. Однак, досягти успіху у цій справі непросто, адже локалізація – це складний процес, який поєднує у собі роботу над декількома складовими: лінгвістичною, візуальною та звуковою [1].

Діалоговий та оральний тип тексту належать до елементів лінгвістичної складової, з якою мають працювати перекладачі під час локалізації. Насамперед, до такого типу тексту відносять субтитри і діалоги або монологи персонажів, які можуть подаватися у вигляді сценаріїв для акторів дубляжу [1]. Оскільки однією з найважливішим вимог до створення комп'ютерних ігор є прописування таких персонажів, які своєю реалістичністю мали б змогу викликати у гравця почуття занурення у гру, їхня також має відповідати реаліям того часового проміжку, під час якого розгортаються події сюжету, тому дуже часто репліки ігрових персонажів сповнена колоритом особливостей мови оригіналу, що помітні при спілкуванні з носіями, але як би захопливо це не було, саме розмовна мова викликає складності під час процесу локалізації.

Таким чином, першою перепорою на шляху створення якісного перекладу є відмінності між мовою оригіналу та мовою перекладу. Часом, мови можуть різнитися між собою лексичним складом, що ускладнює переклад. Наприклад, кожна мова містить у собі слова, пов'язані з культурними особливостями корінних носіїв мови, тому під час роботи над пошуком вдалих еквівалентів до слів, використаних у оригінальному тексті, перекладачі можуть зіштовхнутися з тим, що у словниковому складі їх цільової мови може не існувати термінів на позначення того чи іншого

предмету або явища [2]. Деякі регіональні вирази, що вживаються персонажами і поширені в усному мовленні носіїв, можуть бути не зафіксованими у відомих словниках, тому процес локалізації, зазвичай, вимагає від перекладача посидючості та готовності знайомитися з особливостями іноземних культур [1].

Важливим фактором, який потрібно брати до уваги під час процесу локалізації, також є відмінності у синтаксисі двох мов та особливостях використання певних типів речень при побудові реплік. Перекладачеві треба пам'ятати, що його завдання не лише перекласти текст діалогів, але й локалізувати його, зробити наближеним до розуміння гравців, які не знайомі з культурними особливостями країни розробників комп'ютерної гри. Задля цього перекладачі часто вдаються до перекладацьких трансформацій, що підлаштовують репліки до реалій мови перекладу і спрощують процес сприйняття. Найчастіше цими трансформаціями є модуляція, граматичні заміни та перестановки [2].

Третьою складністю перекладу орального типу тексту є вимова підготувати репліки до адекватного звучання під час озвучення сценарію акторами дубляжу. Перекладачі мають не лише вдало локалізувати мову персонажів згідно до культурних особливостей і менталітету носіїв цільової мови, але й підготувати текст до накладання на анімації персонажів. Таким чином, майстерний перекладач повинен слідкувати за тим, щоб довжини реплік мовою оригіналу на перекладу співпадали між собою [3; 3], адже це забезпечить гармонійне поєднання перекладу і артикуляції героїв.

Отже, під час перекладу орального та діалогічного типу тексту під час локалізації комп'ютерних ігор перекладачі можуть зіштовхнутися з трьома складностями. Перша з них полягає у відмінностях між лексичним складом мов оригіналу і перекладу, друга – у відмінностях у синтаксичних особливостях мов і третя – у підготовці тексту перекладу до зачитування акторами дубляжу. Ці труднощі, беззаперечно, ускладнюють роботу

перекладачів, і в деяких випадках помилки можуть бути неминучими, але саме подолання цих трьох складнощів через набування нових знань під час вивчення культури інших народів, а також досвіду роботи над локалізацією є шляхом до створення адекватного, якісного перекладу, що допоможе гравцям із усього світу зануритися у світ комп'ютерних ігор і подорожувати новими всесвітами разом із головними героями.

Література

1. Mariana Voytseshchuk, Yulia Hladka. Multimodal Challenges in Localization [Електронний ресурс] / Mariana Voytseshchuk, Yulia Hladka – Режим доступу: <https://sbt.localization.com.ua/en/article/multimodal-challenges-in-localization/>
2. Тетяна Чередничок. Особливості локалізації ігор. Діалоги [Електронний ресурс] / Тетяна Чередничок – Режим доступу: <https://sbt.localization.com.ua/article/osoblivosti-lokalizatsiyi-ihor-dialohi/>
3. Вікторія Пушина, Алла Сітко. Особливості аудіовізуального перекладу. Збірка Sociocultural and Pragmatic Aspects of Translation / Interpreting [Електронний ресурс] / Вікторія Пушина, Алла Сітко – Режим доступу: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/47717/1/%2819%29Особливості%20аудіовізуального%20перекладу.pdf>

КІНОПЕРЕКЛАД У ПРИЗМІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Шеремета Тетяна

студентка 4 курсу бакалаврату, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Скобнікова О. В.

Аудіовізуальний переклад (АВП) – це загальний термін, який охоплює широкий спектр медіа-контенту, зокрема відеоігри, радіопередачі, новини, рекламні ролики, електронні навчальні матеріали, телешоу тощо. АВП – це ширше поняття, ніж "кінопереклад". Основне завдання АВП – передача звукових та візуальних елементів мультимедійних продуктів іншою мовою з метою забезпечення доступності різноманітного медіа-контенту для широкої аудиторії. Варто зазначити, що завдяки стрімкому технологічному прогресу та поширенню цифрових медіа-платформ сфера АВП постійно розвивається та розширюється, створюючи нові виклики та можливості для усних та письмових перекладачів [1, с.30].

Кінопереклад – це особливий вид аудіовізуального перекладу, який спеціалізується на перекладі аудіо- та візуальних елементів кінострічок.

Об'єктом кіноперекладу є кінотекст, який складається з двох компонентів - вербального та невербального, які взаємодіють між собою щоб досягти бажаного впливу на глядача. Вербальний компонент включає діалоги та монологи героїв, які надають інформацію про їхні думки та дії. Невербальний компонент, з іншого боку, створює візуальну картину світу фільму та доповнює вербальний компонент змістовим навантаженням. Він може включати в себе використання кольорів, композиції, ракурси та інші елементи, які допомагають передати настрій та емоції. Комбінація цих двох компонентів залежить від режисера та його команди, які працюють над фільмом. [2, с. 106-108].

Відома дослідниця В. Є. Горшкова вважає, що кінопереклад складається з багатьох компонентів, проте кінодіалог є ключовим елементом, який визначає змістову повноту фільму. Перед перекладачами стоїть завдання передати не лише текст, який промовляють актори, але й інші письмові матеріали, такі як вивіски, надписи, таким чином демонструючи їхню важливість для розуміння сюжету. У своїх дослідженнях Горшкова розглядає кінодіалог не тільки як окрему одиницю кіноперекладу, але і як

частку складної гетерогенної системи художнього фільму, яка забезпечує завершеність його змісту [3, с.41].

Також переклад кінострічок відрізняється від інших видів АВП тим, що вимагає від перекладача додаткових навичок. У процесі перекладу кінофільму перекладач повинен вийти за рамки мови та зрозуміти культурні відмінності. Крім того, він повинен володіти знаннями з низки професій, таких як культуролог, лінгвіст, диктор, редактор, дипломат і т.д. Крім того, перекладач повинен мати розуміння основ кінозйомки, кіномови, процесу запису, програм для роботи з дубляжем та субтитрами, а також розбиратися в різних жанрах фільмів [4, с. 10].

Майбутній розвиток кіноперекладу, ймовірно, визначатиметься кількома факторами, зокрема технологічним прогресом, змінами в уподобаннях аудиторії та еволюцією самої кіноіндустрії. Ось деякі з можливих варіантів розвитку подій у майбутньому:

Машинний переклад. Технологія машинного перекладу швидко вдосконалюється, і цілком ймовірно, що ми побачимо більше використання машинного перекладу в кіноперекладі. Хоча машини не можуть повністю замінити перекладачів, вони можуть значно прискорити процес перекладу.

Інтерактивний переклад. Інтерактивний переклад - це нова розробка в перекладі фільмів, яка дозволяє глядачам вибирати різні варіанти мови та субтитрів або навіть змінювати звук і субтитри в режимі реального часу. Ця технологія дозволяє глядачам адаптувати фільм до своїх мовних уподобань і потреб.

Локалізація. Локалізація передбачає адаптацію фільму до конкретних культурних і мовних потреб цільової аудиторії. Сюди входить не лише переклад, а й адаптація сценарію до місцевих звичаїв і традицій. Оскільки глобальна аудиторія стає дедалі різноманітнішою, локалізація набуватиме дедалі більшого значення в перекладі фільмів [1, с.299].

Нові аудіовізуальні формати. Поява нових аудіовізуальних форматів, таких як віртуальна та доповнена реальність, вимагатиме нових підходів до перекладу фільмів. Перекладачі повинні будуть адаптуватися до нових форматів, що може вимагати інших технік і навичок, порівняно з традиційним перекладом фільмів.

Загалом, майбутнє кіноперекладу визначатиметься поєднанням технологічного прогресу та змін у вподобаннях аудиторії, а також постійним розвитком самої кіноіндустрії.

Література:

1. Baker M. Routledge Encyclopedia of Translation Studies / M. Baker, G. Saldanha. New York, 2020. 872 p.
2. Ворошилова М. Б. Креолизованный текст: Кинотекст. *Политическая лингвистика*. 2007. С. 106–110.
3. Горшкова В. Е. Перевод в кино / В. Е. Горшкова. Иркутск: МИГЛУ, 2006. 278 с.
4. Чужакин А. П. Мир перевода. Introduction to interpreting XXI / А. П. Чужакин. Москва: Р.Валент, 2004. 224 с.

DECOMPRESSION AS A LEADING METHOD OF TRANSLATING ENGLISH-LANGUAGE SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS

Shpak Yelyzaveta

1st year master's student, Faculty of Linguistics

Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

Academic supervisor: Doctor of Science, prof. Kornieva Z.M.

Translation transformations are deservedly considered an integral part of the process of translation from one language into another. Among their variety, a special place is occupied by decompression, which is a transformation of the target

text that results in a greater number of components and phrases in a sentence [1]. Translators regularly resort to this technique for a number of reasons: differences in language systems, the need to comply with language norms, or the desire to make the translated text situationally or genre-appropriate [3].

Decompression is of particular importance when translating scientific and technical texts into Ukrainian. The study of the phenomenon of decompression in texts of scientific and technical orientation is conditioned by the emergence of numerous texts and translations from English into Ukrainian, which appeared as a result of a scientific breakthrough and the emergence of new technologies. Such materials are characterised by a high level of information content, logic, consistency, accuracy and objectivity. The main feature of scientific and technical texts is their richness in terms. Many of them are used only in a certain narrow area or change their meaning in another field of science and technology [2]. That's why translators use descriptive translation to correctly convey the meaning of terms, and as a result, it leads to decompression.

The process of decompression is carried out at the level of the form of language units by adding words, phrases or larger adequate substitutions in order to convey the meaning of the original in a form accessible to a foreign language reader. The results of the research showed that the most frequent factors of decompression of the translated text are: the mismatch of usages and the mismatch of the systems of the source and target languages [4].

Decompression is a rather extensive phenomenon. We consider it to be one of the leading methods of translating scientific and technical texts, as it includes many tools. In order to systematise the knowledge about decompression, we have introduced a classification of its types, namely the addition of possessive pronouns, the formal appendix "one", the replacement of an adverbial phrase or phrase with a subordinate clause, the replacement of a word or phrase with a subordinate subject clause, sentence splitting, the addition of a partial clause and decompression due to

differences in the designation of real possibility and passivity/activity of perception in Ukrainian and English [5].

Therefore, decompression is a natural linear expansion of the translation text caused by linguistic and extra-linguistic factors [6]. It helps translators clearly convey the essence of the text to the target audience.

References

1. ARMSTRONG, N. (б. д.). *TRANSLATION, LINGUISTICS, CULTURE: MULTILINGUAL MATTERS*.
2. Byrne, J. (2014). *Scientific and Technical Translation Explained*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315760391>
3. Камінських, Ю. (2007). *Комплементарна єдність компресії та декомпресії в межах закону мовної економії*. СумДУ.
4. Камінський Ю.І. (2008). *Декомпресійна асиметрія англійських та українських мовленнєвих знаків*. СумДУ.
5. Карабан В.І., Мейс Дж. (2003). *Переклад з української мови на англійську. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих навчальних закладів освіти*. Вінниця: НОВА КНИГА.
6. Підгорна А.Б. (2012). *Синтаксична компресія в англійських науково-технічних текстах*.

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Шумка Христина

студентка 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Тікан Я. Г.

Сьогодні термінологія розвивається швидкими темпами, а саме тому переклад термінів входить до одних з найскладніших проблем в перекладознавстві. Головне завдання перекладача під час перекладу англomовних термінів дискурсу ІТ перекладача є підбір вірного прийому, щоб якнайточніше передати значення кожного терміна [3, с.151]. Розглянемо дані прийоми детальніше.

Адаптоване транскодування – це спосіб перекладу, коли окрім транскодування, використовується ще й перетворення терміну з метою передати його в іншій формі [1, с. 104]. Наприклад *profile* – профіль, *viewer* – в'ювер, *module* – модуль – використовуємо пом'якшення при перекладі для милозвучності в українській мові.

При перекладі ІТ термінів доволі часто використовується калькування: *Microsoft* – Майкрософт, *cyberworld* – кіберсвіт, *diskstorage* – дискова пам'ять, *imagerecognition* – розпізнання зображення.

Транслітерація та транскрипція використовується не так часто як інші прийоми перекладу, але їх перевагою є надійність та точність перекладу. Приклади перекладу за допомогою транскрипції: *interface* – інтерфейс, *code* – код, *file* – файл, та приклади перекладу транслітерацією: *script* – скрипт, *server* – сервер. Транслітерація та транскрипція збагачують і сленгові лексику, наприклад *user* – юзер, *shareware* – ресурс спільного використання [4, с. 375].

Доволі частим є вживання одночасно калькування та транскрипції при перекладі, для більш точного передання значення: *file system* – файлова система, *composite key* – композитний ключ.

У випадку якщо словосполучення складається з окремих термінів, що потребують пояснення потрібно використовувати описовий переклад [2, с. 178]. Наприклад, *schema statements* - SQL вирази управління схемою даних, *bigint* - ціле число великого діапазону.

Еквівалентним перекладом є якщо під час перекладу значення англomовного терміну цілком співпадає з українським. Наприклад, *desktop* – робочий стіл, *notepad* – записна книжка.

Отже, головним завданням для перекладача є підібрати правильний прийом для адекватного перекладу. Головними з них є калькування, описовий та еквівалентний переклад, транскрипція та транслітерація та адаптоване транскодування.

Література

1. Грицькова Н. В. Проблеми перекладу технічних текстів комп'ютерної тематики. Вісник Дніпропетровського ун-ту. Сер. Мовознавство. Донецьк, 2013. Вип. 19 (1), т. 21, С. 101-106.
2. Карабан В. І. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. Переклад англійської наукової і технічної літератури : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2001. Ч. 2. 303 с.
3. Кивлюк В. О. Модель перекладу англійських комп'ютерних термінів на українську мову. Освітній дискурс : зб. наук. пр. Київ : Гілея, 2017. Вип. 1. С. 145-154.
4. Новий російсько-українсько-англійський тлумачний словник з інформатики : словник термінів / ред. М. Д. Гінзбург; уклад.: М. Д. Гінзбург, Л. І. Білоусова, І. М. Корніловська. Харків: Корвін, 2002. 656 с.

РЕЦЕПЦІЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У РУМУНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Щербанюк Кетелин

студент 3 курсу бакалаврату, філологічний факультет

ЧНУ імені Юрія Федьковича

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Паладян К. І.

Твори Тараса Шевченка становлять собою винятковий синтез почергово-еволюційної рецепції в Румунії, він єдиний український письменник, який став перманентністю в румунській культурі. Популяризуючи твори Т. Шевченка румунські літературознавці намагались усвідомити та оцінити важливість його спадщини у національних змаганнях українського народу за кращу долю.

Перша згадка про Тараса Шевченка у Румунії з'явилась у 1886 році в журналі «Contemporanul», в якому «було передруковано в перекладі на румунську мову статтю про Шевченка з французької газети „Le Temps” [2, с. 129]. Румуномовна рецепція творів Тараса Шевченка припадає на 1894 рік, коли румунський критик К. Доброджяну-Геря, надрукував статтю «Тарас Шевченко», в якій уперше в європейській літературі окреслив геніальну самобутність українського поета, що викликало зацікавлення й передрук статті в деяких європейських країнах [2, ст. 129]. Відтоді зацікавлення творчістю Шевченка у Румунії поступово зростає до формування «шевченкознавців-україністів».

Першим перекладеним твором Шевченка румунською мовою був «Заповіт» у перекладі Замфіра Арбуре у 1916 році. Відмінне зацікавлення творами Шевченка постає у другій половині ХХ століття. 1945 року поет Іон Буздуган переклав «Як умру, то поховайте» та уривок із «Свято в Чигирині» (з «Гайдаміків»). Ще один переклад Т. Шевченка здійснив Михаїл Садовяну, який у 1945 році переклав твори «Іван Підкова» та «Садок вишневий коло хати», окрім цього написав передмову до першого румунського видання «Кобзаря» (1957 р.) Саме з передмови Садовяну, вийшли кілька наступних видань «Кобзаря» в Румунії у перекладі Віктора Тулбуре.

Найкращий переклад творів Тараса Шевченка румунською мовою здійснив Іон Козмей, відомий румунський поет, перекладач, автор докторської дисертації про Шевченка, член спілки письменників Румунії. У його доробку кілька видань перекладів творів Шевченка, найостанніший

двомовний «Кобзар» виданий видавництвом «Букрек» у 2011 році. За твердженнями перекладача, «Кобзар» потрапив вперше до його рук у 1980 році і з того часу він професійно почав перекладати твори Тараса Шевченка. Понад 31 рік І. Козмей працював над перекладом творів видатного поета румунською мовою і здійснив феноменальну роботу, реалізувавши найбільш точний і вдалий переклад. За твердженнями перекладача, «вірші Шевченка потребували нової, сучасної одежі», але переклад давався йому нелегко.

Останнє видання приурочено до святкування 200-ліття українського поета. Тираж перекладу становить близько 500 примірників. До збірки увійшли вірші «Катерина», «Гайдамаки», «Сон», «Кавказ», «Заповіт», «До Основ'яненка» – всього 27 творів. Критики назвали румунський переклад «Кобзаря» вагомим вкладом у порозумінні між українським та румунським народами. Збірка дає румунському читачеві можливість відкрити для себе елегантний і медитативний стиль поета насичений багатьма значеннями, а особливо філософськими та екзистенційними [1, ст.4]. Іон Козмей у своїй роботі вважав за необхідне звернути увагу на проблему збереження національного забарвлення та показати органічну єдність між народами.

Попередники Козмея перекладали твори Т. Шевченка, але ці праці не зазнавали такого вагомого підходу до реконструкції первісного змісту оригіналу, тому Іон Козмей хотів ще раз підкреслити творчість великого Кобзаря. Цей переклад і ставить його на перше місце серед інших перекладів.

Література

1. Козмей І. Кобзар-Cobzarul. Чернівці: Букрек, 2011. 335 с.
2. Неделку О. Сторінки румунської шевченкіани. Бухарест: RCR EDITORIAL, 2016. Том 1. 696 с.

СЕКЦІЯ № 3.**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ****РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ:
МЕЖІ АВТОНОМІЇ СТУДЕНТА****Богданець Анна***студентка 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики,**КПІ імені Ігоря Сікорського**Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Коломієць Світлана Семенівна*

Місія сучасної вищої школи полягає у вихованні майбутнього лідера, свідомого громадянина та професіонала своєї справи. Зазначена місія реалізується завдяки застосуванню методів студентоцентрованого навчання та викладання [2; 2]. Викладання на засадах лідерства реалізується через тріаду дій: розкрити потенціал кожного студента, надихати та спрямовувати на результат.

Студентоцентрований підхід в рамках парадигми вищої освіти передбачає урахування пріоритетів студентів при розробленні навчальних програм, більші можливості щодо вибору змісту, темпу, способу та місця навчання [3; 6]. Вказаний підхід відповідає характеристиці вибірковості студентів вищої школи.

Для майбутнього лідера дуже важливо розвинути здатність працювати автономно, брати на себе відповідальність за свої дії. Цьому сприяє як зазначена вище можливість вибору параметрів навчання, відповідно до своїх прагнень та інтересів, так і сам навчальний процес. Здатність до автономності включає можливість самостійно вирішувати навчальні задачі, бути ініціативним у їхньому розв'язанні, вміння ставити дослідницькі

питання та шукати на них відповіді. Роль викладача заохотити відчуття автономності та забезпечити необхідну підтримку.

Ініціативні, високо вмотивовані особистості у вищій школі здатні змінити і навчальне середовище навколо себе: надихнути інших на особистісні зміни, зацікавити активно працювати над предметом. В довгостроковій перспективі це сприяє викоріненню тенденції ігнорування предмета певною часткою студентів та підвищуватиме загальну якість навчання.

Розвинути лідерські якості за допомогою навчального процесу можливо завдяки використанню інноваційних методів навчання: навчання у групі, використання дистанційних технологій, тренінгів. Навчання у групі допомагає розвинути навичку формування міжособистісних взаємозв'язків, здібності до критичного мислення, комунікації та соціальної взаємодії. Залучення у навчальний процес дистанційних технологій повністю відповідає як меті виховання лідерських якостей, так і виступає реалізацією європейської стратегії «Університети без меж» [1; 5]. Інноваційні методи викладання забезпечують активність навчальної діяльності студентів, закладають основу для подальшого осмислення і розвитку фахових знань.

Розвитку лідерських якостей сприяє залучення студентів до органів студентського самоврядування, адже саме там вони можуть навчитися спільно вирішувати проблеми студентства, відстоювати інтереси спільності.

Автономія студента має розвиватися у певних межах, чому відповідає наявність контролю зі сторони викладача, який має застосовуватися, аби скорегувати навчальну діяльність студента та забезпечити якнайкращу якість навчання. Межі обумовлені наявністю певної частки обов'язкових дисциплін, які необхідні для здобуття професійної кваліфікації. Під час навчального процесу самостійність студента має лише заохочуватися та не обмежуватися у прямому сенсі цього слова. Викладач може окреслити вектори, за якими буде відбуватися самостійний дослідницький пошук студента, а студент

повинен самостійно вирішити, чи слідувати вказаним векторам, або ж обрати свій шлях для особистісного та професійного вдосконалення.

Література

1. European University Association (2021). Universities without walls. A vision for 2030. Retrieved January 23, 2023 from <https://eua.eu/downloads/publications/universities%20without%20walls%20%20a%20vision%20for%202030.pdf>
2. Yerevan Communiqué. EHEA Ministerial Conference (2015). Retrieved January 23, 2023 from http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/2015_Yerevan/70/7/YerevanCommuniqueFinal_613707.pdf
3. Паламарчук О. (2016). Викладання в університеті на засадах лідерства. Retrieved January 23, 2023 from https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/vikladannya_v_Univers_na_zasadah_liderstva_Palamarc_huk.O_2016_40c.pdf

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ ТЕКСТІВ ПАТЕНТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Коломієць Валерія

студентка 5 курсу, група ЛА-з21мп, факультет лінгвістики,

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: професор кафедри ТППАМ Коломієць С.С.

Критичне мислення багатьма вченими розглядається як ключове поняття сучасної наукової парадигми. Як підкреслюють науковці, причина затребуваності такого типу мислення обумовлена особливостями сучасного суспільства, яке, по-перше, все більш стає інформаційним, а, по-друге, знаходиться в стані безперервних змін. Сьогодні вже ні у кого не виникає

сумніву в тому, що інформаційна революція передбачає вдосконалення не лише техніки та технологій, але й людини, передусім її мислення.

Розвиток критичного мислення особистості є важливою проблемою наукової думки ХХІ ст., розв'язання якої перебуває на перехресті природничо-наукових і гуманітарних наук, у площині філософії, психології, педагогіки, соціології, у діапазоні комунікації та дидактики. На сьогодні існує численна кількість трактувань поняття «критичне мислення», здійснене багатьма зарубіжними і вітчизняними науковцями.

Дослідники сходяться на тому, що критичне мислення є необхідним компонентом професійного мислення перекладача, в основі якого – «самостійна розумова діяльність, що спрямована на визначення та вирішення професійних проблем, здатність до професійної оцінки явищ дійсності та використання доцільних прийомів обробки та аналізу інформації, що ґрунтується на загальнолюдських та національних цінностях» [4, с. 99].

Набір ключових навичок критичного мислення, містить спостережливість, здатність до інтерпретації, аналізу, виведення умовиводів, здатність давати оцінки, логічність, уміння обґрунтувати свою точку зору, зосередженість на вивченні інформації, прагнення до логічної упорядкованості, несуперечливості, ясності критеріїв, що використовуються для оцінювання досліджуваних текстів, допитливість, відкритість для різних сторін, здатність мислити систематично, використовувати аналітичні навички в різних ситуаціях, впертість у відстоюванні істини, впевненість у собі, своєму праві на критику. Найчастіше під критичним мисленням розуміють процес оцінки достовірності, точності або цінності чогось, здатність шукати і виявляти причини, виявляти і розуміти сутність альтернативних точок зору, сприймати ситуацію в цілому, будувати і своєчасно змінювати власні погляди [1, с.73]. Під час аналізу текстів патентної документації також доцільно застосовувати критичне мислення.

Патент – це юридичний документ, за яким власник отримує виключне право на економічну експлуатацію винаходу у відповідній країні протягом певного періоду часу. Більше ніхто не може виробляти, рекламувати чи застосовувати винахід без дозволу власника патенту. Щоб патент набув юридичної сили в іншій країні, зазвичай за законодавством його треба перекласти державною мовою.

Передусім варто пам'ятати, що патент є не лише науково-технічним, а й юридичним документом, тому будь-які вилучення або викривлення інформації тексту документа можуть порушувати вимоги і несуть водночас ризики для заявника. З іншого боку реципієнт патентного тексту має застосовувати критичне мислення в процесі обробки текстової інформації для її адекватного застосування у власній науковій або технічній діяльності.

Патентний текст, якщо його написано правильно, є класичним прикладом контрольованої природної мови, під нею розуміють сукупність довільно відтворюваних загальноприйнятих у межах певного суспільства звукових знаків для об'єктивно існуючих явищ і понять, а також загальноприйнятих правил їх комбінування у процесі вираження думок [3, с. 81].

Контрольовану мову використовують, щоб зменшити двозначність і складність тексту, спростити граматику та, наскільки це можливо, уніфікувати лексику. Контрольована мова кодує набір правил, які допомагають авторові тексту з погляду синтаксису, семантики та структури.

Основне завдання перекладу патентної документації полягає в гранично зрозумілому й точному способі доведення до читача інформації, яка повідомляється. Художнє і творче мислення набуває другорядної важливості, поступаючись чіткому та точному викладу змісту. Стиль патентної документації характеризується формальністю та логічністю. Більше того, такі тексти виявляють низку лексичних та граматичних особливостей. Найбільш типовою, приміром, лексичною ознакою патентної

документації вважається насиченість тексту термінами й термінологічними словосполученнями, а також наявність лексичних конструкцій, скорочень та аббревіатур. У літературі такого типу особливе місце займають тексти, орієнтовані не стільки на носіїв певної мови, скільки на представників певної професійної групи.

Література

1. Балута Г. Критичне мислення і когнітивні практики освіти. Актуальні проблеми духовності. 20, 2019. С. 72-85.
2. Коломієць С.С., Шевченко М. В. Жанрово-стильова домінанта у відтворенні англомовного опису винаходу у патентній літературі мовою перекладу. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.
3. Конверській А. Критичне мислення. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. Київ: Центр навчальної літератури, 2019.
4. Пометун О., Гупан Н. Таксономія Б. Блума і розвиток критичного мислення школярів на уроках історії. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 3. С. 50–58. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2019-3-50-58>

ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ ЗАСОБІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ

Куриленко Вікторія

студентка 2 курсу магістратури, кафедра міжкультурної комунікації та іноземної освіти Житомирського університету ім. Івана Франка

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Папіжук В. О.

Початковий етап вивчення іноземної мови є беззаперечно важливим, саме на цьому етапі закладається фундамент не лише зі знань, навичок, вмінь

дитини, але й прививається ставлення та любов до даного предмету. Згідно з концепцією Нової української школи мета навчання на початковому етапі для середніх загальноосвітніх шкіл є формування комунікативної компетентності. За Загальноєвропейськими Рекомендаціями діти в кінці початкової школи мають володіти рівнем А1. Цю мету можна досягти, враховуючи вікові можливості учнів, застосовуючи індивідуальний підхід, використовуючи доцільні методи, засоби навчання. Психологи відмічають, що молодші школярі мають хороший рівень розвитку пам'яті, і це є їх перевагою. У віці 6-8 років вони легко та швидко сприймають і запам'ятовують іншомовні слова та словосполучення. Сучасний світ – світ розвинених інформаційних технологій - надає широкі можливості до пошуку та використання різних засобів, сервісів, інструментів, створених для оволодіння іноземною мовою, для того, щоб зробити урок вчителя цікавим, динамічним та ефективним. На даний момент перед вчителем, особливо молодим, стоїть питання вибору найефективніших інструментів, які зможуть бути доцільними та результативними саме для тих учнів та в тих умовах, в яких працює вчитель.

Вчені з'ясували, що головну роль у сприйнятті інформації відіграє зір. На нього припадає близько 90% отриманих знань. Проблема візуалізації навчального матеріалу, формування і розвитку візуального мислення має значний освітній потенціал та відповідає тенденціям розвитку початкової освіти в Україні. Саме тому на початковому етапі навчання іноземної мови так важливо поруч зі словесними методами використовувати наочні.

Існують такі види наочності:

- візуальна наочність, що включає в себе інтерактивний плакат, інфографіка, ментальна карта, ілюстрація, комікс, GIF-анімація;
- відео, аудіо формат, зокрема, відео демонстрація в режимі реального часу, відеоурок, відео скрайбінг, відеоанімація, інтерактивне відео, фото або відеофіксація власних спостережень;

- цифрова імітація реальних об'єктів це — 3D графіка, панорама, мобільні додатки навчального спрямування, голограми;
 - реальне середовище, як-от — екскурсії, власне тіло, мистецький об'єкт.
- Використання наочності: зображення, ілюстрації, презентації, схеми-опори, інфографіку, плакати допомагає:
- збільшити ефективність запам'ятовування інформації;
 - підвищує зацікавленість та зосередженість на навчальному процесі;
 - структурувати виклад матеріалу;
 - простежити певні закономірності чи повторення граматичних явищ;
 - виділити найголовніше;
 - узагальнити.

Отже, використання візуальних засобів на уроках англійської мови на початковому етапі є важливим та ефективним способом навчання, адже це доповнює та підкріплює подану інформацію, слугує додатковою опорою, стимулює запам'ятовування дітьми лексико-граматичних структур. Найбільш поширеними та доступними візуальними засобами є ілюстрація, фото, відео, комікс, презентація, картки, а також різноманітні онлайн сервіси, зокрема, ігри, квести, тести тощо.

Література

1. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]: http://mon.gov.ua/images/files/navchalni_programu/2012/inomez/im.pdf

2. Карпюк О. Д. Нова українська школа: методика навчання англійської мови у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу: монографія. Тернопіль: “Видавництво Астон”, 2020. 160с.

4. Бігич О. Б., Борисенко Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. Ніколаєвої С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: монографія / Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Трипутіна Юлія

студентка 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: к.філол. н., доц. Ткачик О. В.

Сучасна глобальна освітня система переживає період радикальних перетворень з погляду методів, інформаційного змісту та освітнього простору. Досить довго ця сфера могла бути максимально закритою по відношенню до змін у суспільстві мала репутацію однієї з найконсервативніших сфер людської діяльності. Сьогодні ситуація змінюється.

Зростаюче розмаїття джерел знань та розширення доступу до них відкриває додаткові можливості для навчання, котрі можуть бути менш формалізованими та більш інноваційними.

Сучасне молоде покоління має інші уявлення про успіх і стратегію його досягнення, в яких освіта сприймається не як соціальний ліфт та інструмент побудовування кар'єри, а як елемент своєї унікальної та неповторної долі, засіб реалізації творчого потенціалу особистості.

Таким чином, ми можемо говорити про те, що сучасні виклики сприяли трансформації освітнього процесу та формуванню нових освітніх трендів:

Ключовою стає концепція навчання протягом усього життя. Швидкість та різноманіття змін збільшується, і навчання стане основною діяльністю протягом усього життя!

Система освіти повинна забезпечувати рівні можливості навчання для всіх вікових категорій, враховуючи, що потреба в навчанні для людей старшого віку не менш актуальна, ніж для дітей, проте специфіка навчання для різних вікових категорій відрізняється.

Кожна ситуація, проблема і виклик, з якими стикається людина під час навчання та в житті, унікальні, тому система навчання має бути індивідуальною, тобто програму мають підлаштовувати під людину, а не людину під програму.

Межа між навчанням та роботою зникає. Ми постійно навчаємося, коли працюємо, і ми постійно працюємо над собою, коли навчаємося. Тому майбутня система освіти має забезпечувати повну підтримку людині при розв'язанні будь-яких завдань протягом усього життя.

З'являються нові освітні простори. Бібліотеки, молодіжні центри, хаби стають саме такими новими просторами для розвитку неформальної освіти [1].

Освіта протягом усього життя. Йдеться про прийняття парадигми Long Life Learning – освіти протягом усього життя. Але від згоди з парадигмою до прийняття її як основи життєвого укладу, – найчастіше дуже далеко.

Справа в тому, що на підсвідомому рівні у нас є уявлення, і традиційна система освіти, пенсійна система, сфера законів про працю та соціальне забезпечення і т.д. підтримують це уявлення, – що вчитися треба тільки на початку життя – в школі й інституті, і тільки для того, щоб пізніше більше заробляти і бути більш успішним, потім навчання припиняється, починається робота, за якою належить заслужений відпочинок.

Виклик полягає в тому, щоб почати розглядати постійну освіту і самоосвіту як спосіб найбільш повно й осмислено проживати своє життя. Тобто як такий спосіб ставлення до життя, який забезпечує найкращу самореалізацію людини. Причому таку, яка не залежить від віку і триває все її життя.

Освіта це перш за все становлення та розвиток. Усвідомлення цієї ідеї є другим викликом. Суть освіти не зводиться до навчання знанням і навичкам. Останнім часом на перший план виходять дві інші її складові – формування/розвиток учня і його соціалізація [1]

Традиційний підхід в освіті спирається на підсвідому установку всіх дорослих про те, що дитина – це об'єкт, в який потрібно вкладати інформацію, знання, вміння. Що знання – це щось, що передається. Ось у учня не було, ось вчитель йому передав, ось він отримав, і ось у нього вже є. А роль учня – просто слухняно приймати те, що в нього вкладають. І тоді наше завдання - виростити такого суб'єкта.

Відсутність універсальних критеріїв ефективності освіти. Варто розуміти, що об'єктивно правильної картини світу не існує. Незважаючи на те, що світ об'єктивно існує. І це усвідомлення вважаю найголовнішим і найскладнішим викликом, який вже став перед освітою в світі і скоро постане в Україні. Тому що погодившись з цим, слід визнати, що критеріїв "що об'єктивно правильно" в освіті теж не існує.

Ми живемо в часи глобальної революції, яка змінює наш спосіб життя, спілкування, мислення, бачення майбутнього і розуміння добробуту.

Напрями, що формують майбутнє:

Епоха швидкісної комунікації, об'єднання світової економіки, посилення конкуренції. Старіння людства, зростання чисельності низькокваліфікованого прошарку. Зміна форм праці, поєднання великого і малого, спільне підприємництво. Відкриття дивовижного потенціалу мозку [2, с. 542].

Зростання сфери послуг, особливо освітніх. Новий бум самоосвіти, тріумф особистості [3].

Для того щоб адаптуватися і бути успішним, нам конче необхідна революція в навчанні, яка поєднувала б чудові результати дослідження мозку з можливостями негайного доступу до глобальної мережі інформації та знань. Традиційні методи навчання і застаріла модель школи вже не відповідають вимогам сучасності.

Отже, освіта постійно модернізується та стає більш доступною для багатьох. Варто розуміти, що освіта - це не вимушена міра, а передусім

розвиток особистості. На жаль, в сучасному світі освіта може відігравати не дуже значну роль, наприклад, при виборі професії, тому основна мета – зробити її необхідною в усіх сферах діяльності.

Література

1. Тенденції та виклики в сучасній системі освіти: веб-сайт.
URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/1144-tendentsii-ta-vyklyky-v-suchasni-systemi-osvity>.
2. Гордон Драйден, Джаннетт Вос. Революція в навчанні / Пер. з англ. М. Олійник. Львів: Літопис, 2005. 542 с.
3. Виклики, що стоять перед сучасною освітою, або Чого боятися та чому радіти батькам та вчителям: веб-сайт.
URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2020/12/28/243517/>.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Шпак Єлизавета

студентка 1 курсу магістратури, факультет лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Ткачик О.В.

Гуманізація освіти передбачає єдність загально культурного, соціального, емоційного і професійного розвитку особистості, що вимагає перегляду цілей, змісту та технологій освіти. Поруч з засвоєнням базових знань, перед сучасною освітою все більш важливою є задача навчити учня самостійно оволодівати новими знаннями і інформацією, навчити його учитись, мати потребу в навчанні протягом життя.

В основі дидактико-виховних заходів вищого навчального закладу лежить модель майбутнього спеціаліста. Основою гармонійного розвитку і

виховання індивідуума є навчально-пізнавальна діяльність. Це досконалий цикл дій, спрямованих на отримання знань, який включає: сприйняття нового матеріалу, його первинне і подальше запам'ятовування > виконання вправ, спрямованих на засвоєння знань і навичок > відновлення активності, спрямоване на поглиблення і більш міцне засвоєння нових знань [1].

У процесі активної пізнавальної діяльності розвиваються навчальні можливості студента, завдяки яким він може самостійно і творчо не лише використовувати запас знань, а й шукати нове, задовольняючи свої потреби в пізнанні. Вагому роль у цьому відіграють навчальні заклади та викладачі, які закладають фундамент.

Найголовніше — це поставити чітку педагогічну ціль, а саме розписати що має засвоїти студент, яким чином, яка методика буде використовуватись і як він потім зможе використовувати ці знання. Йому чи їй має бути зрозумілою мета завдання. І тоді студент зможе з цікавістю виконувати дуже багато нудної, але потрібної роботи. Саме над цією проблемою працюють багато педагогів і методистів, щоб створювати нові інноваційні підходи в активізації навчальної-пізнавальної діяльності студентів [2].

Як показує досвід, в кінці кожного заняття доцільно відводити частину часу на рефлексивну діяльність. У ході такої діяльності студенти здобувають вміння ставити питання, уточнювати сказане, робити критичні зауваження, оцінювати свої здобутки та труднощі.

Завдання викладача створити умови при яких би студент захотів говорити про проведене заняття і свою діяльність на ньому. Бажано, щоб викладач аналізував навчально-пізнавальну діяльність студентів, звернувши увагу на вміння: швидко включатися в діяльність; планувати та послідовно виконувати навчальне завдання; самостійно перевіряти та оцінювати правильність його виконання; критично оцінювати результати діяльності в цілому; плідно працювати з джерелом інформації; визначати перспективи вдосконалення навчально-пізнавальної діяльності [3].

Одним з найпоширеніших, особливо в викладанні іноземних мов є підхід активної стратегії навчання — рольова гра.

Рольова гра — це особливий вид навчання за допомогою кейсів, що полягає у моделюванні конкретної ситуації, у якій кожен зі студентів виконує певну роль, спонтанно реагуючи чи висловлюючись таким чином, як, на їхню думку, у цій ситуації поводитиме себе «дійова особа», яку вони «грають» [4].

Ця методика використовується в контексті комунікативного підходу і спрямована на те, щоб навчити студентів успішно виступати та висловлюватись перед аудиторією. Не можна заперечувати той факт, що рольові ігри є корисною формою вивчення іноземних мов і стирають межі між аудиторією та реальним життям. Це сприяє здатності студентів вільно й успішно спілкуватися в різних ситуаціях, включаючи професійні. Крім того, така підготовча робота у формі рольової гри допомагає учням подолати труднощі та створює сприятливе середовище для вільного мовлення.

Наступним не менш важливим методом викладання матеріалу у ВНЗ є система TBL(Task-based learning). На початку занять викладач повинен сформулювати завдання для студентів, які вони мають виконати в парі або в групі, а не почати викладання нового матеріалу. Формулювання завдання здійснюється таким чином, щоб перевірити вживання граматичних та лексичних конструкцій під час виконання завдань. Таким чином, студенти активно вживають нові структури, вчаться на помилках та поглиблюють знання. Іншою частиною цієї методики є формулювання іншого завдання, яке полягає у відпрацюванні під час спілкування нового матеріалу, вивченого на занятті [5].

Методика “Незакінчених речень” собою адаптований варіант списку незакінчених речень, що увійшов до складу діагностичного комплексу проєктивного інтерв'ю. Вона проводиться індивідуально і тільки в усній формі. Час, протягом якого студент обмірковує відповідь, бажано фіксувати. Крім цього, корисно записувати особливості паралінгвістичної поведінки

студента (зітхання, паузи під час продовження фрази тощо), а також його/її коментарі до продовження придуманого нею речення [6].

Як і в інших проєктивних методах такого типу, основна інтерпретація відповідей — змістова. Аналізуються самі відповіді, час відповіді, а також додаткові висловлення студента з приводу того, наскільки продовження фрази відповідає дійсності. Під час роботи з методикою варто уникати прямолінійності в трактуванні тих чи інших відповідей.

У зв'язку зі спрямованістю освіти на виховання творчої особистості, яка здатна до саморозвитку і самовдосконалення, значно підвищуються вимоги до дослідницької діяльності студентів. Для активізації пізнавальної діяльності студентів необхідно: поетапно розвивати творчий потенціал студентів, починаючи з першого курсу; здійснювати цілісну систему організації дослідницької діяльності студентів. Використання зазначених методів забезпечує тісний зв'язок теорії з практикою, розвиток нестандартного стилю мислення, рефлексивної сфери мислення (самосвідомості й саморегуляції розумової діяльності), створення атмосфери співробітництва, розвиток навичок спілкування.

Література

1. Набора, Б. Пізнавальна діяльність як основа розвитку особистості учня (93-тє вид.). *наукові записки. Серія: Педагогічні науки.* 2018.
2. Каплінський, В. Різновиди педагогічних ситуацій та їх використання на заняттях з дисциплін педагогічного циклу. *Наукові записки. ВДПУ ім. М.Коцюбинського. Вип. 6. Сер.: Педагогіка і психологія.* 2002.
3. Сіделєва, Н. (б. д.). *Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.* <https://naurok.com.ua/stattya-metodi-stimulyuvannya-i-motivaci-navchalno-piznavalno-diyalnosti-132017.html>.
4. Швай, О. Інноваційні підходи до організації дослідницької діяльності студентів. *Наукові записки.* 2016.

5. Сімак, Л. (б. д.). *Як і чому працюють наші методи викладання англійської мови?* <https://cambridge.ua/uk/blog/yak-i-chomu-pratsyuyut-nashi-metodi-vikladannya-anglijskoyi-movi/>

6. Методика «Незакінчених речень» 2020. URL: <https://kipt.sumdu.edu.ua/uk/studentam/psykholohichna-sluzhba/diagnostychni-metodyky/item/2980-metodyka-nezakinchenykh-rechen>.